

UDKAST

Forslag

til

Lov om ændring af lov om kommunernes styrelse, regionsloven og om op-
hævelse af lov om frikommunenetværk

(Et mere ensartet og håndfast tilsyn med kommuner og regioner)

§ 1

I lov om kommunernes styrelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 13 af 5. januar 2026, foretages følgende ændringer:

1. I § 47, *stk. 1*, indsættes som *2. pkt.*:

»Formålet med statens tilsyn med kommunerne er at sikre, at kommunerne overholder lovgivningen, og at medvirke til, at ulovlige forhold stand-
ses.«

2. § 47, *stk. 2*, *2. pkt.*, ophæves.

3. Efter § 48 a indsættes:

»§ 48 b. Ankestyrelsen prioriterer sager, der har væsentlig karakter.

Stk. 2. Ved vurderingen efter *stk. 1* lægger Ankestyrelsen særlig vægt på hensynet til håndhævelse af lovgivningen, hensynet til de borgere og virksomheder m.fl., der er berørt af sagen, samt hensynet til den kommunale opgavevaretagelse.

§ 48 c. Ankestyrelsen indhenter ved udøvelsen af tilsynet efter denne lov tilstrækkelig dokumentation for kommunernes overholdelse af lovgivningen.«

4. I § 49 indsættes som *stk. 6*:

»*Stk. 6.* Ankestyrelsen kan fastsætte en frist for, hvornår myndigheders vejledning og bistand efter *stk. 5* skal foreligge.«

5. I § 50 indsættes som *stk. 2* og *3*:

»*Stk. 2.* Ankestyrelsen kan som led i en udtalelse efter *stk. 1* påbyde, at forhold, der strider imod lovgivningen, bringes i orden så hurtigt som muligt og inden en frist på højst 12 måneder.

Stk. 3. Ankestyrelsen kan i helt særlige tilfælde forlænge fristen efter *stk. 2* og fastsætte en ny passende frist. Ankestyrelsen skal orientere økonomi-

og indenrigsministeren, hvis den samlede frist overstiger 18 måneder fra påbuddets meddelelse, og give en begrundelse herfor. «

6. I § 50 b indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Undlader kommunalbestyrelsen at efterleve et påbud, jf. § 50, stk. 2 eller 3, kan Ankestyrelsen pålægge de medlemmer af kommunalbestyrelsen, som er ansvarlige for undladelsen, tvangsbøder. «

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

7. I § 50 b, stk. 2, der bliver stk. 3, indsættes efter »ansvar«: »efter stk. 1 og 2«.

8. Efter § 50 d indsættes:

»§ 50 e. I sager, hvor Ankestyrelsen efter § 50, stk. 1, har udtalt, at kommunen har handlet i strid med lovgivningen, eller har meddelt påbud efter § 50, stk. 2 eller 3, skal Ankestyrelsen i nødvendigt omfang sikre, at det ulovlige forhold er standset. Dette gælder også i sager, hvor Ankestyrelsen, uden at udtale sig efter § 50, stk. 1, efter undersøgelse har lagt til grund, at kommunen har handlet i strid med lovgivningen.

Stk. 2. Ankestyrelsen foretager opfølgning efter stk. 1 i de intervaller, der er nødvendige, indtil det ulovlige forhold er standset af kommunen.«

9. I § 53, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »efter § 50,«: »stk. 1, eller givet påbud om efter § 50, stk. 2 eller 3,«.

10. I § 53, stk. 2, 1. pkt., indsættes efter »i forbindelse hermed«: »give påbud efter § 50, stk. 2 eller 3, og«.

11. I § 53 indsættes som stk. 3 og 4:

»Stk. 3. Økonomi- og indenrigsministeren kan udtale sig om lovligheden af Ankestyrelsens påbud efter § 50, stk. 2 eller 3, og stadfæste, ophæve eller ændre Ankestyrelsens påbud. Økonomi- og indenrigsministeren kan i forbindelse hermed træffe afgørelse efter §§ 50 a-50 d. Økonomi- og indenrigsministeren kan pålægge Ankestyrelsen at tage sagen op til ny behandling efter §§ 50-50 d. Økonomi- og indenrigsministeren kan herunder ændre Ankestyrelsens påbud efter § 50, stk. 2 eller 3, til ugunst for den kommune, påbuddet er rettet imod. Stk. 2, 3. pkt., i denne paragraf finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. I sager, hvor økonomi- og indenrigsministeren efter § 53, stk. 2, jf. § 50, stk. 1, har udtalt, at kommunen har handlet i strid med lovgivningen, eller har meddelt et påbud efter § 53, stk. 2 og 3, jf. 50, stk. 2 eller 3, træffer

UDKAST

økonomi- og indenrigsministeren bestemmelse om, hvorvidt økonomi- og indenrigsministeren eller Ankestyrelsen foretager opfølgning efter § 50 e, stk. 1.«

12. I § 55, 1. pkt., ændres »§§ 52 og 53 a« til: »§ 52, § 53, stk. 3, og § 53 a«.

13. I § 55, 2. pkt., indsættes efter »Ankestyrelsens beslutning«: »efter 1. pkt.«.

14. I § 56 indsættes som *stk. 6*:

»*Stk. 6.* Økonomi- og Indenrigsministeren kan fastsætte en frist for, hvor-
når myndigheders vejledning og bistand efter stk. 5 skal foreligge.«

15. I § 60 a, *stk. 1, 1. pkt.*, ændres »revisorlovens § 1 a, stk. 1, nr. 4« til:
»revisorlovens § 1 a, nr. 4«.

§ 2

I regionsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1031 af 10. juli 2025, foretages føl-
gende ændringer:

1. I § 31, *stk. 1*, indsættes efter: »Ankestyrelsens«: »og økonomi- og inden-
rigsministerens«.

2. I § 31, *stk. 3, 1. pkt.*, ændres »§ 50 b, stk. 1 og 2« til: »§ 50 b, stk. 1-3«.

§ 3

Lov om frikommunenetværk, jf. lovbekendtgørelse nr. 831 af 25. juni 2018,
ophæves.

§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2027.

Stk. 2. Loven finder ikke anvendelse på sager, hvor Ankestyrelsen inden
lovens ikrafttræden har besluttet ikke at rejse en tilsynssag efter § 48 a eller
har udtalt sig efter § 50.

§ 5

UDKAST

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

UDKAST

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse	
1.	Indledning
2.	Baggrund
3.	Lovforslagets hovedpunkter
3.1.	Tilsynets formål
3.1.1.	Gældende ret
3.1.2.	Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
3.2.	Ophævelse af bemyndigelsesbestemmelse
3.2.1	Gældende ret
3.2.3.	Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
3.3.	Prioritering af tilsynssager
3.3.1.	Gældende ret
3.3.2.	Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
3.4.	Ankestyrelsens pligt til sagsoplysning i tilsynssager
3.4.1.	Gældende ret
3.4.2.	Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
3.5.	Frist for vejledning og bistand fra ressortmyndigheder
3.5.1.	Gældende ret

UDKAST

3.5.2.	Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
3.6.	Påbud som led i en tilsynsudtalelse
3.6.1.	Gældende ret
3.6.2.	Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
3.7.	Sanktion for manglende efterlevelse af påbud
3.7.1.	Gældende ret
3.8.	Ankestyrelsens opfølgningspligt i tilsynssager
3.8.1.	Gældende ret
3.8.2.	Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
3.9.	Økonomi- og Indenrigsministeriets sagsrejsning i forbindelse med Ankestyrelsens påbud
3.9.1.	Gældende ret
3.9.2.	Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
3.10.	Økonomi- og indenrigsministerens reaktionsmuligheder i forbindelse med Ankestyrelsens påbud
3.10.1.	Gældende ret
3.10.2.	Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
3.11.	Opsættende virkning ved Økonomi- og Indenrigsministeriets behandling af en sag vedrørende Ankestyrelsens påbud

UDKAST

3.11.1.	Gældende ret
3.11.2	Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
3.12.	Ændringer i regionsloven
3.12.1.	Gældende ret
3.12.2.	Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
3.13.	Ophævelse af lov om frikommunenetværk
3.13.1.	Gældende ret
3.13.2.	Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
4.	Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
5.	Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
6.	Administrative konsekvenser for borgerne
7.	Klimamæssige konsekvenser
8.	Miljø- og naturmæssige konsekvenser
9.	Forholdet til EU-retten
10.	Hørte myndigheder og organisationer m.v.
11.	Sammenfattende skema

1. Indledning

Lovforslagets formål er at sikre et mere ensartet og håndfast tilsyn med kommuner og regioner. Der foreslås på den baggrund ændringer af lov om kommunernes styrelse kapitel VI og VII om henholdsvis Ankestyrelsens og økonomi- og indenrigsministerens tilsyn, ligesom der foreslås enkelte ændringer i regionsloven som følge af de foreslåede ændringer af lov om kommunernes styrelse. Derudover ophæves lov om frikommunenetværk.

Den del af lovforslaget, der omhandler Ankestyrelsens tilsyn med kommuner og regioner, har til formål at udmønte den politiske stemmeaftale af 6. februar 2026, ”Aftale om et mere ensartet og håndfast tilsyn med kommuner og regioner” (herefter aftalen), som blev indgået mellem den daværende regering (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), Danmarksdemokraterne, Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre og Alternativet. Aftalen følger op på Rigsrevisionens beretning nr. 18/2025 (juni 2025), hvor Rigsrevisionen og Statsrevisorerne fremsatte kritik af Ankestyrelsens tilsyn med kommuner og regioner på socialområdet og i den forbindelse kritiserede tilsynets lange sagsbehandlingstider, mangelfuld dokumentation, utilstrækkelig opfølgning og begrænsede muligheder for at sanktionere lovbrud.

Aftalen udmøntes med dette lovforslag, som skal træde i kraft i 2027. Partierne er enige om at evaluere effekten af de nye regler ved udgangen af 2028.

Det er i den forbindelse fundet hensigtsmæssigt i loven at fremhæve formålet med det statslige tilsyn med kommunerne, som er at sikre, at kommunerne overholder lovgivningen og at medvirke til, at ulovlige forhold standes. Formålet har stor betydning for udøvelsen af tilsynet og forståelsen af de regler, der gælder herfor.

Lovforslaget har således til formål at styrke og ensarte Ankestyrelsens tilsyn med kommuner og regioner.

Det sker ved at indføre rammer for tilsynets prioritering af de mest alvorlige sager og sager med stor betydning for borgernes retssikkerhed, blandt andet på social-, handicap- og ældreområdet. Samtidig skal tilsynet i højere grad indhente dokumentation fra kommuner og regioner, når det er nødvendigt. Kommunerne og regionerne får et tydeligere ansvar for at dokumentere, at ulovlige forhold er bragt til ophør.

Derudover indføres der klare regler om, at Ankestyrelsen skal følge systematisk op på sager, hvor der er behov for at sikre, at kommuner og regioner

retter ind efter lovgivningen. Kommuner og regioner bliver samtidig forpligtet til at overholde de frister, som tilsynet fastsætter i forbindelse med opfølgningen.

Endelig får Ankestyrelsen mulighed for at udstede bindende påbud med en frist for at rette op på ulovlige forhold. Hvis et påbud ikke efterleves, kan det gennemtvinges ved hjælp af den eksisterende mulighed for tvangsbøder. Samlet set medfører indførelsen af påbud, at tilsynet får bedre muligheder end i dag for at gribe ind over for lovbrud.

Det bemærkes i den forbindelse, at de foreslåede regler ikke tilsigter at indføre et nyt fast forløb af sagsbehandlingsskridt, som vil skulle gennemføres i enhver sag. De foreslåede regler om indhentelse af dokumentation, systematisk opfølgning og påbud indeholder alene en række redskaber for Ankestyrelsen, som vil skulle finde anvendelse i det omfang, det er nødvendigt for, at Ankestyrelsen kan varetage sin tilsynsopgave, herunder foretage en korrekt retlig vurdering af sagen og tage stilling til, om der skal anvendes en reaktion eller sanktion.

Det vil bero på en konkret vurdering i den enkelte sag, hvilke sagsbehandlingsskridt der vil være nødvendige. I en række sager vil der således ikke være behov for at anvende de foreslåede sagsbehandlingsskridt, men eksempelvis alene opfølgning over for kommunen eller regionen eller indhentelse af nærmere dokumentation. Omvendt vil der i de mere alvorlige sager kunne være behov for at anvende flere af de foreslåede redskaber i sammenhæng.

Lovforslaget skal således sikre en balance mellem hensynet til tilsynets formål, en effektiv sagsbehandling samt borgernes interesse i et effektivt tilsyn med, at kommuner og regioner overholder lovgivningen.

2. Baggrund

Lovforslaget og den politiske stemmeaftale om et mere ensartet og håndfast tilsyn er bl.a. blevet til på baggrund af Statsrevisorernes og Rigsrevisionens kritik af Ankestyrelsens tilsyn og brug af reaktioner ved lovbrud på socialområdet. Statsrevisorernes kritik kom på baggrund af Rigsrevisionens beretning nr. 18/2024 (juni 2025), som var blevet til som følge af en anmodning fra Statsrevisorerne. Rigsrevisionen konkluderede i beretningen, at tilsynet ikke var tilfredsstillende.

Statsrevisorerne bemærkede, at tilsynet på det sociale område var præget af lange sagsbehandlingstider samt mangelfuld dokumentation og opfølgning, hvilket kan have betydet, at kommuner og regioner har udøvet en ulovlig

praksis på socialområdet med store konsekvenser for den enkelte borgers liv og retssikkerhed.

Statsrevisorerne konstaterede, at Ankestyrelsen alene anvender vejledende udtalelser over for kommuner og regioner som reaktion på ulovlig administration, og ikke sanktioner som f.eks. tvangsbøder. Dette skyldes især, at lovbruddene oftest sker som følge af dårlig kvalitet i sagsbehandlingen, og at lovgivningen gør det vanskeligt for tilsynet at anvende sanktioner i sager på det sociale område.

Da lov om kommunernes styrelse kapitel VI og VII imidlertid generelt regulerer udøvelsen af statens tilsyn med kommunerne, er lovforslaget ikke særligt rettet mod socialområdet. Det er således fundet væsentligt at fastholde, at reglerne om tilsynet gælder, uanset hvilket lovområde, der føres tilsyn med

3. Lovforslagets hovedpunkter

3.1. Tilsynets formål

3.1.1. Gældende ret

Det fremgår af grundlovens § 82, at kommunernes ret til under statens tilsyn selvstændigt at styre deres anliggender ordnes ved lov. Det følger således af grundloven, at kommunerne er underlagt statens tilsyn.

Det følger af § 47, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse, at det almindelige statslige tilsyn med kommunerne varetages af Ankestyrelsen.

Ankestyrelsens tilsyn er et retligt tilsyn, som i medfør af lov om kommunernes styrelse § 48, stk. 1, fører tilsyn med, at kommunerne og kommunale fællesskaber overholder den lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder. Ankestyrelsen fører ikke tilsyn med ansættelsesretlige regler og fører heller ikke tilsyn, hvis særlige klage- eller tilsynsmyndigheder kan tage stilling til den pågældende sag.

Det fremgår af Klagereformudvalgets betænkning nr. 1395/2000 om statens tilsyn med kommunerne, kapitel IV, afsnit D. 1., s. 222 f., at tilsynet har et dobbelt formål. Dels skal tilsynet varetage almene samfundsinteresser, dels skal tilsynet beskytte borgerne mod overgreb. Samme opfattelse fremgår af betænkning nr. 420/1966 om kommuner og kommunestyre, hvoraf det fremgår, at formålet tilsynet er at sikre statsmagten en sådan indflydelse på den kommunale virksomhed, at den er i stand til at forhindre gennemførelsen af dispositioner, der er egnet til at skade samfundet som helhed eller kommunen selv. Det fremgår videre af betænkning nr. 420/1966, at

tilsynsmyndigheden er tillagt sådanne midler, at den er i stand til at forhindre og afbøde virkningerne af en ulovlig forvaltning.

Det fremgår sammenfattende af betænkning nr. 1395/2000, at den legalitetskontrol med kommunerne, som tilsynet varetager, har til formål at overvåge, at kommunerne og regionerne varetager deres opgaver på en lovlige måde. Dette formål vil i vidt omfang være sammenfaldende med den enkelte borgers interesse i, at vedkommende får de rettigheder, ydelser m.v., som den pågældende efter lovgivningen har krav på. Det kommunale tilsyn skal således også varetage den enkelte borgers interesse i det omfang, lovgivningen er udtryk for en varetagelse af en sådan interesse.

Sammenfattende er det efter Klagereformudvalgets opfattelse tilsynets formål at overvåge, at kommunerne handler i overensstemmelse med lovgivningen, når de udøver den magt, der følger af, at de er offentlige myndigheder.

Det følger af lov om kommunernes styrelse § 48 a, at Ankestyrelsen beslutter, om der tilstrækkelig anledning til at rejse en tilsynssag. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, der blev indsat ved lov nr. 176 af 21. februar 2017, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 56 som fremsat, at Ankestyrelsen skal foretage en vurdering af, hvorvidt sagen er generelt egnet til at understøtte det kommunale tilsyns overordnede formål og funktion. Dvs. om Ankestyrelsen vurderer, at det har væsentlig betydning, at den som statens tilsyn med kommuner og regioner tager sagen op til behandling. Der henvises endvidere til pkt. 2.2.1.1. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 56 som fremsat, side 4.

Økonomi- og Indenrigsministeriet kan tilslutte sig de ovenfor anførte bemærkninger om tilsynets overordnede formål. Det følger således af loven, at der er en nær sammenhæng mellem det overordnede formål med tilsynet og Ankestyrelsens sagsrejsning.

3.1.2. Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Økonomi- og Indenrigsministeriet har på baggrund af den kobling mellem tilsynets overordnede formål og Ankestyrelsens sagsrejsning, som er beskrevet ovenfor under pkt. 3.1.1., overvejet, hvordan lov om kommunernes styrelse bedre kan fremhæve tilsynets formål. Der er flere fordele herved. Dels vil det tydeliggøre og fremhæve det overordnede formål med at have et statsligt, retligt tilsyn med kommunerne. Dels har tilsynets formål betydning for de dispositioner, tilsynsmyndighederne foretager som led i deres tilsyn.

Formålet er således centralt både i forbindelse med tilsynets sagsrejsning, men også som led i tilsynets prioritering af sager. Endvidere har formålet betydning for tilsynets valg af reaktion over for ulovlige forhold i kommunerne samt for tilsynets opfølgning på, at kommunerne retter ind. Den betydning, formålet har for Ankestyrelsens tilsyn, gør sig på samme måde gældende for Økonomi- og Indenrigsministeriets tilsyn.

Det foreslås på den baggrund at indføre et nyt punktum i § 47, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse, hvor det fremgår, at formålet med tilsynet er at sikre, at kommunerne overholder lovgivningen, og medvirke til, at ulovlige forhold standses. Således vil formålet med Ankestyrelsens tilsyn fremgå direkte af lovteksten i sammenhæng med, at loven fastlægger, at Ankestyrelsen er tilsynsmyndighed i første instans.

Dette vil indebære, at det bliver tydeliggjort, at Ankestyrelsens dispositioner som tilsynsmyndighed skal understøtte det overordnede formål med at have et statsligt tilsyn, som fører legalitetskontrol med kommunerne.

Det foreslås i den forbindelse også at definere tilsynets formål sådan, at det tydeligt fremgår, at tilsynsmyndigheden skal medvirke til, at ulovlige forhold standses. Med den foreslåede formulering fremhæves det samtidig, at det er kommunerne, der bærer det overordnede ansvar for at sikre, at de overholder gældende lovgivning. Tilsynsmyndighederne skal imidlertid gennem udøvelsen af tilsynet medvirke til, at det sker, om nødvendigt ved brug af de sanktioner, som lov om kommunernes styrelse giver mulighed for.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

3.2. Ophævelse af bemyndigelsesbestemmelse

3.2.1 Gældende ret

Ankestyrelsen er i udøvelsen af tilsynet ikke undergivet økonomi- og indenrigsministerens instruktioner, jf. § 47, stk. 2, 1. pkt. i lov om kommunernes styrelse.

Det fremgår af § 47, stk. 2, 2. pkt. i lov om kommunernes styrelse, at økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte generelle forskrifter for udøvelsen af Ankestyrelsens beføjelser som led i tilsynet.

Bemyndigelsen hjemler, at ministeren kan fastsætte generelle regler om udøvelsen af Ankestyrelsens beføjelser som tilsynsmyndighed. Bestemmelsen giver imidlertid ikke ministeren adgang til i øvrigt at udstede

tjenestebefalinger over for Ankestyrelsen som tilsynsmyndighed, herunder tjenestebefalinger med hensyn til afgørelsen af konkrete sager.

Siden lov om kommunernes styrelse blev indført i 1968 ved lov nr. 223 af 31. maj 1968, har loven indeholdt en bemyndigelse svarende til ovenstående.

Ved indførelsen af lov om kommunernes styrelse blev tilsynet med samtlige primærkommuner undtaget Københavns Kommune og Frederiksberg Kommune henlagt til tilsynsrådene med indenrigsministeren som øverste tilsynsmyndighed. Det kommunale tilsyn blev således varetaget af tilsynsråd, der var forankret i hver amtsrådsreds.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at den oprindelige bemyndigelsesbestemmelse i lovens § 47, stk. 2, 2. pkt., blev indført for at skabe mulighed for en vis ensartethed i de grundlæggende principper for udøvelsen af tilsynet med kommunerne samt for at skabe mulighed for en videre udnyttelse af tilsynets administrative og forvaltningsretlige erfaringer fra særlige områder, jf. Folketingstidende 1967-68, tillæg A, spalte 652.

Bemyndigelsesbestemmelsen er herefter blevet videreført i forbindelse med senere ændringer af lov om kommunernes styrelse og har således eksisteret uforandret, uanset hvordan tilsynet med kommunerne i første instans har været organiseret.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget bag lov nr. 381 af 28. maj 2003, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 5688, at hjemlen til, at ministeren kan fastsætte generelle forskrifter for udøvelsen af statsamtmandenes beføjelser i udøvelsen af tilsynet, opretholdes. Det fremgår desuden, at udstedelse af forskrifter eventuelt vil kunne være relevant i tilfælde, hvor statsamtmanden i forbindelse med sine godkendelsesbeføjelser påser hensigtsmæssigheden af kommunale dispositioner eller undladelser.

3.2.2. Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Det fremgår af Klagereformudvalgets betænkning nr. 1395/2000, side 94, at bemyndigelsen tidligere været anvendt til at normere tilsynsrådenes approbationsbeføjelser navnlig vedrørende kommunal låntagning, men disse beføjelser i forhold til enkeltbeslutninger er nu i vidt omfang erstattet af generelle rammer i lånebekendtgørelsen. Der er ikke i øvrigt etableret noget over- og underordningsforhold mellem økonomi- og indenrigsministeren og Ankestyrelsen.

Bemyndigelsen i § 47, stk. 2, 2. pkt., i lov om kommunernes styrelse, er ikke udnyttet i dag og har ikke været udnyttet i nyere tid.

Det almindelige tilsyn med kommunerne varetages af Ankestyrelsen i første instans med økonomi- og indenrigsministeren som øverste tilsynsmyndighed. Behovet for at regulere og ensarte tilsynet gennem administrative forskrifter om udøvelsen af tilsynets beføjelser er dermed betydeligt mindre i dag end tidligere, hvor tilsynet var fordelt på flere geografisk afgrænsede enheder, som førte tilsyn med et antal kommuner i et geografisk afgrænset område. Ankestyrelsen er desuden uafhængig af Økonomi- og Indenrigsministeriet, som dog gennem sin praksis som overordnet tilsynsmyndighed har mulighed for at styre tilsynspraksis ud fra gældende ret, herunder Ankestyrelsens udøvelse af tilsynet. Ministeriet finder derfor samlet set, at der ikke er behov for en sådan hjemmel, særligt henset til at der med lovforslagets § 1, nr. 3, fastsættes regler om Ankestyrelsens prioritering og sagsoplysning som led i udøvelsen af tilsynet.

Den foreslåede ordning, hvor § 47, stk. 2, 2. pkt., i lov om kommunernes styrelse ophæves, vil medføre, at der ikke længere vil være hjemmel til, at økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte administrative forskrifter for udøvelsen af Ankestyrelsens beføjelser som led i tilsynet.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2, og bemærkningerne hertil.

3.3. Prioritering af tilsynssager

3.3.1. Gældende ret

Lov om kommunernes styrelse regulerer ikke, hvordan Ankestyrelsen skal prioritere forskellige typer af tilsynssager. Loven indeholder heller ikke bestemmelser om Ankestyrelsens sagsbehandlingstid.

Det fremgår af lovens § 48 a, at Ankestyrelsen beslutter, om der er tilstrækkelig anledning til at rejse en tilsynssag.

Bestemmelsen i § 48 a blev nyaffattet ved § 1, nr. 2, i lov nr. 176 af 21. februar 2017, hvorved rammerne for tilsynets sagsrejsning blev ændret, så tilsynet blev stillet friere med hensyn til, hvornår der skal rejses en tilsynssag. Det fremgår af de almindelige bemærkninger pkt. 2.2.2 til lovforslaget bag lov nr. 176 af 21. februar 2017, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 56 som fremsat, side 5-6, at formålet med at indføre friere rammer for sagsrejsningen var at give tilsynet bedre muligheder for at målrette tilsynet mod de sager, som ud fra de overordnede formål med det kommunale tilsyn har størst betydning for kommunerne og regionerne, dvs. hvor der er størst behov for, at tilsynet sætter ind. Det fremgår også, at de mere fleksible

rammer for sagsudvælgelsen ville give tilsynet mulighed for at operere mere effektivt i forhold til sager af navnlig tværgående og generel karakter, således at tilsynet ville kunne agere mere proaktivt i forhold til sager og spørgsmål af denne karakter og påtage sig en større og mere aktuel rolle i forhold til afklaring af lovligheden af kommuners og regioners aktiviteter.

Bestemmelsen i lovens § 48 a overlader Ankestyrelsen et skøn med hensyn til, hvilke sager der skal rejses. Vurderingen heraf forudsætter en afvejning mellem forskellige hensyn. Ankestyrelsen kan ved vurderingen således bl.a. lægge vægt på, hvorvidt en sag er generel, principiel eller alvorlig, om sagen objektivt har stor økonomisk eller administrativ betydning for en eller flere kommuner, samt om sagen vedrører en ulovlighed af et vist omfang. Der henvises til de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2, i lovforslaget bag lov nr. 176 af 21. februar 2017, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 56 som fremsat, side 11 ff.

Visse forhold kan dog tale imod, at der rejses en tilsynssag. Det kan f.eks. være, hvis Folketingets Ombudsmand har taget sagen op, hvis sagen verserer ved domstolene, eller hvis henvendelsen vedrører en sag, som af formelle årsager, f.eks. en overskredet klagefrist, er blevet afvist af en særlig tilsyns- eller klagemyndighed.

Som følge af, at der ikke findes egentlige lovfastsatte bestemmelser om tilsynets prioritering, er det således efter gældende ret op til Ankestyrelsen som tilsynsmyndighed at fastlægge en praksis for, hvordan der prioriteres mellem forskellige tilsynssager.

Ved fastlæggelsen af en sådan praksis er tilsynet undergivet de almindelige forvaltningsretlige grundsætninger om saglighed og lighed. Derudover stiller god forvaltningsskik krav om, at offentlige myndigheder behandler sager inden for rimelig tid, og at sagerne ikke må trække unødigt ud.

De forvaltningsretlige grundsætninger om saglighed og lighed betyder, at tilsynet ved prioriteringen af sager skal inddrage saglige og for sagen relevante hensyn, og at tilsynet er forpligtet til at behandle ensartede tilfælde ens.

Ankestyrelsen er forpligtet til at svare på de henvendelser, tilsynet modtager, uanset om resultatet af tilsynets overvejelser er, at der rejses en tilsynssag, eller om sagen afvises af tilsynet, fordi der ikke er anledning til at tage sagen op til behandling. Sidstnævnte vil f.eks. være tilfældet, hvis kommunen ikke har handlet ulovligt, eller hvis der er tale om enkeltstående fejl,

som ikke er tilstrækkeligt alvorlige til, at der er anledning til at rejse en tilsynssag.

Rigsrevisionen vurderer i beretning nr. 18/2024 om Ankestyrelsens tilsyn og brug af reaktioner ved lovbrud på socialområdet (juni 2025), at Ankestyrelsens tilsyn med kommunerne på socialområdet ikke er tilfredsstillende, og at tilsynet er præget af lange sagsbehandlingstider. Rigsrevisionen konkluderer samtidig, at Ankestyrelsen har en fast praksis og retningslinjer for at udvælge og prioritere sager. Det fremgår af beretningen, side 13, at Ankestyrelsen har retningslinjer for, hvordan sager på socialområdet udvælges til tilsyn, og at alle sager skal visiteres på baggrund af en vurdering af sagens betydning. Det fremgår videre af beretningen, side 14, at tilsynets arbejde med at udvælge sager på det sociale område følger et fast forløb, og at tilsynet, når det modtager en henvendelse, foretager en screening, der som minimum betyder, at tilsynet læser henvendelsen og eventuelle bilag.

Ifølge beretningen har tilsynet desuden en fast praksis for prioritering af sociale sager. Tilsynet har således et særligt spor til sager, som vurderes at haste, herunder sager med stor politisk bevågenhed eller mediebevågenhed, sager, som tilsynet selv igangsætter uden forudgående henvendelse, foged-sager og sager, der vedrører børneområdet. Inden for disse typer af sager tager tilsynet således ifølge beretningen løbende stilling til, hvilke sager, der skal prioriteres først. Der henvises til Rigsrevisionens beretning, side 15.

Den beskrevne screeningsprocedure på socialområdet gælder tilsvarende for sager vedrørende sektorlovgivningen samt kommunalretlige sager, mens der for så vidt angår f.eks. sager om aktindsigt og sager, der vedrører tilsynets godkendelsesbeføjelser, følges en anden fremgangsmåde begrundet i disse sagers karakter.

Det fremgår endelig af beretningen, side 21-22, at Ankestyrelsens tilsyn i dag ikke behandler sagerne med den fornødne hurtighed. Rigsrevisionen har således ved sin gennemgang af tilsynssager set mange eksempler på sager, som ligger stille i tilsynet i længere perioder, f.eks. sager, der venter på, at tilsynet anmoder kommunen om en redegørelse, eller som afventer, at tilsynet behandler kommunens redegørelse. Sagsbehandlingstiden kan ifølge Rigsrevisionen ikke forklares generelt med, at f.eks. kommuner ikke svarer rettidigt.

3.3.2. Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Sagsbehandlingstiden i det kommunale tilsyn er en tilbagevendende udfordring. Lang sagsbehandlingstid var således også et kritikpunkt i Rigsrevisionens beretning nr. 12/2015 om Statsforvaltningens tilsyn med kommunerne (februar 2016), både i forhold til Statsforvaltningen og det daværende Social- og Indenrigsministerium. Også manglende prioritering af sager ud fra væsentlighed indgik som et kritikpunkt i beretningen fra 2016. Som det fremgår af bemærkningerne oven for i afsnit 3.3.1., er spørgsmålet om sagsbehandlingstid fortsat aktuelt og behandlet i Rigsrevisionens beretning nr. 18/2024 om Ankestyrelsens tilsyn og brug af reaktioner ved lovbrud (juni 2025).

Ankestyrelsen har i de senere år modtaget et stigende antal henvendelser til tilsynet. Ankestyrelsen har desuden i de senere år oplevet en stigning i antallet af tilsynssager om aktindsigt.

Det betyder, at den løbende prioritering af, hvilke sager, der skal behandles hurtigt, er udfordret.

Som tilsynsmyndighed, der rejser sager af egen drift, er Ankestyrelsen ikke forpligtet til at behandle alle sager i den rækkefølge, de kommer ind. Ankestyrelsen skal således løbende foretage de prioriteringer, der er nødvendige for, at tilsynets opgave med at sikre overholdelse af lovgivningen og standse ulovligheder, løftes.

Det overordnede formål med tilsynet, som er nærmere beskrevet i bemærkningerne til § 1, nr. 1, i dette lovforslag, medfører imidlertid, at visse sager er mere væsentlige end andre i forhold til det kommunale tilsyns overordnede formål og funktion, dvs. om Ankestyrelsen vurderer, at det har væsentlig betydning, at den som statens tilsyn med kommuner og regioner tager sagen op til behandling, og bør prioriteres højere end andre. Dette afspejles også i tilsynets nuværende praksis for sagsudvælgelse, hvor sager, der f.eks. vedrører børneområdet, prioriteres højere end andre typer af sager.

På den ene side skal Ankestyrelsen som tilsynsmyndighed i medfør af de specielle bemærkninger til § 48 a ved sin beslutning om sagsrejsning have fokus på sager om visse emner, f.eks. sager om kommunalretlige regler og sager om aktindsigt efter offentlighedsloven. Heri ligger implicit en ramme for prioritering, uden at den dog direkte regulerer prioritering og screening af tilsynssager.

På den anden side forventes det, at tilsynet reagerer og griber ind, når det får oplysninger om lovbrud, der har betydning for borgerne. Det gælder f.eks., når medierne omtaler mulige lovbrud i en kommune, når tilsynet

UDKAST

reagerer på viden fra Ankestyrelsens klagesagsbehandling, eller når borgere selv henvender sig til tilsynet, fordi de oplever, at deres kommune ikke følger lovgivningen.

Det gældende formål med det statslige kommunaltilsyn, som foreslås tydeliggjort ved den foreslåede bestemmelse i lov om kommunernes styrelse § 47, stk. 1, tilsiger også, at der reageres og sikres fremdrift i de sager, der har mest væsentlig betydning.

Ankestyrelsen modtager årligt et stort antal henvendelser, som grundet deres karakter ikke fører til, at der bliver rejst en tilsynssag. Disse sager er typisk karakteriseret ved, at de spørgsmål, som sagen rejser, ikke er væsentlige nok til, at der er anledning til at rejse en tilsynssag, eller at forholdet ikke har aktuel betydning. Der kan også være sager, hvor kommunen ikke har overtrådt lovgivningen.

Endelig modtager Ankestyrelsen også henvendelser til tilsynet, som falder uden for tilsynets kompetence, f.eks. fordi der er tale om en afgørelse, der kan påklages til en anden myndighed, herunder Ankestyrelsen som klageinstans, eller fordi der er tale om lovgivning, der både gælder for offentlige myndigheder og private.

Økonomi- og Indenrigsministeriet vurderer på den baggrund, at tilsynet befinder sig i et krydspres mellem dels et stigende antal sager, dels lovens krav om fokus på forskellige sagstyper, samt en sagsportefølje, hvor også et stort antal mindre væsentlige sager kræver behandling og et svar.

Hvis Ankestyrelsens tilsyn skal være effektivt og samtidig være i stand til at reagere håndfast over for lovbrud, er det efter ministeriets opfattelse nødvendigt med en mere klar lovgivningsmæssig ramme for tilsynets prioritering.

Ministeriet har på den baggrund overvejet, hvordan loven bedre kan understøtte en hensigtsmæssig prioritering af tilsynssager, som sikrer, at de sager, der har væsentlig betydning, prioriteres, og at der sikres fremdrift i disse sager.

Det foreslås på den baggrund, at der indsættes en ny § 48 b i lov om kommunernes styrelse om, at tilsynet skal prioritere de sager, der har væsentlig betydning. I den forbindelse foreslås det, at der i bestemmelsens stk. 2 angives nogle overordnede hensyn, som vil skulle tillægges særlig vægt, når Ankestyrelsen skal vurdere, om en sag skal prioriteres.

UDKAST

Det forudsættes, at Ankestyrelsen vil skulle foretage vurderingen af, hvilke sager der skal prioriteres, løbende. Vurderingen vil skulle foretages i lyset af formålet med tilsynet, som vil være at sikre, at kommunerne og regionerne overholder lovgivningen, og at medvirke til, at ulovlige forhold standses.

Det almindelige forvaltningsretlige princip om, at en myndighed ikke unødigt må forsinke behandlingen af en konkret sag, vil gælde uændret for Ankestyrelsens tilsyn. De foreslåede regler ændrer ikke herved, og de foreslåede regler vil hverken skulle forstås eller administreres på en måde, der vil medføre, at der gennemføres sagsbehandlingsskridt, som ikke vil være nødvendige for sagens oplysning eller for at sikre, at et ulovligt forhold bringes til ophør.

Det er på den baggrund forventningen, at de foreslåede regler ikke i sig selv vil forlænge sagsbehandlingstiden. Tværtimod vil kravet om en løbende stilningtagen til sagens videre forløb, sammenholdt med de foreslåede rammer for prioritering af de mest alvorlige sager og sager med stor betydning for borgernes retssikkerhed, kunne bidrage til en hurtigere og mere målrettet afklaring af de sager, der er mest væsentlige eller alvorlige.

Den foreslåede ordning indebærer ikke ændringer i forhold til tilsynets sagsrejsning. Kriterierne for, hvad der skal til for, at der er anledning til at rejse en tilsynssag, bliver ikke ændret med dette lovforslag.

Prioriteringen af sager af væsentlig karakter vil, i lighed med hvad der gælder i dag, indebære, at andre sager nedprioriteres. Ved at nedprioritere sager, der ikke har tilstrækkelig tyngde til, at der skal rejses en tilsynssag mod kommunen, og bruge mere tid på de sager, der vurderes mest væsentlige, er det ministeriets forventning, at nogle af de væsentlige sager vil kunne behandles hurtigere, end tilfældet er i dag.

Konsekvensen af den foreslåede ordning vil dermed blive, at nogle sager vil få en længere sagsbehandlingstid, end tilfældet er i dag. Det vil først og fremmest dreje sig om sager, der vil skulle afvises, fordi der ikke er anledning til at rejse en tilsynssag. Den foreslåede ordning indebærer imidlertid ikke, at disse sager aldrig vil blive behandlet, men at de som følge af prioriteringen af de væsentligste sager vil være længere undervejs end i dag.

Økonomi- og Indenrigsministeriet er opmærksomt på, at den foreslåede bestemmelse om prioritering ikke i sig selv vil medføre en gennemsnitligt kortere sagsbehandlingstid i tilsynet. Bestemmelsen vil dog være medvirkende til at sikre, at de væsentlige tilsynssager vil få en kortere sagsbehandlingstid.

For nærmere om prioriteringen af tilsynssager henvises til lovforslagets § 1, nr. 3, for så vidt angår den foreslåede indsættelse af § 48 b i lov om kommunernes styrelse, og bemærkningerne hertil.

3.4. Ankestyrelsens pligt til sagsoplysning i tilsynssager

3.4.1. Gældende ret

Lov om kommunernes styrelse indeholder ikke bestemmelser om Ankestyrelsens pligt til at oplyse de tilsynssager, som Ankestyrelsen behandler efter loven.

Ankestyrelsen er imidlertid som forvaltningsmyndighed underlagt officialprincippet, som er et grundlæggende princip i forvaltningsretten, hvorefter det påhviler den enkelte forvaltningsmyndighed at oplyse en sag tilstrækkeligt til, at sagen kan afgøres korrekt – enten ved selv at fremskaffe de fornødne oplysninger eller i relevant omfang foranledige, at andre medvirker til sagens oplysning. Officialprincippet er udtryk for en almindelig retsgrundsætning, der kun kan fraviges ved lov.

Officialprincippet forpligter forvaltningsmyndigheder til at tilvejebringe netop det grundlag, som er nødvendigt for at træffe en materielt korrekt afgørelse. Hvornår denne pligt er opfyldt, vil afhænge af en konkret vurdering i den enkelte sag.

Det er et krav, at alle for sagen relevante forhold er belyst, og at de indhentede oplysninger er tilstrækkeligt pålidelige. Hvis der er tvivl om et væsentligt faktum, skal tvivlen så vidt muligt søges afklaret. Oplysninger, der er indhentet fra andre myndigheder eller sagkyndige, må myndighederne efter omstændighederne forholde sig selvstændigt og kritisk til og ikke uden videre lægge til grund for bedømmelsen af sagen.

Omvendt må sagsoplysningen ikke medføre, at sagsbehandlingen trækkes unødigt i langdrag, og at myndighedens arbejdsmæssige og økonomiske ressourcer belastes i urimelig grad. Det betyder bl.a., at sagsoplysningen skal begrænses til de oplysninger, der er relevante for at træffe en materielt korrekt afgørelse.

Officialprincippet er en såkaldt garantiforskrift, hvis overholdelse er af væsentlig betydning for en afgørelses gyldighed. En mangelfuld sagsoplysning kan indebære, at en afgørelse må tilsidesættes som ugyldig, eller at sagen må genoptages med henblik på at tilvejebringe et fyldestgørende oplysningsgrundlag.

Forvaltningsmyndigheder skal også i forhold til udøvelsen af bl.a. faktisk forvaltningsvirksomhed, indstillinger og processuelle beslutninger sikre sig, at myndigheden er i besiddelse af det oplysningsgrundlag, der er nødvendigt for at handle forsvarligt og korrekt. Princippet om saglig forvaltning medfører således, at der gælder noget tilsvarende i sager, hvor der ikke træffes afgørelse af myndigheden. Ankestyrelsen skal derfor også i deres behandling af de tilsynssager, som ikke har karakter af afgørelser, sikre sig, at tilsynet er i besiddelse af de oplysninger, der er nødvendige for at træffe en korrekt beslutning.

3.4.2. Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Det er et helt centralt element i behandlingen af tilsynssager, at Ankestyrelsen sikrer en fyldestgørende og korrekt sagsoplysning, og at Ankestyrelsen i tilstrækkeligt omfang indhenter dokumentation for kommunernes overholdelse af lovgivningen.

Det foreslås derfor, at der indsættes en ny § 48 c i lov om kommunernes styrelse om, at Ankestyrelsen ved udøvelsen af sit tilsyn efter lov om kommunernes styre skal indhente tilstrækkelig dokumentation for kommunernes overholdelse af lovgivningen.

Det vil betyde, at Ankestyrelsen har pligt til at oplyse sagen og indhente tilstrækkelig dokumentation med henblik på at foretage en konkret, retlig vurdering af, om kommunerne overholder lovgivningen.

Forslaget vil indebære en lovfæstelse af, at Ankestyrelsen som tilsynsmyndighed selvstændigt og aktivt skal sikre, at de faktiske oplysninger, som tillægges betydning i en konkret tilsynssag, er tilstrækkeligt pålidelige og efterprøvede.

Det bemærkes i den forbindelse, at de foreslåede regler ikke tilsigter at indføre et nyt fast forløb af sagsbehandlingsskridt, som vil skulle gennemføres i enhver sag. De foreslåede regler om indhentelse af dokumentation er et redskab, som Ankestyrelsen kan anvende i det omfang, det er nødvendigt for, at Ankestyrelsen kan varetage sin tilsynsopgave, herunder foretage en korrekt retlig vurdering af sagen og tage stilling til, om der skal anvendes en reaktion eller sanktion.

Det vil bero på en konkret vurdering i den enkelte sag, hvilke sagsbehandlingsskridt der vil være nødvendige. I en række sager vil der således ikke være behov for at anvende de foreslåede sagsbehandlingsskridt, men eksempelvis alene opfølgning over for kommunen eller regionen eller indhentelse

af nærmere dokumentation. Omvendt vil der i de mere alvorlige sager kunne være behov for at anvende flere af de foreslåede redskaber i sammenhæng.

Vurderingen af, hvilke oplysninger, der skal indhentes, vil skulle ske så tidligt i sagens forløb som muligt, og vil kunne medvirke til, at sagen vil blive skåret til på det tidligst mulige tidspunkt. Vurderingen vil endvidere skulle foretages i lyset af formålet med tilsynet, som vil være at sikre, at kommunerne og regionerne overholder lovgivningen, og at medvirke til, at ulovlige forhold standses. Formålet med en tidlig tilskæring af sagen vil være at skabe størst mulig klarhed fra sagens begyndelse over, hvad der vil være nødvendigt, for at Ankestyrelsen vil kunne foretage en korrekt retlig vurdering

Det almindelige forvaltningsretlige princip, at en myndighed som udgangspunkt vil kunne lægge en anden myndigheds udtalelser til grund, vil også som udgangspunkt fortsat gælde, medmindre Ankestyrelsen vurderer, at indhentelse af dokumentation er nødvendig. De foreslåede regler ændrer ikke herved, og de foreslåede regler medfører ikke, at der indføres en pligt til, at der gennemføres sagsbehandlingsskridt, som ikke vil være nødvendige for sagens oplysning.

Det er på den baggrund forventningen, at kravet om en tidlig stillingtagen til sagens videre forløb, sammenholdt med de foreslåede rammer for prioritering af de mest alvorlige sager og sager med stor betydning for borgernes retssikkerhed, vil kunne bidrage til en hurtigere og mere målrettet afklaring af sagerne.

I praksis vil Ankestyrelsen som led i sagsoplysningen ofte anmode om en udtalelse fra den pågældende kommune til brug for Ankestyrelsens vurdering af, om der er anledning til at rejse en tilsynssag. Herefter vil tilsynet på baggrund af kommunens udtalelse tage stilling til, om sagen skal rejses, eller om sagen skal afvises. Det forudsættes, at oplysninger fra myndigheder som udgangspunkt har en høj grad af troværdighed. Uanset det forhold, at kommunen som offentlig myndighed er underlagt en sandhedspligt i forhold til de oplysninger, som kommunen meddeler Ankestyrelsen i den konkrete sag, vil Ankestyrelsen imidlertid efter den foreslåede bestemmelse være forpligtet til i relevant omfang selvstændigt og aktivt at efterprøve de modtagne oplysninger og indhente tilstrækkelig dokumentation, når det er nødvendigt for at kunne tage stilling til sagen.

Forslaget skal ses i lyset af, at det fremgår af Rigsrevisionens beretning om Ankestyrelsens tilsyn og brug af reaktionsmuligheder ved lovbrud, nr.

18/2024, s. 17-18, at Ankestyrelsens tilsyn i vid udstrækning alene baserer sig på kommunernes redegørelser, når tilsynet vurderer, om kommunerne overholder lovgivningen, og at Ankestyrelsen som udgangspunkt ikke indhenter dokumentation for indholdet i kommunernes redegørelser.

Rigsrevisionens undersøgelse vedrører alene Ankestyrelsens tilsyn på det sociale område. Den nævnte fremgangsmåde følges imidlertid i vid udstrækning også på de øvrige lovområder, som Ankestyrelsen fører tilsyn med.

Det er på den baggrund Økonomi- og Indenrigsministeriets vurdering, at det vil være hensigtsmæssigt at indføre en bestemmelse, der skal supplere det uskrevne officialprincip. Bestemmelsen vil medføre, at Ankestyrelsen vil skulle indhente tilstrækkelig dokumentation, som vil kunne bidrage til vurderingen af de foreliggende oplysningers rigtighed. Bestemmelsen vil skulle finde anvendelse i sager, som ikke uden videre kan afvises efter lovens § 48 a, og sager, som Ankestyrelsen beslutter at rejse som led i sit tilsyn med kommunerne. Der henvises til de specielle bemærkninger, hvor anvendelsesområdet for den foreslåede bestemmelse også er beskrevet.

Den foreslåede bestemmelse vil derfor have til formål at konkretisere og tydeliggøre, hvordan Ankestyrelsen sikrer, at den retlige vurdering af kommuners overholdelse af lovgivningen sker på et korrekt og tilstrækkeligt oplyst grundlag.

Officialprincippet indebærer, at Ankestyrelsen skal sikre, at alle relevante forhold er belyst, og at de oplysninger, som indgår i sagerne, er tilstrækkeligt pålidelige. Dette betyder, at Ankestyrelsen ikke kan lægge oplysninger fra f.eks. kommunen, parter eller andre myndigheder til grund, hvis der foreligger begrundet tvivl om oplysningernes rigtighed.

Efter gældende ret har Ankestyrelsen således en selvstændig pligt til så vidt muligt at afklare og tage stilling til en sådan tvivl, herunder vurdere, om en oplysning kan lægges til grund for den retlige vurdering, eller om der er behov for at efterprøve denne ved eksempelvis at indhente yderligere dokumentation fra kommunen.

Hvis der foreligger tvivl om rigtigheden af et væsentligt faktum, følger det af officialprincippet, at Ankestyrelsen skal søge denne tvivl afklaret, således at det ved en konkret vurdering af oplysningens pålidelighed kan afgøres, om den pågældende oplysning kan lægges til grund. Efter gældende ret indebærer officialprincippet i den forbindelse, at det alene er Ankestyrelsens ansvar at afklare faktuelle uklarheder. Kommunen har dog tilsvarende en

pligt til at meddele Ankestyrelsen de oplysninger m.v., som Ankestyrelsen beder om.

Det er Økonomi- og Indenrigsministeriets vurdering, at den foreslåede bestemmelse også vil kunne bidrage til en mere ensartet praksis i forhold til oplysningen af de konkrete tilsynssager. Den foreslåede bestemmelse vil derfor også kunne styrke borgernes retssikkerhed og tilliden til Ankestyrelsens tilsyn, fordi bestemmelsen vil tydeliggøre vigtigheden af, at tilsynet sikrer, at det dokumenteres tilstrækkeligt, at kommunerne overholder lovgivningen.

Den foreslåede bestemmelse i § 48 c i lov om kommunernes styrelse skal ses i sammenhæng med den gældende bestemmelse i § 49, stk. 1, hvorefter kommuner og kommunale fællesskaber er forpligtet til at tilvejebringe og meddele Ankestyrelsen de oplysninger og dokumenter, som Ankestyrelsen forlanger om forhold i kommunen hhv. det kommunale fællesskab. Den foreslåede bestemmelse vil således kunne sikre en mere klar retlig ramme om tilsynets sagsoplysning.

Der lægges ikke med forslaget op til at ændre ved, at Ankestyrelsen er underlagt officialprincippet. Officialprincippet vil således fortsat gælde for Ankestyrelsen i samme omfang som efter gældende ret. Hensigten med den foreslåede bestemmelse er at sikre, at Ankestyrelsen overvejer fra sag til sag, hvilke oplysninger der er nødvendige for at kunne tage stilling til sagen.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 3, og bemærkningerne hertil.3.5. Frist for vejledning og bistand fra ressortmyndigheder

3.5.1. Gældende ret

Det fremgår af § 49, stk. 5, i lov om kommunernes styrelse, at Ankestyrelsen kan anmode andre offentlige myndigheder om inden for deres sagsområde at yde den vejledning og bistand, der er nødvendig for tilsynets udøvelse.

Andre offentlige myndigheder, i praksis typisk vedkommende ressortministerium, er i fornødent omfang forpligtet til at yde generel rådgivning om lovgivningens indhold og eventuel praksis samt abstrakt rådgivning om konkrete tvivlsspørgsmål. Tilsvarende er andre offentlige myndigheder i fornødent omfang forpligtet til at yde bistand til vurdering af særlige faglige spørgsmål, som Ankestyrelsen ikke har forudsætning for at udtale sig om. Endelig kan andre offentlige myndigheds bistand være nødvendig for at afklare, hvorvidt klarhedskriteriet er opfyldt i forhold til afgørelser om sanktionsanvendelse. Det er således en betingelse for anvendelsen af navnlig annullation og tvangsbøder, at det ulovlige forhold, der rammes af sanktionen,

fremtræder med den fornødne klarhed. Se også pkt. 3.7.1 i de almindelige bemærkninger.

Ankestyrelsen har efter gældende ret ikke mulighed for at fastsætte en bindende frist for, hvornår denne vejledning og bistand fra en myndighed på et bestemt sagsområde skal foreligge.

Ifølge Ankestyrelsens nuværende praksis fastsættes der normalt ikke frister, når tilsynet anmoder andre myndigheder end kommunerne om bidrag til en tilsynssag.

En tilsvarende bestemmelse findes i § 56, stk. 5, for økonomi- og indenrigsministeren som tilsynsmyndighed.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har som øverste tilsynsmyndighed en fast praksis for at sætte frister for, hvornår anmodninger om vejledning og bistand fra andre myndigheder skal besvares.

3.5.2. Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Det er uhensigtsmæssigt, at sagsbehandlingstiden i sager, der kræver en udtalelse om lovgivningen på et givent sagsområde fra den ressortansvarlige myndighed, risikerer at trække i langdrag, fordi Ankestyrelsen ikke har mulighed for at fastsætte en bindende frist for, hvornår myndighedens bidrag skal foreligge.

Det foreslås på den baggrund at indsætte en hjemmel som et nyt § 49, stk. 6, i lov om kommunernes styrelse, således at Ankestyrelsen fremover vil kunne sætte en frist for, hvornår myndighedens vejledning og bistand vil skulle foreligge efter § 49, stk. 5.

Eftersom der er tale om vejledning og bistand, der har væsentlig betydning for udfaldet af en tilsynssag, findes det hensigtsmæssigt at fastsætte en entydig mulighed for, at tilsynet kan sætte frister, ikke kun over for kommuner, jf. den gældende bestemmelse i § 49, stk. 1, men også over for andre offentlige myndigheder, hvis vejledning og bistand er påkrævet for, at tilsynet kan udføres.

Det er Økonomi- og Indenrigsministeriets vurdering, at det vil være hensigtsmæssigt at indføre en bestemmelse svarende til den foreslåede bestemmelse i § 49, stk. 6, for så vidt angår udøvelsen af Økonomi- og Indenrigsministeriets tilsyn.

Det foreslås på den baggrund at indsætte en tilsvarende bestemmelse som et nyt § 56, stk. 6, i lov om kommunernes styrelse, således at der vil kunne fastsættes en frist for andre myndigheders vejledning og bistand, uanset om tilsynet udøves af Ankestyrelsen i første instans eller af økonomi- og indenrigsministeren som øverste tilsynsmyndighed.

Det vil være op til Ankestyrelsens tilsyn at fastsætte en rimelig frist for myndighedens bidrag til en tilsynssag. Fristen vil skulle afhænge af sagens kompleksitet og omfang og af det retlige spørgsmål, der skal undersøges. Fristen vil samtidig skulle fastsættes under hensyntagen til behovet for fremdrift i sagen, dvs. ud fra samme hensyn som dem, der er omtalt i bemærkningerne til dette lovforslags § 1, nr. 3, om prioritering af tilsynssager.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 4 og 14, og bemærkningerne hertil.

3.6. Påbud som led i en tilsynsudtalelse

3.6.1. Gældende ret

Det fremgår af § 50 i lov om kommunernes styrelse, at Ankestyrelsen kan udtale sig om lovligheden af kommunale dispositioner eller undladelser.

Bestemmelsen hjemler tilsynsmyndighedernes mest anvendte reaktionsmulighed i sager, hvor det konstateres, at en kommune handler lovstridigt, nemlig afgivelse af vejledende udtalelse indeholdende tilsynsmyndighedens egen retsopfattelse, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 5697.

En vejledende udtalelse indeholder en redegørelse for sagen, for gældende ret samt tilsynets vurdering af, om kommunen handler lovligt eller ej. En vejledende udtalelse kan derudover forholde sig til, hvad kommunen, efter Ankestyrelsens opfattelse på grundlag af gældende ret, har pligt til at gøre (et konstaterende pålæg). Dette kan f.eks. være, hvordan den nye sagsbehandling skal foregå, f.eks. at et inhabilt medlem af kommunalbestyrelsen ikke må medvirke ved behandlingen af den pågældende sag. Tilsynsmyndigheden kan også anvende konstaterede pålæg, som præciserer en eksisterende pligt for kommunalbestyrelsen til at bringe en eventuel ulovlig tilstand til ophør uden at skabe nogen ny pligt. Det kan f.eks. være et pålæg om at ændre et udvalgs sammensætning, så det bliver i overensstemmelse med styrelsesloven. Denne form for konstaterende pålæg vil kunne afklare retstilstanden således, at en uændret kommunal adfærd fremover vil have en tilstrækkelig klarhed til, at sanktioner kan anvendes.

Et konstaterende pålæg eller en vejledende udtalelse har ikke selvstændige retsvirkninger og er ikke i sig selv en afgørelse i forvaltningslovens forstand.

UDKAST

Anvender Ankestyrelsen et konstaterende pålæg, har dette alene den konsekvens, at udtalelsens alvor og kommunens pligt bliver præciseret.

Hele sagen vil imidlertid frem til den efterfølgende fastlæggelse af, om sanktioner vil kunne anvendes eller ej, have karakter af en afgørelsessag, herunder afgivelsen af et konstaterende pålæg eller en vejledende udtalelse, jf. Indenrigsministeriets brev af 28. august 1998 til samtlige tilsynsråd, som offentliggjort i resumédatabase 98.8.5.

Hvis en vejledende udtalelse ikke efterleves af kommunen, vil Ankestyrelsen og Økonomi- og Indenrigsministeriet efter omstændighederne kunne anvende tvangsbøder med henblik på at gennemtvinge en handlepligt efter lovgivningen.

Ankestyrelsen vil også kunne afgive en vejledende udtalelse om lovligheden af en påtænkt kommunal disposition, inden kommunen træffer en beslutning. Der er i disse tilfælde ikke tale om en efterfølgende reaktion fra Ankestyrelsen på en allerede besluttet kommunal disposition, men om forudgående vejledning. I praksis afgives en sådan forudgående udtalelse efter anmodning fra kommunen.

En vejledende udtalelse omhandler alene lovligheden af en kommunal disposition eller undladelse i henhold til den lovgivning, som Ankestyrelsen har kompetence til at efterprøve, jf. lov om kommunernes styrelse § 48. En vejledende udtalelse kan ikke afgives, hvis en særlig klage- eller tilsynsmyndighed kan tage stilling til den pågældende sag, jf. § 48, stk. 3. Det følger endelig af lov om kommunernes styrelse § 50, at en vejledende udtalelse skal vedrøre en konkret kommunal disposition eller undladelse.

Det forhold, at tilsynets kompetence er begrænset til lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder, er ikke til hinder for, at tilsynet som led i bedømmelsen af, om kommunen har tilsidesat lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder, i særlige tilfælde også inddrager anden lovgivning eller visse faglige vurderinger som en del af sagens bedømmelsesgrundlag. I sager, hvor kommunen utvivlsomt har tilsidesat lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder, kan tilsynet således, hvis det er nødvendigt for at påse og reagere over for kommunens overholdelse af den lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder, inddrage anden lovgivning eller visse faglige vurderinger, der er nært knyttet hertil, som en del af sagens bedømmelsesgrundlag. Som eksempel herpå kan nævnes Økonomi- og Indenrigsministeriets udtalelse af 3. maj 2013 til Aarhus Kommune vedrørende kommunens mulighed for at varetage Fairtrade-hensyn. I sagen inddrog ministeriet bl.a. lov om mæglings- og klageinstitutionen for

ansvarlig virksomhedsadfærd samt årsregnskabsloven, som er lovgivning, der gælder for private, men som havde betydning for vurderingen af de retlige spørgsmål i tilsynssagen.

Det falder uden for tilsynsmyndighedernes kompetence at udtale kritik eller påtale en kommunes dispositioner, uanset om der er handlet i strid med loven. Det følger af, at tilsynet er et legalitetstilsyn, jf. lov om kommunernes styrelse § 48. Tilsynsmyndighederne kan i medfør heraf alene udtale sig om, om kommunen handler lovligt eller ulovligt, eller om kommunen efter lovgivningen burde have truffet en bestemt beslutning. Ankestyrelsen har som tilsynsmyndighed ikke adgang til at påse hensigtsmæssigheden af en kommunal beslutning eller afgørelse. Det betyder, at så længe den pågældende beslutning er truffet inden for rammerne af lovgivningen, kan tilsynet ikke udtale, at beslutningen er i strid med lovgivningen.

Ankestyrelsens vejledende udtalelser kan påses af Økonomi- og Indenrigsministeriet, der som øverste tilsynsmyndighed kan rejse sagen af egen drift, såfremt det vurderes, at sagen er principiel, generel eller har alvorlig karakter, jf. lov om kommunernes styrelse § 53, stk. 1. Tilsvarende gælder spørgsmål om Ankestyrelsens dispositioner og undladelser som led i udøvelsen af tilsynet, jf. lovens § 53 a, stk. 1.

Det er således alene i forhold til Ankestyrelsens afgørelser om anvendelse af sanktioner samt afgørelser om godkendelse eller samtykke, at Økonomi- og Indenrigsministeriet er klageinstans, jf. lov om kommunernes styrelse § 52, stk. 1 og 2.

3.6.2. Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

I Rigsrevisionens beretning nr. 18/2024 (juni 2025) om Ankestyrelsens tilsyn og anvendelse af sanktioner på socialområdet blev det konstateret, at tilsynet alene anvender vejledende udtalelser over for kommuner som reaktion på ulovlig administration på socialområdet, og at lovgivningen, som den er nu, gør det vanskeligt for tilsynet at anvende sanktioner i sager på socialområdet.

Det er Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse, at det udgør et problem, hvis Ankestyrelsens tilsyn ikke er i stand til at reagere tilstrækkeligt håndfast, når en kommune bryder lovgivningen. Det gælder også, hvis der breder sig en opfattelse af, at tilsynet ikke er tilstrækkelig effektivt.

Samtidig er der behov for en ordning, hvor tilsynets fokus fastholdes på at sikre, at aktuelle ulovligheder standses, og at kommunerne fremadrettet

handler lovligt, snarere end at tilsynet skal fokusere på at sanktionere lovbrud, der har fundet sted, og som er standset.

Det er i den forbindelse særlig vigtigt, at tilsynets reaktion understøtter, at ulovligheder standses inden for rimelig tid.

Der er derfor behov for, at Ankestyrelsen får en reaktionsmulighed, der i højere grad end nu vil kunne anvendes, når der er behov for, at en kommune retter op på et ulovligt forhold. Det er ministeriets vurdering, at en ny reaktionsmulighed bør gælde ikke kun i sager på socialområdet, men også sager på andre områder, hvor tilsynet har kompetence, herunder f.eks. hvor en kommune yder ulovlig kommunal støtte, eller foretager ulovlig opkrævning af tilbagebetaling eller gebyr. Reglerne i lov om kommunernes styrelse kapitel VI gælder således uanset hvilket område, der føres tilsyn med.

Det foreslås derfor at indføre bestemmelser som nye § 50, stk. 2 og 3, i lov om kommunernes styrelse om, at Ankestyrelsen som led i en tilsynsudtalelse kan påbyde, at forhold i en kommune, der strider imod lovgivningen, bringes i orden så hurtigt som muligt og inden for en frist på højest 12 måneder. Det foreslås i den forbindelse at indføre en snæver adgang til dispensation fra den i påbuddet fastsatte frist, hvorefter Ankestyrelsen kan dispensere fra den oprindelige frist og fastsætte en ny, passende frist. Ankestyrelsen skal, hvis den samlede frist overstiger 18 måneder fra påbuddets meddelelse, orientere økonomi- og indenrigsministeren herom og give en begrundelse herfor med henblik på, at ministeren kan vurdere, om ministeriet som øverste tilsynsmyndighed skal tage sagen op, jf. afsnit 3.9. og 3.10.

Den foreslåede ordning vil medføre, at Ankestyrelsen kan give et bindende påbud med frist for at rette op på et ulovligt forhold, hvilket skal sikre, at kommuner retter ind, når de har brudt lovgivningen. Det vil også medføre, at et påbud, der ikke bliver efterlevet af en kommune, om nødvendigt vil kunne gennemtvinges ved at anvende tvangsbøder efter lovens § 50 b.

Endelig vil den foreslåede ordning medføre, at en kommune, der handler lovstridigt, vil blive forpligtet til at rette op på dette så hurtigt som muligt. Formålet hermed er at sikre, at ulovlige forhold bringes til ophør inden for en rimelig tidshorisont.

Ankestyrelsen vil som en del af påbuddet skulle angive konkret, hvad kommunen skal gøre for at rette op på det ulovlige forhold. Dette vil skulle ske ud fra sagens oplysninger og på grundlag af Ankestyrelsens tilskæring af sagens juridiske spørgsmål.

Ankestyrelsens mulighed for at give et påbud rummer således en øget handlemulighed i forhold til de andre sanktionsmuligheder, som tilsynet har i dag for at reagere på lovbrud.

Det foreslås, at hjemlen til at meddele påbud indsættes i lov om kommunernes styrelse § 50. Baggrunden herfor er, at påbuddet vil skulle gives som led i en vejledende udtalelse. Herved får kommunen anvisninger om, hvilke pligter kommunen har og skal gennemføre for at rette op på det ulovlige forhold.

Ved vurderingen af, om påbud skal anvendes, vil Ankestyrelsen være underlagt et skøn, som betyder, at påbud skal anvendes i de sager, hvor det er egnet.

Den foreslåede ordning betyder, at påbud ikke vil kunne påklages til Økonomi- og Indenrigsministeriet. Det er således fortsat kun Ankestyrelsens afgørelser om sanktionsanvendelse, der kan påklages til ministeriet. Men det foreslås at tilvejebringe en klar hjemmel til, at Ankestyrelsens påbud vil være omfattet af adgangen for økonomi- og indenrigsministeren til af egen drift og under visse betingelser at tage spørgsmål om lovligheden af påbuddet op til behandling, ligesom det foreslås at tilvejebringe hjemmel til, at økonomi- og indenrigsministeren under visse betingelser selv vil kunne udstede et påbud direkte over for kommunen eller regionen.

Lovforslaget medfører ikke økonomiske konsekvenser for det offentlige. Den foreslåede ordning vil medføre nye opgaver, der imidlertid skal kunne rummes inden for Ankestyrelsens gældende bevilling. Der må forventes en implementeringsfase, i og med at det kommunale tilsyn ikke tidligere har haft mulighed for at meddele påbud til kommunerne. Det forventes imidlertid, at der vil blive tale om en løbende tilpasning af tilsynets praksis, idet påbuddene meddeles samtidig med en vejledende udtalelse, som tilsynet allerede udarbejder efter de regler, der gælder i dag. Den foreslåede bestemmelse om påbud må forventes at gøre det efterfølgende opfølgningsarbejde lettere, da påbuddet samtidig er retningsgivende for opfølgningen. Samtidig vil den foreslåede ordning indebære, at det vil blive lettere at anvende tvangsbøder, såfremt en kommunalbestyrelse ikke efterlever et påbud, jf. også afsnit 3.7 nedenfor.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 5, og bemærkningerne hertil.

3.7. Sanktion for manglende efterlevelse af påbud

3.7.1. Gældende ret

UDKAST

Undlader kommunalbestyrelsen at udføre en foranstaltning, som den efter lovgivningen har pligt til at udføre, kan Ankestyrelsen i medfør af § 50 b, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse, pålægge de medlemmer af kommunalbestyrelsen, der er ansvarlige for undladelsen, tvangsbøder.

Formålet med anvendelsen af tvangsbøder er at fremtvinge opfyldelsen af en lovmæssig handlepligt for kommunalbestyrelsen. Tvangsbøder er således ikke en straf, men et middel, som skal gennemtvinge standsningen af et ulovligt forhold ved, at kommunalbestyrelsen gør det, den ifølge lovgivningen har pligt til.

For at anvende bestemmelsen i § 50 b, stk. 1, er det en betingelse, at det er muligt at angive den beslutning, som kommunalbestyrelsen efter lovgivningen har pligt til at træffe.

Det er endvidere en betingelse for anvendelsen af tvangsbøder, at det ulovlige forhold fremtræder med den fornødne klarhed. Klarhedskriteriet er både rettet mod det retlige og det faktiske grundlag for vurderingen af, at der er tale om et lovstridigt forhold. Klarhedskriteriet er historisk forankret i tilsynspraksis. En beskrivelse af gældende ret findes bl.a. i Klagereformudvalgets betænkning nr. 1395/2000, s. 119-122 og 248-249.

Endelig er det en betingelse for anvendelsen af tvangsbøder, at sanktionen er påkrævet frem for mindre indgribende reaktioner fra tilsynets side. Dette følger ligeledes af det almindelige forvaltningsretlige proportionalitetsprincip, som således også gælder i forbindelse med kommunaltilsynet.

Proportionalitetsprincippet indebærer, at tilsynet, som har valgmuligheden mellem flere forskellige reaktioner, er forpligtet til at vælge den mindst indgribende reaktion, som samtidig er tilstrækkelig og forholdsmæssig til opnåelse af formålet. Tvangsbøder skal således være påkrævet frem for mindre indgribende reaktioner fra tilsynets side.

Tvangsbøder pålægges individuelt til de medlemmer af kommunalbestyrelsen, der er ansvarlige for undladelsen af at udføre en foranstaltning, som kommunalbestyrelsen efter lovgivningen har pligt til at udføre. Det følger af bemærkningerne til § 50 b, stk. 1, jf. Folketingstidende 2002-03, Tillæg A, side 5699, at det enkelte medlem frigøres for sit ansvar ved på et møde at stemme for iværksættelsen af foranstaltninger, der ifølge de for medlemmet foreliggende oplysninger, det vil i praksis sige forvaltningens indstilling til kommunalbestyrelsen, vil være tilstrækkelige.

Et kommunalbestyrelsesmedlem kan ikke unddrage sig ansvar ved at undlade at stemme, jf. § 50 b, stk. 2.

Lov om kommunernes styrelse § 50 b indeholder således generelle kriterier for, i hvilke tilfælde kommunalbestyrelsesmedlemmer kan blive pålagt tvangsbøder af tilsynet med henblik på, at en lovmæssig pligt gennemtvinges.

En beslutning om at anvende tvangsbøder over for kommunalbestyrelsesmedlemmer er en afgørelse i forvaltningslovens forstand. De medlemmer af kommunalbestyrelsen, som vil blive mødt med tvangsbøder, er således parter i sagen om tvangsbøder. Forud for afgørelsen om tvangsbøder skal de medlemmer, der af Ankestyrelsen anses som ansvarlige for undladelsen, derfor partshøres, jf. forvaltningslovens § 19, stk. 1.

Tvangsbøder er dagbøder, som påløber med virkning fra det tidspunkt, Ankestyrelsens afgørelse meddeles det enkelte medlem. Tvangsbøder gives for hver kalenderdag og dækker således alle ugens dage. Tvangsbøderne påløber, indtil kommunalbestyrelsen træffer en beslutning eller afgørelse, som betyder, at påbuddet kan anses for overholdt.

Tvangsbødens størrelse vil efter den hidtidige ældre praksis være mindst 300 kr. pr. dag. Det må forventes, at tvangsbødernes størrelse i dag vil kunne udgøre mindst 500 kr. pr. dag. Påløbne tvangsbøder tilfalder statskassen.

Tvangsbøder efter lov om kommunernes styrelse er omfattet af gældsinddrivelsesloven. Loven gælder for opkrævning og inddrivelse af fordringer med tillæg af renter, gebyrer og andre omkostninger, der opkræves eller indrives af det offentlige. Det følger af gældsinddrivelseslovens § 2, stk. 2 og 3, at beregning og opgørelse af fordringer og udsendelse af opkrævninger m.v. forestås af fordringshaveren eller den, der på vegne af fordringshaveren opkræver fordringen. Fordringer overdrages til restanceinddrivelsesmyndigheden, når betalingsfristen er overskredet og sædvanlig rykkerprocedure forgæves er gennemført. Restanceinddrivelsesmyndigheden kan inddrive forfaldne tvangsbøder efter de regler, der følger af gældsinddrivelsesloven, herunder reglerne om lønindeholdelse og udpantning.

Det følger af § 17, stk. 1, i lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m.m., jf. lovebekendtgørelse nr. 608 af 6. september 1986, som ændret ved § 3 i lov nr. 433 af 31. maj 2000, at det beløb af tvangsbøden, som ikke betales eller

indkommer ved inddrivelse gennem udpantning, efter vedkommende myndigheds begæring bliver at afsone efter reglerne om straf af fængsel.

Tvangsbøder løber, indtil forpligtelsen er opfyldt. Forpligtelsen er opfyldt, når kommunalbestyrelsesmedlemmet har fremsat forslag om, at kommunalbestyrelsen træffer den beslutning, som den har pligt til, jf. § 11, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse, eller har stemt for en sådan beslutning.

3.7.2. Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Rigsrevisionen har i beretning nr. 18/2024 (juni 2025) konkluderet, at de gældende regler i lov om kommunernes styrelse om sanktioner, herunder tvangsbøder, sjældent anvendes. Årsagen hertil er ifølge beretningen måden, reglerne er udformet på.

Det fremgår af Aftale om et mere ensartet og håndfast tilsyn med kommuner og regioner af 6. februar 2026, at påbud, der ikke efterleves af kommunen eller regionen, vil kunne gennemtvinges ved at anvende tvangsbøder.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har på den baggrund overvejet, hvorvidt den gældende hjemmel til at pålægge tvangsbøder, jf. lov om kommunernes styrelse § 50 b, er tilstrækkeligt klar til at omfatte kommunalbestyrelsens manglende efterlevelse af Ankestyrelsens påbud.

Den eksisterende hjemmel til tvangsbøder i lov om kommunernes styrelse § 50 b, stk. 1, vil i vidt omfang også være dækkende for de situationer, hvor en kommunalbestyrelse vil undlade at efterleve et påbud fra Ankestyrelsen.

Tvangsbøder er imidlertid en særdeles indgribende reaktion, eftersom tvangsbøder skal betales af kommunalbestyrelsesmedlemmet selv.

Derudover vurderer Økonomi- og Indenrigsministeriet, at der kan rejses tvivl om, hvorvidt ordlyden i § 50 b, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse tilstrækkeligt klart giver grundlag for tvangsbøder i den situation, hvor der er tale om manglende efterlevelse af et påbud. Det skyldes blandt andet, at § 50 b, stk. 1, er rettet mod undladelsen af at opfylde foranstaltninger, der følger af loven.

Der er således væsentlige retssikkerhedsmæssige hensyn, som efter ministeriets opfattelse taler for, at der skabes en klar hjemmel til, at Ankestyrelsen kan gennemtvinge sine påbud ved brug af tvangsbøder.

Økonomi- og Indenrigsministeriet vurderer, at der er behov for, at der tilvejebringes klar hjemmel til, at Ankestyrelsen kan anvende tvangsbøder i de situationer, hvor det ulovlige forhold består i, at kommunalbestyrelsen undlader at efterleve et påbud efter de regler, der foreslås i dette lovforslags § 1, nr. 5.

Det er desuden Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse, at alene muligheden for at sanktionere manglende efterlevelse af et påbud med tvangsbøder i sig selv vil have en præventiv effekt og således vil kunne medvirke til at sikre, at kommunerne efterlever tilsynets påbud.

Det foreslås på den baggrund, at der som et nyt § 50 b, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse indsættes en bestemmelse om, at Ankestyrelsen kan pålægge de medlemmer af kommunalbestyrelsen, som er ansvarlige for at kommunalbestyrelsen undlader at efterleve et påbud, jf. § 50, stk. 2 eller 3, tvangsbøder.

Den foreslåede ordning vil indebære, at der vil være klar hjemmel til, at Ankestyrelsen kan pålægge tvangsbøder til de kommunalbestyrelsesmedlemmer, som er ansvarlige for, at kommunalbestyrelsen undlader at efterleve et påbud udstedt af Ankestyrelsens tilsyn i medfør af de foreslåede bestemmelser herom, jf. dette lovforslags § 1, nr. 5. Den foreslåede ordning vil således indebære, at klarhedskriteriet i langt de fleste tilfælde vil være opfyldt ved manglende efterlevelse af et påbud, både for så vidt angår det retlige og faktiske grundlag.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 6 og 7, og bemærkningerne hertil.

3.8. Ankestyrelsens opfølgningspligt i tilsynssager

3.8.1. Gældende ret

Lov om kommunernes styrelse indeholder ikke regler om Ankestyrelsens opfølgning i tilsynssager, hvor styrelsen har udtalt eller lagt til grund, at en kommune har handlet i strid med lovgivningen.

Ankestyrelsen fører efter lov om kommunernes styrelse kapitel VI tilsyn med, at kommunerne overholder den lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder. Tilsynet er et legalitetstilsyn, hvis formål er at sikre, at kommunerne overholder den lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder. I den forbindelse er tilsynet i lov om kommunernes styrelse tillagt beføjelser til blandt andet at gennemtvinge kommunalbestyrelsens handlepligter ved hjælp af tvangsbøder samt beføjelse til at annullere beslutninger, der strider mod loven, m.v. Tilsynet har således ikke alene

karakter af en konstaterende kontrol, men skal også sikre, at ulovlige forhold bringes i overensstemmelse med lovgivningen.

Det følger således af § 48, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse, sammenholdt med tilsynsordningens formål og Ankestyrelsens lovbestemte reaktionsmuligheder, at tilsynets lovbestemte opgave ikke alene består i at konstatere, om en kommunal disposition eller undladelse er ulovlig, men også i at påse, at konstaterede ulovlige forhold standses af kommunen. Ankestyrelsen skal derfor, når styrelsen har konstateret en ulovlig disposition eller undladelse, følge op over for kommunen med henblik på at sikre, at forholdet lovliggøres.

Der gælder imidlertid ikke efter gældende ret nærmere lovfastsatte regler om, hvornår og hvordan Ankestyrelsen skal følge op i sager, hvor der er konstateret ulovlige forhold hos kommunen. Opfølgning sker i praksis på ulovbestemt grundlag og efter en konkret vurdering af den enkelte sag. Der gælder heller ikke regler om intervaller for løbende opfølgning.

Efter § 49, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse kan Ankestyrelsen forlange de oplysninger og den dokumentation, som er nødvendig for tilsynets virksomhed, udleveret af kommunen. Bestemmelsen giver Ankestyrelsen adgang til at indhente oplysninger også med henblik på at kontrollere, om et tidligere konstateret ulovligt forhold er bragt til ophør.

Ankestyrelsen har en praksis for at følge op i sager på tværs af tilsynets sagsområder, hvor styrelsen har udtalt, at en kommune har handlet i strid med lovgivningen. Dette gælder i vidt omfang også i sager, hvor Ankestyrelsen efter undersøgelse har lagt til grund, at kommunen har handlet i strid med lovgivningen. Denne opfølgning sker i dag på ulovbestemt grundlag, og tilrettelægges ud fra en konkret og skønsmæssig vurdering af behov og relevans.

I sager, hvor Ankestyrelsen afgiver en vejledende udtalelse efter § 50 i lov om kommunernes styrelse, vil styrelsen som udgangspunkt bede kommunen om at orientere styrelsen om, hvad udtalelsen giver kommunen anledning til. Ankestyrelsen vil derefter forholde sig til kommunens udtalelse med henblik på at sikre, at kommunen har rettet op på det ulovlige forhold.

I sager, hvor Ankestyrelsen har afsluttet en sag efter undersøgelse, fordi kommunen har oplyst, at den vil rette op på et konstateret ulovligt forhold, kan styrelsen efter en konkret vurdering følge op. Der vil som

udgangspunkt være grundlag for opfølgning i en sag, hvis en kommune for eksempel har besluttet at iværksætte en større genopretningsplan for at sikre en lovlig praksis. Der vil også være grundlag for opfølgning i en sag, hvis der i sagen har været skriftlig dokumentation for en ulovlig praksis, som kommunen oplyser at have eller være i gang med at rette op på, og kommunen derfor skal dokumentere en ny beskrivelse af praksis (eksempelvis en ny kvalitetsstandard).

Ankestyrelsen foretager en konkret vurdering af, om det er nødvendigt at følge op i en sag. Ved vurderingen af, om det er nødvendigt at følge op, indgår det i overvejelserne, om en sag generelt er egnet til opfølgning og sagens karakter i øvrigt, herunder om der er tale om en sag af alvorlig karakter.

Som undtagelse til ovenstående praksis følger Ankestyrelsen som udgangspunkt ikke op i tilsynssager om aktindsigt, der er oprettet på baggrund af en klage over en afgørelse om aktindsigt. Såfremt styrelsen i disse sager finder anledning til at afgive en vejledende udtalelse med henblik på at kommunen eller regionen skal behandle anmodningen om aktindsigt på ny, vil borgeren kunne indbringe sagen for tilsynet igen, når kommunen har truffet en ny afgørelse i sagen.

3.8.2. Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Rigsrevisionen har i beretning nr. 18/2024 (juni 2025) om Ankestyrelsens tilsyn og reaktioner ved lovbrud vurderet, at Ankestyrelsen ikke følger systematisk op på afsluttede sager. Konsekvensen herved er, at kommuner og regioner kan have en ulovlig praksis i længere tid, hvilket svækker borgerens retssikkerhed.

Det fremgår af Rigsrevisionens beretning, s. 19, at opfølgning er et relevant middel til at sikre, at kommunerne efterlever loven. Ved at følge op kan tilsynet efter en periode vende tilbage til sagen for at undersøge, om kommunen har en lovlig praksis, eller om kommunen har gennemført de tiltag, som kommunen tidligere har redegjort for. Det er ifølge Rigsrevisionen særlig vigtigt, når tilsynet afslutter sager, fordi kommunen oplyser, at den vil rette op, men endnu ikke har gjort det.

Det foreslås på den baggrund, at der indsættes en ny § 50 e, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse, hvorefter Ankestyrelsen i sager, hvor styrelsen efter § 50, stk. 1, har udtalt, at kommunen har handlet i strid med lovgivningen,

UDKAST

eller har meddelt påbud efter § 50, stk. 2 eller 3, i nødvendigt omfang skal sikre, at det ulovlige forhold er standset. Dette gælder også i sager, hvor Ankestyrelsen, uden at udtale sig efter § 50, stk. 1, efter undersøgelse har lagt til grund, at kommunen har handlet i strid med lovgivningen.

Den foreslåede bestemmelse fastsætter rammerne for opfølgningen. Kommunerne vil fortsat have ansvaret for lovligheden af deres dispositioner eller undladelser og for at rette op på forhold, der er lovstridige. Bestemmelsen vil imidlertid være et middel til at sikre, at overvejelsen af, om opfølgning er nødvendig, vil blive ensartet på tværs af tilsynssager, samt at opfølgningen vil foregå på en ensartet og systematisk måde.

Det er ikke hensigten med den foreslåede bestemmelse, at opfølgning skal ske i alle sager. Opfølgning vil alene skulle ske i det omfang, sagen kræver det.

I de sager, hvor opfølgning vil være relevant, vil den løbende opfølgning ydermere kunne give Ankestyrelsen mulighed for at identificere vanskeligheder eller forsinkelser på et tidligt tidspunkt i kommunernes genopretningsproces, herunder eventuel mangelfuld eller utilstrækkelig lovliggørelse. Ankestyrelsen vil også kunne vurdere behovet for yderligere reaktioner over for kommunen.

Bestemmelsen vil finde anvendelse i sager, hvor Ankestyrelsen har meddelt et påbud efter § 50, stk. 2 eller 3, i sager hvor styrelsen har udtalt sig efter § 50, stk. 1, uden påbud, samt i sager hvor kommunen under Ankestyrelsens indledende sagsskridt selv erkender en ulovlig disposition eller undladelse. I sidstnævnte sager vil opfølgningen være en selvstændig reaktion på et konstateret lovbrud. Dette vil indebære, at Ankestyrelsen ikke længere vil skulle meddele kommunen, at der ikke rejses en tilsynssag.

Bestemmelsen vil samtidig indebære, at Ankestyrelsen kan undlade at følge op, hvis opfølgning ikke er nødvendig. Herved sikres en hensigtsmæssig ressourceanvendelse, samtidig med at det forhindres, at der foretages opfølgning i sager, hvor det ikke er nødvendigt.

Det foreslås endvidere, at der indsættes en ny § 50 e, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse, hvorefter Ankestyrelsen foretager opfølgning efter stk. 1 i de intervaller, der er nødvendige, indtil det ulovlige forhold er standset af kommunen.

Bestemmelsens stk. 2 vil indebære, at Ankestyrelsen vil være overladt et skøn ved vurderingen af, med hvilke intervaller det er nødvendigt at følge op i den konkrete sag. De nærmere intervaller tilrettelægges med udgangspunkt i sagens karakter og den forventede tidshorisont for lovliggørelsen.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 8, og bemærkningerne hertil.

3.9. Økonomi- og Indenrigsministeriets sagsrejsning i forbindelse med Ankestyrelsens påbud

3.9.1. Gældende ret

Det følger af lov om kommunernes styrelse § 53, stk. 1, at økonomi- og indenrigsministeren af egen drift kan tage spørgsmål om lovligheden af kommunale dispositioner eller undladelser, som Ankestyrelsen har udtalt sig om efter § 50, op til behandling, når ministeren skønner, at sagen er af principiel eller generel betydning eller har alvorlig karakter. Tilsvarende gælder, hvis Ankestyrelsen har besluttet ikke at tage spørgsmål om lovligheden af kommunale dispositioner eller undladelser op til behandling.

Det følger af lov om kommunernes styrelse § 52, stk. 1, at Ankestyrelsens afgørelser om anvendelse af de foranstaltninger, der er nævnt i §§ 50 a-50 d, af de organer eller medlemmer, foranstaltningen er rettet imod, kan indbringes for økonomi- og indenrigsministeren.

Det følger af lov om kommunernes styrelse § 52, stk. 2, at Ankestyrelsens afgørelser om samtykke eller godkendelse efter lov om kommunernes styrelse kan indbringes for økonomi- og indenrigsministeren.

Det er således efter gældende ret alene Ankestyrelsens afgørelser om sanktioner m.v., der er omfattet af en egentlig administrativ klageadgang til økonomi- og indenrigsministeren. Vejledende udtalelser kan således ikke påklages, hverken af kommunalbestyrelsen, af enkelte medlemmer af kommunalbestyrelsen eller af borgerne, men er alene omfattet af den adgang, økonomi- og indenrigsministeren har efter § 53, stk. 1, til at tage sager op, som Ankestyrelsen har udtalt sig om eller afvist at udtale sig om, hvis sagen skønnes generel, principiel eller har alvorlig karakter.

Det følger af lov om kommunernes styrelse § 53 a, stk. 1, at økonomi- og indenrigsministeren af egen drift uden for de i §§ 52 og 53 nævnte tilfælde kan tage spørgsmål om lovligheden af Ankestyrelsens dispositioner eller undladelser som led i udøvelsen af tilsynet op til behandling, når ministeren finder anledning hertil, herunder skønner, at sagen er af principiel eller generel betydning eller har alvorlig karakter.

3.9.2. Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Som konsekvens af, at der med dette lovforslag foreslås indført en hjemmel til, at Ankestyrelsen kan udstede påbud som led i en vejledende udtalelse, jf. pkt. 3.6. i de almindelige bemærkninger, er der behov for at sikre klar hjemmel til, at økonomi- og indenrigsministeren som øverste kommunale tilsynsmyndighed kan tage sager op om lovligheden af de påbud, som Ankestyrelsen udsteder i medfør af den foreslåede bestemmelse i § 50, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse.

Den adgang, økonomi- og indenrigsministeren har ifølge § 53, stk. 1, til at rejse tilsynssager af generel, principiel eller alvorlig karakter som øverste tilsynsmyndighed, omfatter i dag alene sager, hvor Ankestyrelsen har udtalt sig vejledende efter § 50, samt sager, hvor Ankestyrelsen har besluttet ikke at udtale sig.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har overvejet, hvorvidt det ville være hensigtsmæssigt at lade påbud efter den foreslåede bestemmelse i § 50, stk. 2 og 3, være omfattet af den klageadgang til ministeriet, som følger af den gældende § 52, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse. Ministeriet vurderer imidlertid, at en sådan ordning vil have flere ulemper.

Økonomi- og Indenrigsministeriet vurderer for det første, at det ikke af retssikkerhedsmæssige grunde vil være påkrævet med en adgang til at påklage påbud, da det er kommunen som myndighed, der er adressat for påbuddet. Påbud vil således efter den foreslåede bestemmelse aldrig kunne rettes mod borgere. Endvidere kan Ankestyrelsens vejledende udtalelser efter § 50 i dag ikke påklages, men er omfattet af den almindelige adgang, som økonomi- og indenrigsministeren efter § 53, stk. 1, under visse betingelser har til at tage spørgsmål op til behandling, som Ankestyrelsen har udtalt sig om eller afvist at udtale sig om.

Økonomi- og Indenrigsministeriet vurderer for det andet, at en egentlig adgang til at klage over påbud ville kunne medføre et uforholdsmæssigt

ressourceforbrug for ministeriet og Ankestyrelsen og skabe unødigt tvivl om retsstillingen for de borgere, der vil være berørt af påbuddet.

Det foreslås på den baggrund at ændre § 53, stk. 1, 1. pkt., således at det fremover klart vil fremgå af bestemmelsen, at økonomi og indenrigsministeren af egen drift kan tage spørgsmål om lovligheden af kommunale dispositioner eller undladelser, som Ankestyrelsen har givet påbud om efter § 50, stk. 2 eller 3, op til behandling, når ministeren skønner, at sagen er af principiel eller generel betydning eller har alvorlig karakter.

Formålet med bestemmelsen er at sikre tilstrækkelig hjemmel til, at ministeren af egen drift kan rejse sager om lovligheden af de påbud, som Ankestyrelsen meddeler kommunerne efter § 50, stk. 2 eller 3. Det er ministeriets vurdering, at denne ordning i tilstrækkelig grad vil sikre, at der vil kunne føres legalitetstilsyn med Ankestyrelsens anvendelse af påbudsbeføjelsen. Dertil kommer, at der ikke generelt er klageadgang til Økonomi- og Indenrigsministeriet for så vidt angår tilsynets almindelige reaktionsmuligheder.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 9, og bemærkningerne hertil.

3.10. Økonomi- og indenrigsministerens reaktionsmuligheder og opfølgning i forbindelse med Ankestyrelsens påbud

3.10.1. Gældende ret

Det følger af § 53, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse, at økonomi- og indenrigsministeren kan udtale sig om lovligheden af den kommunale disposition eller undladelser, som Ankestyrelsen har udtalt sig om efter § 50, og i forbindelse hermed træffe afgørelse efter §§ 50 a-50 d. Økonomi- og indenrigsministeren kan også pålægge Ankestyrelsen at tage sagen op til ny behandling efter §§ 50-50 d. Økonomi- og indenrigsministeren kan under de i § 51 nævnte betingelser anlægge anerkendelsessøgsmål eller pålægge Ankestyrelsen at anlægge anerkendelsessøgsmål.

Det følger af § 52, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse, at Ankestyrelsens afgørelser om anvendelse af de foranstaltninger, der er nævnt i §§ 50 a-50 d i lov om kommunernes styrelse, kan indbringes for økonomi- og indenrigsministeren.

Det følger af § 52, stk. 4, i lov om kommunernes styrelse, at økonomi- og indenrigsministeren kan stadfæste, ophæve eller ændre Ankestyrelsens afgørelse som nævnt i stk. 1-3 samt pålægge Ankestyrelsen at tage sagen op til ny behandling efter §§ 50-50 d eller efter bestemmelser om samtykke

eller godkendelse efter denne lov eller bestemmelser fastsat i medfør af denne lov. Økonomi- og indenrigsministeren kan herunder ændre Ankestyrelsens afgørelse til ugunst for det organ eller det medlem, afgørelsen er rettet imod, jf. dog § 50 d, 3. pkt. Økonomi- og indenrigsministeren kan under de i § 51 nævnte betingelser anlægge anerkendelsessøgsmål eller pålægge Ankestyrelsen at anlægge anerkendelsessøgsmål.

Det følger af § 53 a, stk. 2, at økonomi- og indenrigsministeren kan udtale sig om lovligheden af Ankestyrelsens disposition eller undladelse og stadfæste, ophæve eller ændre en beslutning truffet af Ankestyrelsen. Økonomi- og indenrigsministeren kan også pålægge Ankestyrelsen at tage sagen op til ny behandling. Bestemmelsen omfatter en adgang til at tage stilling til spørgsmål relateret til tilsynssager, der endnu ikke er færdigbehandlede af Ankestyrelsen, i enkelte tilfælde, hvor spørgsmålet om lovligheden af det foretagne sagsbehandlingsskridt kan foretages adskilt fra en vurdering af lovligheden af Ankestyrelsens endelige udtalelse eller afgørelse. Det omfatter ifølge tilsynspraksis f.eks. spørgsmål om habilitet eller spørgsmål om afslag på aktindsigt. Der henvises til bemærkningerne til bestemmelsen i lovforslaget bag lovforslaget bag lov nr. 381 af 28. maj 2003, jf. Folketings-tidende 2002-03, tillæg A, side 5708-5709.

Lov om kommunernes styrelse indeholder ingen regler om opfølgning i sager, hvor økonomi- og indenrigsministeren træffer afgørelse om anvendelse af de eksisterende muligheder for sanktioner.

3.10.2. Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Som konsekvens af, at der med dette lovforslag foreslås indført en hjemmel til, at Ankestyrelsen kan udstede påbud som led i en vejledende udtalelse, jf. pkt. 3.6. i de almindelige bemærkninger, er der behov for at sikre klar hjemmel til, at Økonomi- og Indenrigsministeriet som øverste kommunale tilsynsmyndighed har samme reaktionsmuligheder i forhold til Ankestyrelsens påbud, som ministeren i øvrigt har, når det gælder Ankestyrelsens vejledende udtalelser efter § 50, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse.

Økonomi- og Indenrigsministeriet vurderer endvidere, at det er nødvendigt at sikre klar hjemmel til, at økonomi- og indenrigsministeren som øverste tilsynsmyndighed har de nødvendige og tilstrækkelige midler til rådighed til, at der kan føres et effektivt tilsyn med de påbud, som Ankestyrelsen vil meddele kommunerne i medfør af den nye bestemmelse i § 50, stk. 2 og 3, i lov om kommunernes styrelse.

UDKAST

Ministeriet har i den forbindelse overvejet, hvorvidt det ville være hensigtsmæssigt at lade påbud efter den foreslåede bestemmelse i § 50, stk. 2 og 3, være omfattet af den klageadgang til ministeriet, som følger af den gældende § 52, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse. Ministeriet vurderer imidlertid, at en sådan ordning vil have visse ulemper. Der henvises til pkt. 3.9.2. i de almindelige bemærkninger. Af disse grunde foreslås det ikke at indføre en egentlig klageadgang.

Den gældende bestemmelse i § 53 a i lov om kommunernes styrelse giver ikke økonomi- og indenrigsministeren beføjelser til at tage stilling til de påbud, der vil kunne gives til kommuner som følge af den foreslåede nye bestemmelse i § 50, stk. 2 og 3. De reaktionsmuligheder, som økonomi- og indenrigsministeren har efter § 53 a, stk. 2, kan således heller ikke anvendes i sager, som ministeren måtte rejse om lovligheden af Ankestyrelsens påbud.

Endvidere er der efter den gældende bestemmelse i § 53, stk. 1, ikke adgang for ministeren til – ud over at udtale sig om sin retsopfattelse – at reagere konkret i forhold til et påbuds indhold.

Hensynet til et effektivt tilsyn tilsiger, at det er nødvendigt, at ministeren sikres beføjelser til dels at udtale sig om lovligheden af påbud, dels også at stadfæste, ophæve eller ændre påbuddene. Dette svarer til gældende ret efter bestemmelsen i § 52, stk. 4, i lov om kommunernes styrelse vedrørende ministerens beføjelser i forhold til Ankestyrelsens beslutning om anvendelse eller undladelse af sanktioner samt efter bestemmelsen i § 53 a i lov om kommunernes styrelse, som dog alene omfatter spørgsmål om lovligheden af Ankestyrelsens dispositioner eller undladelser som led i udøvelsen af tilsynet.

Det er ligeledes nødvendigt, at ministeren har beføjelse til i forbindelse med påbud at hjemvise sagen til Ankestyrelsen med henblik på ny behandling med henblik på spørgsmålet om påbud samt anvendelse af de reaktionsmuligheder, der er fastlagt i §§ 50-51 i lov om kommunernes styrelse.

Det er desuden nødvendigt, at ministeren får beføjelse til at selv at udstede et påbud uden at skulle afvente Ankestyrelsens behandling af spørgsmålet om påbud.

Det foreslås på den baggrund, at indsætte en ændring af § 53, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse med henblik på at give økonomi- og

indenrigsministeren adgang til at selv at udstede et påbud i de situationer, hvor økonomi- og indenrigsministeren af egen drift tager lovligheden af en kommunal disposition eller undladelse op til behandling.

Det foreslås endvidere at indsætte en ny § 53, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse, hvorefter økonomi- og indenrigsministeren kan udtale sig om lovligheden af Ankestyrelsens påbud efter § 50, stk. 2 eller 3, og stadfæste, ophæve eller ændre Ankestyrelsens påbud. Økonomi- og indenrigsministeren kan i forbindelse hermed træffe afgørelse efter §§ 50 a-50 d. Økonomi og indenrigsministeren kan endvidere pålægge Ankestyrelsen at tage sagen op til ny behandling efter §§ 50-50 d. Økonomi- og indenrigsministeren kan herunder ændre Ankestyrelsens påbud til ugunst for den kommune, påbuddet er rettet imod. Endelig foreslås det, at økonomi- og indenrigsministeren i lighed med, hvad der gælder efter § 53, stk. 2, 3. pkt., under de i § 51 nævnte betingelser kan anlægge anerkendelsessøgsmål eller pålægge Ankestyrelsen at anlægge anerkendelsessøgsmål.

Endelig foreslås det at indsætte en ny § 53, stk. 4, i lov om kommunernes styrelse, hvorefter økonomi- og indenrigsministeren i sager, hvor økonomi og indenrigsministeren efter § 53, stk. 2, jf. § 50, stk. 1, har udtalt, at kommunen har handlet i strid med lovgivningen, eller har meddelt et påbud efter § 53, stk. 2 og 3, jf. § 50, stk. 2 eller 3, træffer bestemmelse om, hvorvidt økonomi- og indenrigsministeren eller Ankestyrelsen foretager opfølgning efter § 50 e, stk. 1.

De foreslåede bestemmelser vil indebære, at økonomi- og indenrigsministeren får de samme reaktionsmuligheder i forbindelse med Ankestyrelsens påbud, som ministeren har i dag over for Ankestyrelsens vejledende udtalelser og sager, hvor Ankestyrelsen har besluttet ikke at udtale sig. Den foreslåede bestemmelse vil derudover indebære, at økonomi- og indenrigsministeren vil få beføjelse til at stadfæste, ophæve eller ændre påbud udstedt af Ankestyrelsen, ligesom ministeren vil få beføjelser til at pålægge Ankestyrelsen at tage sagen op på ny. Endvidere vil ministeren få beføjelser til at træffe afgørelse om sanktionsanvendelse efter §§ 50 a-50 d, og til at anlægge anerkendelsessøgsmål eller pålægge Ankestyrelsen at gøre dette.

Herved gives økonomi- og indenrigsministeren fulde beføjelser i forhold til Ankestyrelsens påbud, herunder adgang til at træffe afgørelse direkte over for den kommune, der er adressat for påbuddet. På denne måde sikres det, at økonomi- og indenrigsministeren som øverste tilsynsmyndighed kan føre

et effektivt tilsyn med lovligheden af Ankestyrelsens påbud svarende til det tilsyn, der kan føres med anvendelsen af sanktioner m.v.

Endvidere vil økonomi- og indenrigsministeren få beføjelse til at bestemme, hvorvidt ministeriet eller Ankestyrelsen skal følge op på sager, hvor ministeriet har udtalt sig eller meddelt påbud, eller hvor ministeriet har stadfæstet eller ændret Ankestyrelsens påbud.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 10 og 11, og bemærkningerne hertil.

3.11. Opsættende virkning ved Økonomi- og Indenrigsministeriets behandling af en sag vedrørende Ankestyrelsens påbud

3.11.1. Gældende ret

Det følger af § 55 i lov om kommunernes styrelse, at Ankestyrelsen og økonomi- og indenrigsministeren kan tillægge ministerens behandling af en sag efter §§ 52 og 53 a opsættende virkning. Økonomi- og indenrigsministeren kan ophæve Ankestyrelsens beslutning om at tillægge ministerens behandling af en sag opsættende virkning.

Bestemmelsen blev indsat i loven ved lov nr. 381 af 28. maj 2003 og var en delvis kodificering af gældende ret på baggrund af de almindelige forvaltningsretlige regler om opsættende virkning ved rekurs, jf. Folketingstidende 2002-2003, tillæg A, side 5710.

Om der i det enkelte tilfælde skal tillægges opsættende virkning af en klage eller sagsrejsning, beror på de konkrete omstændigheder i sagen. Hensynet til de involverede og risikoen for, at formålet med rekursen henholdsvis sagsrejsningen forspildes, er af væsentlig betydning for vurderingen, jf. Folketingstidende 2002-2003, tillæg A, side 5710.

3.11.2. Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Økonomi- og Indenrigsministeriet vurderer, at spørgsmålet om opsættende virkning af, at ministeriet behandler en sag om et bindende påbud, som Ankestyrelsen har udstedt, vil kunne få central betydning, især hvis der er tale om en sag, hvor et påbud vedrører et sagsområde, der har væsentlig betydning for kommunen eller borgerne. Der vil således kunne blive behov for, at kommunens arbejde med at efterleve et påbud kan sættes i bero, til det er afklaret, om ministeriets behandling af sagen vil medføre, at påbuddet ændres væsentligt. Opsættende virkning kan også have betydning i sager, hvor det er sandsynligt, at påbuddet vil medføre en forringelse af borgernes

retsstilling, eller hvor virkningerne af en fortsat efterlevelse af påbuddet vil medføre uoprettelige skadevirkninger. På den anden side vil der også kunne være behov for at nægte opsættende virkning i sager, hvor det ikke er sandsynligt, at ministeriets behandling af sagen vil medføre, at påbuddet ændres væsentligt.

Det foreslås på den baggrund at ændre § 55 i lov om kommunernes styrelse, således at bestemmelsen også vil omfatte sager om påbud, der behandles af Økonomi- og Indenrigsministeriet efter den foreslåede bestemmelse i § 53, stk. 1 og 3.

Den foreslåede ordning vil indebære, at både Ankestyrelsen og økonomi- og indenrigsministeren vil kunne tillægge det opsættende virkning, at ministeriet har rejst en sag om et påbud efter § 50, stk. 2 eller 3. Dette vurderes hensigtsmæssigt af hensyn til, at det på det tidligst mulige stadie af sagen kan afgøres, hvordan kommunen skal forholde sig under sagens videre behandling. Den foreslåede ordning vil endvidere indebære, at økonomi- og indenrigsministeren vil kunne ophæve Ankestyrelsens beslutning om at tillægge ministeriets behandling af en sag om et påbud opsættende virkning.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 12 og 13, og bemærkningerne hertil.

3.12. Ændringer i regionsloven

3.12.1. Gældende ret

Det følger af regionslovens § 30, at tilsynet med regionerne varetages af Ankestyrelsen.

Det følger af § 31, stk. 1, at lov om kommunernes styrelse kapitel VI og VII om tilsynet med kommunerne finder tilsvarende anvendelse for Ankestyrelsens tilsyn med regionerne.

3.12.2. Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Det foreslås at præcisere i regionslovens § 31, stk. 1, at reglerne i kapitel VI og VII i lov om kommunernes styrelse finder tilsvarende anvendelse, både når det er Ankestyrelsen og når det er Økonomi- og Indenrigsministeriet, der fører tilsyn med regionerne.

Der er tale om en præcisering af, hvad der allerede følger af bestemmelsen i dag. Økonomi- og Indenrigsministeriet vurderer, at det af hensyn til

klarhed fremover bør fremgå af bestemmelsen, at reglerne også gælder for økonomi- og indenrigsministerens tilsyn med regioner.

Der foreslås derudover konsekvensændringer af regionslovens § 31, stk. 3, som følge af de ændringer, der følger af den foreslåede adgang til tvangsbøder ved manglende efterlevelse af et påbud udstedt af Ankestyrelsen, jf. pkt. 3.7 i de almindelige bemærkninger.

Den foreslåede ændring vil indebære, at det foreslåede § 50 b, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse om tvangsbøder ved manglende efterlevelse af et påbud udstedt af Ankestyrelsen, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, vil gælde tilsvarende for medlemmer af forretningsudvalget, et sundhedsråd eller et stående udvalg i sager, der ikke kan indbringes for regionsrådet.

Der henvises til lovforslagets § 2 og bemærkningerne hertil.

3.13. Ophævelse af lov om frikommunenetværk

3.13.1. Gældende ret

Det fremgår af lov om frikommunenetværk, jf. lovbekendtgørelse nr. 831 af 25. juni 2018, at kommuner, der er organiseret i frikommunenetværk, har mulighed for at gennemføre forsøg til og med den 31. december 2024 med henblik på at kunne bidrage til en bedre opgaveløsning til gavn for borgerne gennem effektiviseringer, regelforenklinger og bedre styring i kommunerne.

Lov om frikommunenetværk gav udvalgte frikommuner, jf. lovens § 2, mulighed for på en række ministerområder at gennemføre forskelligartede forsøg frem til afslutningen af frikommuneforsøget.

Ved lov nr. 2598 af 28. december 2021 og lov nr. 1561 af 12. december 2023 blev forsøgsperioden for udvalgte forsøg forlænget, således at allerede igangsatte forsøg kunne fortsætte til og med den 31. december 2024. Frikommunerne skulle afslutte deres forsøg efter lov om frikommunenetværk, ved forsøgsperiodens udløb, da der herefter ikke længere vil være hjemmel til forsøgene.

3.13.2. Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Idet forsøgsperioden er udløbet 31. december 2024, er det Økonomi- og Indenrigsministeriets vurdering, at loven har udtømt sit indhold.

Det foreslås, at lov om frikommunenetværk ophæves.

Ophævelsen har ikke nogen praktisk betydning, idet alle forsøgshjemler er udløbet d. 31. december 2024.

Der henvises til lovforslagets § 3 og bemærkningerne hertil.

4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget medfører ikke økonomiske konsekvenser for det offentlige. Lovforslaget vil medføre nye opgaver for Ankestyrelsen, der skal kunne rummes inden for Ankestyrelsens gældende bevilling. Lovforslaget medfører visse mindre tilpasninger i Ankestyrelsens eksisterende it-system med henblik på en korrekt registrering af sager.

Økonomi- og Indenrigsministeriet vurderer, at lovforslaget opfylder kriterierne for digitaliseringsklar lovgivning i det omfang, principperne herfor er relevante for lovforslaget. Det bemærkes i den forbindelse, at lovforslaget for så vidt angår kommunikationen mellem borgere og myndigheder ikke ændrer på de eksisterende løsninger, som borgere og myndigheder kan anvende til digital kommunikation.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget medfører ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget medfører ikke administrative konsekvenser for borgerne.

7. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen konsekvenser for klimaet.

8. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen konsekvenser for miljø og natur.

9. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.

10. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den ... til den ... (... dage) været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

...

UDKAST

11. Sammenfattende skema		
	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslaget medfører behov for mindre tilpasninger af Ankestyrelsens it-system, som vurderes at kunne rummes inden for de gældende rammer.	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Klimamæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering (der i relevant omfang	Ja Nej [X]	

UDKAST

også gælder ved implementering af ikke-erhvervsrettet EU-regulering) (sæt X)	
--	--

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Ifølge den gældende § 47, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse, varetages tilsynet med kommunerne af Ankestyrelsen. Der er ingen formålsbestemmelse i loven i dag vedrørende det kommunale tilsyn.

Det foreslås, at der som et nyt punktum i § 47, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse indsættes, at formålet med statens tilsyn med kommunerne er at sikre, at kommunerne overholder lovgivningen, og at medvirke til, at ulovlige forhold standses.

Formålet med det statslige legalitetstilsyn med kommunerne vil dels skulle være at sikre, at landets kommuner overholder lovgivningen, og dels, ved hjælp af de beføjelser, som loven giver tilsynet, at medvirke til, at ulovlige forhold bringes til ophør. Formålet vil være defineret generelt for statens tilsyn med kommunerne og vil også gælde for Økonomi- og Indenrigsministeriet som øverste tilsynsmyndighed.

På denne måde vil tilsynsmyndighederne primært skulle varetage statens interesse i, at de regler, der særligt gælder for offentlige myndigheder, overholdes af kommunerne. Den legalitetskontrol med kommunerne, som tilsynet varetager, har til formål at medvirke til at sikre, at kommunerne og regionerne varetager deres opgaver på en lovlig måde. Dette formål vil i vidt omfang være sammenfaldende med den enkelte borgers interesse i, at vedkommende får de rettigheder, ydelser m.v., som den pågældende efter lovgivningen har krav på. Det kommunale tilsyn skal således også varetage den enkelte borgers interesse i det omfang, lovgivningen er udtryk for en varetagelse af en sådan interesse. Endelig må borgerne i et demokratisk retssamfund antages at have en selvstændig interesse i, at offentlige myndigheder som kommuner og regioner overholder lovgivningen.

Tilsynsmyndighedernes udøvelse af deres beføjelser som led i tilsynet vil skulle fortolkes i overensstemmelse med det overordnede formål med tilsynet. Det er således formålet, der vil udgøre det generelle hensyn bag reglerne i lov om kommunernes styrelse kapitel VI og VII.

Tilsynsmyndighederne skal gennem deres praksis medvirke til at skabe klarhed om gældende ret og om, hvilke pligter kommunerne har i medfør af

UDKAST

lovgivningen. Samtidig skal tilsynsmyndighederne anvende deres beføjelser til at sikre, at det overordnede formål med det statslige kommunaltilsyn ud fra en generel betragtning opnås. Det er således formålet med tilsynet, der skal være styrende for udøvelsen af tilsynets beføjelser og for tilsynets prioriteringer.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det fremgår af § 47, stk. 2, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse, at Ankestyrelsen i udøvelsen af tilsynet ikke er undergivet økonomi- og indenrigsministerens instruktioner.

Det fremgår af § 47, stk. 2, 2. pkt., i lov om kommunernes styrelse, at økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte generelle forskrifter for udøvelsen af Ankestyrelsens beføjelser som led i tilsynet.

Det foreslås, at § 47, stk. 2, 2. pkt., i lov om kommunernes styrelse ophæves.

Den foreslåede ophævelse af § 47, stk. 2, 2. pkt., i lov om kommunernes styrelse vil medføre, at der ikke længere vil være hjemmel til, at ministeren kan fastsætte generelle forskrifter for udøvelsen af Ankestyrelsens beføjelser som tilsynsmyndighed.

Herefter vil bestemmelsen alene fastslå, at Ankestyrelsen i udøvelsen af tilsynet ikke er undergivet økonomi- og indenrigsministerens instruktioner.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

(Til § 48 b)

Lov om kommunernes styrelse indeholder ikke regler om tilsynets prioritering af sager. Prioriteringen af tilsynssager sker således på ulovbestemt grundlag og er undergivet de almindelige forvaltningsretlige grundsætninger om saglighed og lighed. Derudover stiller god forvaltningsskik krav om, at offentlige myndigheder behandler sager inden for rimelig tid, og at sagerne ikke må trække unødigt ud.

Det foreslås, at der indsættes en ny § 48 b, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse, hvoraf fremgår, at Ankestyrelsen prioriterer sager, der har væsentlig karakter.

UDKAST

Formålet med bestemmelsen i stk. 1 vil være at understøtte en prioritering af de sager, som har væsentlig betydning for statens tilsyn med kommunerne, eller som har væsentlig betydning for borgere, virksomheder, foreninger m.v.

Formålet med bestemmelsen om prioritering vil også være at sikre en ensartet og effektiv varetagelse af det overordnede formål med det kommunale tilsyn, som er at sikre, at kommunerne overholder lovgivningen, og medvirke til, at ulovlige forhold standses. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

Bestemmelsen vil derudover have til formål at sikre, at de sager, der har væsentlig betydning, vil blive behandlet hurtigere end sager, der ikke har væsentlig betydning. Bestemmelsen vil dermed indebære, at sager af væsentlig betydning vil skulle være genstand for større fremdrift end de sager, der ikke vurderes at have væsentlig betydning.

Bestemmelsen er møntet på de sager, hvor Ankestyrelsen ifølge lovgivningen er kompetent til at behandle sagen som tilsynsmyndighed. Bestemmelsen omfatter således ikke sager, hvor Ankestyrelsen skal afvise sagen som følge af, at tilsynet ikke har kompetence til at behandle den. Bestemmelsen ændrer ikke ved, at Ankestyrelsen i lighed med andre offentlige myndigheder inden for rimelig tid vil skulle videresende henvendelser til andre myndigheder for at sikre, at parten i sagen kan få prøvet sagen ved den kompetente klageinstans eller tilsynsmyndighed.

Begrebet ”prioritering” vil indebære, at Ankestyrelsen løbende vil skulle tage stilling til, hvorvidt en sag har en karakter, der begrunder, at den vil skulle behandles hurtigere end andre sager.

Prioritering vil efter den foreslåede bestemmelse skulle ske i alle faser af sagens behandling, fra Ankestyrelsen modtager en henvendelse og til sagens afslutning. Bestemmelsen vil finde anvendelse på og indenfor alle kategorier af tilsynssager. Bestemmelsen vil dermed udgøre den retlige ramme, efter hvilken Ankestyrelsen vil skulle prioritere mellem forskellige tilsynssager.

Det, at prioriteringen sker løbende, vil medføre, at prioritering vil have forskellig betydning alt efter, hvor i sagens forløb vurderingen foretages. En sag vil således ved modtagelsen af sagen umiddelbart kunne være af væsentlig karakter, hvilket vil skulle medføre, at der hurtigt indhentes oplysninger i sagen efter § 48 c og § 49 i lov om kommunernes styrelse. Ved

modtagelse af oplysningerne vil Ankestyrelsen igen skulle forholde sig til sagens væsentlighed og til, hvor højt sagen herefter vil skulle prioriteres. Prioritering vil i denne fase af sagsbehandlingen således vedrøre, hvor hurtigt der afgives en udtalelse og/eller meddeles et påbud til kommunen.

Prioritering af sager af væsentlig karakter vil indebære, at disse sager vil skulle behandles hurtigere end andre, mindre væsentlige sager. Dette er udtryk for, at Ankestyrelsen som tilsynsmyndighed løbende vil skulle tilpasse sit tilsyn og rette sit fokus derhen, hvor der vil være størst behov for, at tilsynet vil skulle gribe ind.

Vurderingen af sagens væsentlighed vil skulle foretages med inddragelse af de hensyn, der fremgår af den foreslåede bestemmelse i stk. 2. Bestemmelsen vil skulle fortolkes i lyset af det overordnede formål med statens tilsyn med kommunerne, som fremgår af dette lovforslags § 1, nr. 1.

Vurderingen af, om sagen har væsentlig betydning, vil skulle foretages med udgangspunkt i hver konkret sag. Vurderingen vil skulle foretages første gang, når Ankestyrelsen modtager eller opretter sagen i sit sagsbehandlings-system. Ankestyrelsen vil fortsat skulle visitere tilsynssager ved modtagelsen, hvilket som minimum vil skulle indebære, at der foretages en umiddelbar vurdering af sagens karakter, og hvor højt, den skal prioriteres.

Ankestyrelsen vil også, navnlig under sagens videre behandling, kunne vælge forskellige prioriteringer af de forskellige temaer inden for en kommunal sag, som Ankestyrelsen vælger at tage op, jf. den gældende bestemmelse i § 48 a.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke indebære, at Ankestyrelsen vil være forpligtet til at foretage sagsoplysning på dette tidspunkt for at fastslå, om kriterierne i bestemmelsen er opfyldte. Spørgsmålet om sagsoplysning vil bero på en vurdering efter den foreslåede bestemmelse i § 48 c samt på officelprincippet.

Den foreslåede bestemmelse vil heller ikke indebære, at Ankestyrelsen vil skulle foretage en tilbundsgående retlig vurdering af sagen ved oprettelsen af sagen. Ankestyrelsen vil dog i sin vurdering kunne inddrage, om der er en vis grad af sandsynlighed for, at Ankestyrelsen vil rejse en tilsynssag.

For så vidt angår sager, som Ankestyrelsen opretter uden at have modtaget en henvendelse om sagen, vil vurderingen af, om sagen skal prioriteres, skulle foretages første gang på oprettelsestidspunktet. Det må generelt

antages, at sager, som Ankestyrelsen rejser af egen drift, må have en karakter, som taler for, at sagen skal prioriteres.

Bestemmelsen vil indebære en pligt til løbende prioritering. Dette betyder, at Ankestyrelsen løbende gennem sagens forløb vil skulle forholde sig til, om sagen har særlig betydning og dermed skal prioriteres forud for andre sager. Bestemmelsen vil således tage højde for, at en sags betydning kan ændre sig, f.eks. fordi nye oplysninger kan medføre, at en sag, der ellers ikke var prioriteret, ændrer karakter og skal prioriteres. Eksempelvis vil en sag kunne ændre status, hvis Ankestyrelsen modtager nye oplysninger, der medfører tvivl om den tidligere vurdering af sagens betydning, eller hvis Ankestyrelsen bliver opmærksom på oplysninger i pressen om forhold, som nødvendiggør, at tilsynet reagerer, eller at et potentielt ulovligt forhold viser sig mere omfattende end først antaget.

Ifølge den foreslåede bestemmelse vil prioriteringen med andre ord bero på en afvejning mellem flere hensyn, som skal sikre, at der sker prioritering af sager ud fra objektive hensyn, der understøtter tilsynets overordnede formål.

Endvidere vil de kriterier, der vil skulle anvendes ved Ankestyrelsens prioritering, hænge sammen med de kriterier, der gælder for Ankestyrelsens sagsrejsning efter lov om kommunernes styrelse § 48 a. Det fremgår således af § 48 a i lov om kommunernes styrelse og bemærkningerne hertil, jf. Folketingstidende 2016-17, L 56 som fremsat, side 10 ff., at Ankestyrelsen ved vurderingen af, om der er anledning til at rejse en tilsynssag, skal foretage en vurdering af, om sagen er egnet til at understøtte formålet med tilsynet.

Det foreslås, at der indsættes en ny § 48 b, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse, hvoraf fremgår, at Ankestyrelsen ved vurderingen efter stk. 1 lægger særlig vægt på hensynet til håndhævelse af lovgivningen, hensynet til de borgere og virksomheder m.fl., der er berørt af sagen, samt hensynet til den kommunale opgavevaretagelse.

Med stk. 2 vil der blive fastsat en ramme for, hvordan Ankestyrelsen vil skulle foretage den skønsmæssige vurdering af, om en sag skal prioriteres.

Bestemmelsen tilsigter, at tre generelle hensyn altid vil skulle inddrages med særlig vægt i den løbende vurdering af, hvilke sager der skal prioriteres først. Det vil dreje sig om hensynet til håndhævelse af lovgivningen, hensynet til borgere, virksomheder m.fl., der er berørt af sagen, samt hensynet til den kommunale opgavevaretagelse. Disse hensyn vil skulle fortolkes og forstås i overensstemmelse med det overordnede formål med tilsynet.

Ud fra tilsvarende principper vil Ankestyrelsen, navnlig under sagens videre behandling, kunne vælge forskellige prioriteringer af de forskellige temaer inden for en kommunal sag, som Ankestyrelsen vælger at tage op, jf. den gældende bestemmelse i § 48 a. Vurderingen af, om en sag på et givent tidspunkt skal prioriteres, vil imidlertid altid være konkret og individuel, hvorfor bestemmelsen ikke nærmere regulerer selve vægtningen af disse tre hensyn. Bestemmelsen udelukker heller ikke, at andre hensyn kan indgå i vurderingen. Ankestyrelsen vil således være berettiget til at tillægge de i bestemmelsen nævnte hensyn vægt alt efter, med hvor stor styrke de optræder i sagen. Bestemmelsen tilsigter således ikke, at sager, der har samme kategori, prioriteres med samme vægt, idet der vil være forskel på, med hvilken styrke de nævnte hensyn taler for eller imod, at den konkrete sag inden for samme sagskategori har væsentlig karakter.

En sag vil generelt antages at have væsentlig betydning, hvis sagen vedrører lovbrud af tværgående karakter, dvs. brud på flere bestemmelser i en lov eller brud på flere forskellige love i en forvaltning, lovbrud på tværs af flere områder eller forvaltninger i en kommune, eller en lovstridig praksis, som må antages at kunne have betydning for et større antal sager i en kommune.

En sag vil desuden generelt have væsentlig betydning, hvis den vedrører lovstridige dispositioner eller undladelser, der har væsentlige konsekvenser for borgerne. Dette vil f.eks. gælde sager om mulig lovstridig praksis på området for hjælp og støtte til børn og unge. Det vil også f.eks. gælde sager, der vedrører mulig lovstridig praksis om tildeling af økonomiske eller sociale ydelser, hvor ydelsen har objektivt stor betydning for den enkelte.

Endelig vil en sag generelt have væsentlig betydning, hvis den omhandler dispositioner eller undladelser, der har væsentlig betydning for virksomheder, foreninger m.v. i en kommune. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis sagen har konsekvenser for kommunens mulighed for at støtte en given forening efter kommunalfuldmagtsreglerne, eller hvis sagen omhandler forhold, der har væsentlig betydning for forholdet mellem kommuner og erhvervsvirksomheder. Tilsvarende gælder for sager efter den for regionerne gældende myndighedsfuldmagt.

En sag vil også generelt have væsentlig betydning, hvis den omhandler en disposition, som Ankestyrelsen efter lovgivningen skal give samtykke til eller godkende som tilsynsmyndighed. Dette udgangspunkt medfører dog ikke, at alle sager af den nævnte type vil være lige væsentlige.

Ankestyrelsens godkendelsesbeføjelser omfatter kommunens eller regionens valg af revisor, jf. § 42, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse, og § 28, stk. 1, i regionsloven, aftaler om samarbejde mellem kommuner, som vil medføre indskrænkning i de enkelte deltagende kommunalbestyrelses beføjelser, jf. § 60 i lov om kommunernes styrelse, kommunalbestyrelsens fastsættelse af regler i en styrelsesvedtægt, der kræver dispensation fra reglerne i lov om kommunernes styrelse, jf. § 65 c i lov om kommunernes styrelse, regulativer om lokaludvalg, jf. § 65 d, stk. 4, i lov om kommunernes styrelse, samt salg af fast ejendom, jf. § 68 i lov om kommunernes styrelse. Ankestyrelsen skal også give samtykke til en kommunes eller en regions pådragelse af solidarisk hæftelse, jf. nærmere § 13 i lånebekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1484 af 5. december 2024), som er udstedt i medfør af §§ 58 og 59 i lov om kommunernes styrelse, og § 14 i den regionale lånebekendtgørelse (bekendtgørelse nr. 1715 af 13. december 2023), som er udstedt i medfør af §§ 26 og 27 i regionsloven. Der vil endvidere være sager, hvor Ankestyrelsen som tilsynsmyndighed gennemgår de styrelsesvedtægter og vedtægtsændringer, som kommunalbestyrelsen skal underrette Ankestyrelsen om, jf. § 2, stk. 3, 2. pkt., i lov om kommunernes styrelse. I disse sager vil Ankestyrelsen kunne foretage en sædvanlig prioritering inden for Ankestyrelsens almindelige tilrettelæggelse af tilsynets virksomhed af, om den pågældende styrelsesvedtægt rejser spørgsmål af væsentlig betydning, som bevirker, at sagen skal prioriteres.

Det forhold, at en kommune anmoder Ankestyrelsen om en forhåndsudtalelse om lovligheden af en konkret disposition eller undladelse, som kommunen påtænker at gennemføre, vil som udgangspunkt tale for, at sagen har væsentlig betydning. Dog vil forhåndsudtalelser, ligesom alle andre kategorier af sager, også være indbyrdes forskellige. Forhåndsudtalelser, der vedrører større økonomiske dispositioner, herunder f.eks. større anlægsprojekter, vil således skulle antages at have mere væsentlig betydning end forhåndsudtalelser om f.eks. støtte til mindre, afgrænsede dispositioner, såsom et spørgsmål om, hvorvidt elever fra en kommunal folkeskole vil kunne sørge for servering til en lokal pensionistforenings møder.

En sag vil derimod ikke have væsentlig betydning, hvis det ud fra en umiddelbar vurdering af sagen står klart, at sagen ikke vil være egnet til at understøtte tilsynets overordnede formål.

Sager, hvor det uden nærmere undersøgelse kan fastslås, at sagen ikke giver anledning til at rejse en tilsynssag, vil ikke have væsentlig betydning. Disse sager vil dermed ikke blive genstand for lige så meget fremdrift som øvrige

sager. Ankestyrelsen vil dog i medfør af de almindelige forvaltningsretlige principper have pligt til at sikre, at også sager af mindre væsentlig karakter bliver behandlet. Den foreslåede bestemmelse vil imidlertid være udtryk for, at hensynet til fremdrift i sager, hvor der er sket lovbrud, fremover vil skulle veje tungere end hensynet til hurtig afklaring af sager, hvor der ikke er sket ulovligheder, eller hvor de mulige fejl eller mangler i sagen er så bagatelagtige, at de ikke kan give anledning til, at der rejses en tilsynssag.

Hensynet til håndhævelse af lovgivningen vil være centralt for det retlige tilsyn med kommunerne. Hensynet vil indebære, at sager om eksempelvis omfattende lovstridige forhold på et bestemt område i en eller flere kommuner vil skulle prioriteres ud fra hensynet til håndhævelse af lovgivningen. I sådanne sager vil der endvidere være et væsentligt hensyn til de borgere m.v., der er berørt af kommunens dispositioner eller undladelser.

Hvis det f.eks. står klart, at kommunen handler lovligt, vil hensynet til håndhævelse af lovgivningen ikke være til stede.

Hensynet til borgere, virksomheder, foreninger m.fl., der er berørt af sagen, vil være udtryk for et retssikkerhedshensyn. Ankestyrelsen vil således skulle have et særligt fokus på sager, der har væsentlig betydning for borgerne. Det vil f.eks. gælde sager, der rejser spørgsmål om overholdelse af regler om tildeling af økonomiske eller sociale ydelser.

Således vil hensynet til de berørte borgere veje tungt i sager, hvor der er mistanke om fejl og lovbrud i sager om børn og unge, herunder navnlig i sager der vedrører indgreb i familielivet.

Hvis sagen derimod ud fra en umiddelbar vurdering har begrænsede konsekvenser for borgeren, vil hensynet til de berørte borgere ikke veje tungt. Det vil f.eks. kunne være sager, der drejer sig om, at en sti har et andet forløb end det, der fremgår af tegninger i en lokalplan, at kommunen ikke håndhæver lokale bestemmelser om træers højde, eller sager, der vedrører forhold, som konkret må anses for uaktuelle.

Vurderingen af, om en sag har væsentlig betydning, vil ifølge den foreslåede bestemmelse fortsat indebære et skøn. Ankestyrelsen vil således også kunne inddrage andre saglige hensyn end dem, der er nævnt i den foreslåede bestemmelse.

Hensynet til Ankestyrelsens ressourceforbrug vil ikke være et sagligt hensyn og vil derfor ikke være lovligt at inddrage i vurderingen efter den foreslåede bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

(Til § 48 c)

Lov om kommunernes styrelse indeholder ikke bestemmelser om Ankestyrelsens pligt til sagsoplysning i de tilsynssager, som Ankestyrelsen behandler efter loven. Ankestyrelsens pligt til sagsoplysning følger i stedet af det almindelige forvaltningsretlige officialprincip. Økonomi- og Indenrigsministeriet henviser til gennemgangen af gældende ret i lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 3.4.1.

Det foreslås, at der indsættes en ny § 48 c i lov om kommunernes styrelse, hvorefter Ankestyrelsen ved udøvelse af tilsynet efter denne lov indhenter tilstrækkelig dokumentation for kommunernes overholdelse af lovgivningen.

Den foreslåede bestemmelse vil have til formål at konkretisere og tydeliggøre, hvordan Ankestyrelsen sikrer, at den retlige vurdering af kommuners overholdelse af lovgivningen sker på et korrekt og tilstrækkeligt oplyst faktisk grundlag. Den foreslåede bestemmelse vil alene skulle regulere denne del af sagsoplysningen. Officialprincippet vil fortsat gælde som et almindeligt forvaltningsretligt princip og supplere den foreslåede bestemmelse ved Ankestyrelsens behandling og oplysning af tilsynssager. Det samme gælder ny relevant retspraksis og praksis fra Folketingets Ombudsmand vedrørende officialprincippets indhold og grænser.

I overensstemmelse med det gældende officialprincip forudsætter den foreslåede bestemmelse, at Ankestyrelsen vil have pligt til at sikre, at sagens oplysninger er tilstrækkeligt pålidelige til, at Ankestyrelsen kan træffe en korrekt beslutning i sagen.

Efter den foreslåede bestemmelse vil Ankestyrelsen som led i sit tilsyn skulle indhente tilstrækkelig dokumentation for, at kommunerne overholder lovgivningen.

Dette vil indebære, at Ankestyrelsen i tilfælde, hvor der foreligger begrundet tvivl om, hvorvidt de faktiske oplysninger, som er væsentlige for sagen, er korrekte, vil skulle indhente tilstrækkelig dokumentation som vil kunne bidrage til vurderingen af oplysningernes rigtighed.

Begrundet tvivl vil bl.a. kunne foreligge, hvis de faktiske oplysninger i sagen er modstridende, ufuldstændige eller utilstrækkeligt dokumenteret. Der vil således kunne opstå tvivl i sager, hvor der foreligger uoverensstemmende oplysninger, eller i sager, hvor der foreligger andre oplysninger end dem, der allerede indgår i Ankestyrelsens sag, eller hvor de foreliggende oplysninger i sagen giver anledning til begrundet tvivl. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis oplysningerne dokumenterbart kan bestrides, f.eks. af en borger eller som følge af i medieomtale.

I praksis vil Ankestyrelsen som led i sagsoplysningen ofte anmode om en udtalelse angående den eller de konkrete spørgsmål, som bliver realitetsbehandlet. Bestemmelsen vil derfor også indebære, at Ankestyrelsen i forbindelse med sin sagsoplysning vil skulle overveje, hvordan og i hvilket omfang en kommunes udtalelse, som besvarer en høring fra Ankestyrelsen, vil skulle ledsages af andre former for dokumentation, som kan belyse sagen.

Det forudsættes, at oplysninger fra myndigheder som udgangspunkt vil have en høj grad af troværdighed. Uanset det forhold, at kommunen som offentlig myndighed er underlagt en sandhedspflicht i forhold til de oplysninger, som kommunen meddeler Ankestyrelsen i den konkrete sag, vil Ankestyrelsen imidlertid efter den foreslåede bestemmelse være forpligtet til i relevant omfang selvstændigt og aktivt at efterprøve de modtagne oplysninger og indhente tilstrækkelig dokumentation.

Ved ”dokumentation” i den foreslåede bestemmelse forstås oplysninger, der kan underbygge og efterprøve de faktiske forhold, som indgår i Ankestyrelsens retlige vurdering af kommunens overholdelse af lovgivningen. Dokumentation vil efter den foreslåede bestemmelse kunne foreligge i forskellige former, herunder skriftligt materiale som sagsakter i konkrete sager, kommunale afgørelser, interne notater og retningslinjer samt øvrige oplysninger indhentet fra kommunen, borgere eller andre myndigheder. Det vil f.eks. kunne være relevant at indhente kommunens sagsbehandlervejledninger, interne retningslinjer eller eksempler på konkrete sager, der kan belyse, hvorvidt kommunen har en ulovlig praksis på et bestemt område.

Bestemmelsen regulerer ikke udtømmende, hvordan tilsynssager skal oplyses, eller hvilke oplysninger der vil være relevante. Ovenstående er således alene eksempler på oplysninger, der vil kunne være relevante og saglige at indhente.

Oplysninger fra presseomtale eller andre offentligt tilgængelige kilder vil også kunne indgå som dokumentation i en tilsynssag, men vil imidlertid, ligesom øvrige oplysninger i sagen, efter omstændighederne skulle verificeres eller understøttes af anden dokumentation.

Dokumentation vil derfor også efter omstændighederne kunne bestå i at vurdere, om oplysninger fra flere af hinanden uafhængige kilder er samstemmende.

Det vil efter bestemmelsen ikke være afgørende, i hvilken form dokumentationen foreligger, men om den er egnet til at bidrage til at verificere eller afkræfte rigtigheden af de pågældende oplysninger.

Ved ”tilstrækkelig dokumentation” i den foreslåede bestemmelse vil derfor skulle forstås, at de oplysninger, der indgår i sagen, samlet set vil være egnede til at underbygge og efterprøve de faktiske forhold, som tillægges betydning for Ankestyrelsens retlige vurdering. Om dokumentationen er tilstrækkelig, vil bero på en konkret vurdering i den enkelte tilsynssag, hvor der navnlig vil kunne lægges vægt på sagens karakter, kompleksitet og betydning samt på om centrale faktiske forhold er underbygget og belyst.

Efter den foreslåede bestemmelse vil Ankestyrelsen fortsat være overladt et skøn i forhold til omfanget af sagsoplysningen og valget af konkrete oplysningsmetoder. Spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger en begrundet bevis tvivl, som medfører et behov for en nærmere efterprøvelse af faktiske oplysninger, vil efter den foreslåede bestemmelse således fortsat bero på en konkret vurdering i den enkelte tilsynssag. Det vil ligeledes bero på en konkret vurdering, hvordan efterprøvelsen skal ske, og hvornår en oplysning kan anses for tilstrækkeligt dokumenteret.

I overensstemmelse med det gældende officialprincip vil det ikke efter den foreslåede bestemmelse være et krav, at der i en enhver sag foretages en tilbundsgående prøvelse af alle faktiske oplysninger, så længe sagen oplyses i det omfang, som er nødvendigt for at kunne træffe en materielt lovlig og rigtig beslutning eller afgørelse.

Ankestyrelsen vil i de tilfælde, hvor det ikke er muligt at afklare en begrundet tvivl om rigtigheden af en sags faktiske oplysninger, skulle foretage en almindelig bevisbedømmelse af de foreliggende oplysninger, herunder hvilken betydning de kan tillægges, og hvorvidt der er tilstrækkeligt grundlag for at fastslå lovligheden af kommunens disposition eller undladelse.

UDKAST

Den foreslåede bestemmelse vil endvidere indebære, at der i sager af særlig alvorlig eller indgribende karakter vil skulle foretages en skærpet undersøgelse af sagen. Dette vil indebære, at Ankestyrelsen i disse sager i videre omfang skal reagere på usikkerhed om det faktiske grundlag. I sådanne tilfælde udløses pligten til nærmere undersøgelse allerede ved bevistvivl, selvom der ikke foreligger begrundet tvivl.

Dette skærpede krav til sagens oplysning vil navnlig gælde i sager af indgribende betydning for enkeltpersoner. Det vil f.eks. gælde i sager, der rejser spørgsmål om kommunernes overholdelse af regler vedrørende anbringelse af børn og unge eller andre indgribende foranstaltninger efter anden lovgivning. Som andre eksempler vil kunne nævnes sager af indgribende betydning for borgeres og virksomheders økonomi, sager om lovbrud, som berører en større kreds af borgere, eller sager, hvor spørgsmålet om lovligheden af kommunens myndighedsudøvelse har principiel karakter.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke ændre på, at Ankestyrelsen som hidtil vil kunne afvise at rejse en tilsynssag, når der ikke er tilstrækkelig anledning til det, jf. lovens § 48 a. Ankestyrelsen vil således fortsat kunne afvise at rejse en sag, når sagen ikke generelt er egnet til at understøtte det kommunale tilsyns formål og funktion. Den foreslåede bestemmelse i § 48 c vil med andre ord ikke forpligte Ankestyrelsen til at undersøge en sag nærmere, hvis der blot foreligger oplysninger, der giver grund til at antage, at der er en vis sandsynlighed for en ulovlighed, som har bagatelagtig karakter.

Den foreslåede bestemmelse vil derfor rette sig imod sager, som ikke uden videre kan afvises efter lovens § 48 a, og sager, som Ankestyrelsen beslutter at rejse som led i sit tilsyn med kommunerne.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.4. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Det fremgår af § 49, stk. 5, i lov om kommunernes styrelse, at Ankestyrelsen kan anmode andre offentlige myndigheder om inden for deres sagsområde at yde den vejledning og bistand, der er nødvendig for tilsynets udøvelse.

Det foreslås, at der i § 49, stk. 6, i lov om kommunernes styrelse indsættes en bestemmelse om, at Ankestyrelsen kan fastsætte en frist for, hvornår en myndigheds vejledning og bistand efter stk. 5 skal foreligge.

Med den foreslåede bestemmelse i stk. 6 vil Ankestyrelsen fremover kunne fastsætte en frist for, hvornår den anden myndigheds vejledning og bistand skal foreligge.

Fristen efter stk. 6 vil skulle fastsættes ud fra en konkret vurdering af, hvor hurtigt tilsynet har behov for at modtage den anden myndigheds vejledning, samt om fristen er rimelig set i forhold til sagens omfang og kompleksitet, herunder kompleksiteten af det retlige spørgsmål, der har givet anledning til anmodningen om vejledning. Det vil samtidig skulle sikres, at fristen medvirker til, at der er fornøden fremdrift i sagen.

I vurderingen af, hvilken frist der vil skulle fastsættes over for myndigheden, vil Ankestyrelsen skulle foretage en afvejning af flere forskellige hensyn. I vurderingen vil bl.a. kunne indgå, om sagen har en særligt hastende karakter, herunder om sagen har en væsentlig karakter, der betyder, at den vil skulle prioriteres ifølge den foreslåede bestemmelse om prioritering af tilsynssager, eller om sagen vedrører et vanskeligt juridisk spørgsmål.

Bestemmelsen svarer efter sit indhold til den i lovforslagets § 1, nr. 14, foreslåede bestemmelse i § 56, stk. 6, i lov om kommunernes styrelse vedrørende Økonomi- og Indenrigsministeriets beføjelser.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.5. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Det fremgår af § 50 i lov om kommunernes styrelse, at Ankestyrelsen kan udtale sig om lovligheden af kommunale dispositioner eller undladelser.

Der er ikke i lov om kommunernes styrelse fastsat bestemmelser om, at Ankestyrelsen kan påbyde, at forhold, der strider imod lovgivningen, bringes i orden straks eller inden for en nærmere fastsat frist. Den udtalelse, Ankestyrelsen kan afgive efter § 50 i lov om kommunernes styrelse, er i første række vejledende, men kan følges op af reaktioner efter §§ 50 a-51 i lov om kommunernes styrelse (annullation, suspension, tvangsbøder, anlæg af erstatningssag, erstatningsretlig bod og anerkendelsessøgsmål).

Det foreslås at indsætte et nyt § 50, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse, hvorefter Ankestyrelsen som led i en udtalelse efter stk. 1 kan påbyde, at forhold, der strider imod lovgivningen, bringes i orden så hurtigt som muligt og inden en frist på højest 12 måneder.

Det foreslåede stykke vil medføre, at Ankestyrelsen kan give et juridisk bindende påbud for kommunen til at rette op på et ulovligt forhold. Påbud vil kunne gives med en frist så hurtigt som muligt og på højest 12 måneder. Et påbud, der ikke efterleves af en kommune, vil om nødvendigt kunne gennemtvinges ved tvangsbøder. Der henvises i den forbindelse til det foreslåede § 50 b, stk. 2.

Om baggrunden for bestemmelsen henvises i øvrigt til afsnit 3.6. i de almindelige bemærkninger.

I sager, hvor Ankestyrelsen giver en forhåndsudtalelse eller udtaler sig om, at et forhold er lovligt, samt i sager, hvor et ulovligt forhold er bragt i orden, vil Ankestyrelsen hverken kunne eller skulle give et påbud. I denne type sager vil Ankestyrelsen heller ikke skulle følge op, jf. den foreslåede bestemmelse i § 50 e, stk. 1, 2. pkt.

Et påbud efter den foreslåede bestemmelse i § 50, stk. 2, vil være en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Ankestyrelsen vil derfor, ved udstedelse af påbud, skulle overholde reglerne i forvaltningsloven, herunder lovens regler om partshøring og begrundelse. Det forudsættes, at påbud efter den foreslåede bestemmelse vil være tilstrækkeligt begrundede derved, at de vil skulle meddeles samtidig med en vejledende udtalelse, som indeholder redegørelse og begrundelse for både sagens faktum, sagens retlige omstændigheder, herunder de anvendte retsregler, og Ankestyrelsens retsopfattelse.

Endvidere forudsættes det, at betingelsen om partshøring af den kommune, der er adressat for påbuddet, i de fleste tilfælde vil være opfyldt ved, at Ankestyrelsen i forbindelse med sagens oplysning har meddelt kommunen de oplysninger, som ligger til grund for, at der er rejst en tilsynssag. Forvaltningslovens § 19 om partshøring kan dog blive aktualiseret, hvis Ankestyrelsen i en sag modtager nye, faktiske oplysninger eller eksterne faglige vurderinger i sagen, som har væsentlig betydning for påbuddet, efter tilsynets høring af kommunen.

Det forudsættes, at påbud som udgangspunkt vil skulle behandles af kommunalbestyrelsen på et møde.

Vurderingen af, om der vil skulle meddeles et påbud, afhænger af den konkrete sag. I de fleste sager, som omhandler lovbrud, der enten er klare, eller som har væsentlig betydning for borgere, virksomheder eller kommunen selv, vil Ankestyrelsen som altovervejende udgangspunkt skulle meddele et

påbud med henblik på at sikre, at det eller de ulovlige forhold bringes til ophør.

Den foreslåede bestemmelse vil imidlertid overlade Ankestyrelsen et v skøn i forhold til, om der skal gives et påbud i forbindelse med en udtalelse efter lovens § 50. Der vil være konkrete tilsynssager, som grundet deres konkrete omstændigheder eller karakter, ikke vil være egnede til, at der meddeles et påbud, men hvor vil være tilstrækkeligt med en vejledende udtalelse. En sags konkrete omstændigheder kan dermed tale imod, at der meddeles påbud. Sager om aktindsigt samt sager, der omhandler tilsynets godkendelsesbeføjelser efter lov om kommunernes styrelse, vil således i almindelighed ikke være egnede til, at der træffes afgørelse om påbud. Det samme vil kunne være tilfældet i sager, hvor det er åbenbart, at ulovligheden har et begrænset omfang, og i sager, hvor kommunen hurtigt og enkelt vil kunne rette op eller allerede er ved at rette op på det ulovlige forhold.

Et påbud efter stk. 2, med en frist så hurtigt som muligt og på højest 12 måneder, vil kunne meddeles i de tilfælde, hvor Ankestyrelsen ud fra en samlet vurdering af f.eks. sagens karakter og løsningsmuligheder vurderer, at det eller de ulovlige forhold, som sagen vedrører, kun kan bringes i orden inden for en nærmere fastsat frist.

Dette vil kunne være tilfældet i mere komplekse sager, hvor der for kommunen vil være et behov for en periode til at rette op på og ændre en ulovlig praksis samt for at kommunen vil kunne dokumentere ændringen. Påbud med frist vil også skulle anvendes i sager, hvor lovgivningen kræver, at kommunalbestyrelsen i et møde skal træffe en beslutning.

Har Ankestyrelsen vurderet, at der skal gives et påbud som led i en udtalelse, vil det klart skulle fremgå af påbuddet, hvori kommunens ulovlige disposition eller undladelse består. Ankestyrelsen vil ligeledes i påbuddet skulle give konkrete anvisninger om, hvad kommunen skal gøre for at bringe det ulovlige forhold i orden. Meddelelse af et påbud forudsætter således, at Ankestyrelsen vil skulle anvende sagens oplysninger til at fastslå, hvilke pligter kommunen har ifølge lovgivningen, samt, hvad der påhviler kommunen at gøre for at rette op på det ulovlige forhold.

I komplekse sager vil Ankestyrelsens påbud for eksempel kunne have følgende indhold:

1) En klar konstatering af, hvilke regler kommunen har brudt. 2) Påbud om fremadrettet at indrette kommunens praksis efter gældende ret. Samtidig

påbud om (bagudrettet) at genoptage sagerne på et nærmere angivet område og i en vis bagudrettet tidsperiode. Påbuddet vil dertil kunne indeholde nogle overordnede retningslinjer for genbehandling af sagerne, baseret på de almindelige forvaltningsretlige regler om genoptagelse af sager som følge af retlige fejl. 3) En frist for, hvornår påbuddet senest skal være efterlevet, samt krav om, at kommunen dokumenterer efterlevelsen af påbuddet.

Ankestyrelsen vil også kunne give et påbud i en mindre kompleks sag på socialområdet, f.eks. hvor en kommune har haft en ulovlig kvalitetsstandard for hjemmepleje.

Ankestyrelsen vil kunne give et påbud med følgende indhold: 1) En klar konstatering af, hvilke regler der er brudt (dvs. hvor kvalitetsstandardens indhold er ulovligt). 2) Påbud om at opdatere kvalitetsstandarden i overensstemmelse med reglerne, samt om at gennemgå verserende sager for at sikre, at borgere, hvis sag er afgjort efter den ulovlige kvalitetsstandard, fremadrettet får den pleje, de har ret til ifølge reglerne. 3) En frist for gennemførelse af påbuddet, samt pligt for kommunen til at dokumentere efterlevelsen af påbuddet.

I særligt komplekse tilsynssager, f.eks. hvor en kommune har omfattende problemer med fejl i sagsbehandlingen på børneområdet, som har stået på over en årrække, vil Ankestyrelsen have forskellige reaktionsmuligheder afhængig af sagens karakter.

Ankestyrelsen vil kunne meddele et påbud, hvis det vurderes mest egnet til at sikre, at ulovligheden standses. Et påbud vil kunne angive et delmål for genopretningen af en lovlig praksis. Eksempelvis vil det i en sag, hvor der er tale om bortforpagtning af en bygning, tydeligt skulle fremgå af påbuddet, at det er efterlevet, når bygningen er sat til salg, og ikke først når bygningen er solgt.

Såfremt et påbud ikke vurderes at være egnet på grund af sagens karakter eller omstændigheder, kan Ankestyrelsen meddele dispensation fra fristen efter den foreslåede bestemmelse i § 50, stk. 3. Dette vil som udgangspunkt være egnet til sager, hvor kommunen kan sandsynliggøre, hvornår lovliggørelsen vil være afsluttet.

Endelig vil Ankestyrelsen kunne afgive en vejledende udtalelse efter § 50, stk. 1.

Der vil være sager, hvor det i praksis ikke er muligt for kommunen at gennemføre en genopretning inden for 12 måneder. Det kan f.eks. være sager, hvor omfanget af det lovstridige forhold betyder, at kommunen skal afsætte betydelige midler over flere år og foretage gennemgribende ændringer for at rette op på det ulovlige forhold.

I sådanne sager vil Ankestyrelsen kunne give et påbud, som konkret anviser et delmål, kommunen skal opfylde, f.eks. påbyde kommunen inden for en nærmere frist at dokumentere, at den nu har foretaget midlertidige løsninger, der gør, at den i perioden, hvor der foretages genopretning, overholder lovgivningen. Omfanget af påbuddet afhænger bl.a. af det tema, som har givet anledning til iværksættelsen af tilsynets undersøgelse. En tilsynssag kan således være væsentlig snævrere end den kommunale sag, som danner grundlag for tilsynets undersøgelse.

Dette vil navnlig være relevant i meget komplekse sager, hvor kommunen for eksempel skal etablere egne bygninger og personale.

Såfremt kommunen ikke standser det eller de ulovlige forhold inden den frist, Ankestyrelsen har givet, vil næste skridt være, at Ankestyrelsen tager skridt til at anvende tvangsbøder i medfør af den foreslåede § 50 b, stk. 2.

Ankestyrelsen vil i sager, hvor der gives et påbud, skulle sætte en realistisk, men ambitiøs frist. Fastsættelse af fristen vil afhænge af en konkret vurdering af sagens omstændigheder, sagens alvorlighed, omfanget af de lovbrud, som kommunen har begået, og hensynet til den eller de berørte borgere.

Ved fastsættelse af fristen vil Ankestyrelsen også skulle være opmærksom på at det følger af god forvaltningsskik, at sager inden for den offentlige forvaltning skal behandles inden for rimelig tid og ikke må trække unødigt ud. Ankestyrelsen vil derfor skulle fremme behandlingen og afgørelsen af sager med den fornødne hurtighed.

Hensynet til fremdriften i sagen, og at kommunen hurtigt skal rette op på det ulovlige forhold, vil skulle indgå med afgørende vægt ved fastsættelsen af fristen, da formålet med tilsynet er at sikre, at kommunerne overholder lovgivningen og medvirke til, at ulovlige forhold standses.

Det er kun i de meget komplekse sager, at fristen vil kunne sættes helt op til 12 måneder. Et eksempel på en sag, hvor der efter omstændighederne vil kunne gives en længere frist, er hvor der skal etableres en ny type særlig

botilbud, hvor der ikke kan findes tilbud i kommunen eller på landsplan, der er egnet til den særlige borgeres specifikke behov.

Ankestyrelsens påbud vil ikke være omfattet af de gældende regler om påklage af Ankestyrelsens anvendelse af sanktioner til økonomi- og indenrigsministeren, men det foreslås at tilvejebringe en klar hjemmel til, at Ankestyrelsens påbud vil være omfattet af adgangen for økonomi- og indenrigsministeren til af egen drift og under visse betingelser at tage spørgsmål om lovligheden af påbuddet op til behandling. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 9, og de deri foreslåede ændringer af § 53, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse.

Således vil påbud, i lighed med hvad der allerede gælder for vejledende udtalelser, ikke være omfattet af den klageadgang, der gælder for sanktionerne i §§ 50 a-50 d, som kan påklages til Økonomi- og Indenrigsministeriet efter § 52 i lov om kommunernes styrelse. Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 3.6.1. og 3.7.1.

Konsekvensen af, at en kommune ikke overholder fristen i et påbud, vil være, at der om nødvendigt kan gives tvangsbøder efter den foreslåede bestemmelse i lov om kommunernes styrelse § 50 b, stk. 2.

Det foreslås endvidere at indsætte et nyt § 50, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse, hvorefter Ankestyrelsen i helt særlige tilfælde kan forlænge fristen efter stk. 2 og fastsætte en ny passende frist. Ankestyrelsen skal orientere økonomi- og indenrigsministeren, hvis den samlede frist overstiger 18 måneder fra påbuddets meddelelse, og give en begrundelse herfor.

Det foreslåede stykke vil medføre, at Ankestyrelsen i helt særlige tilfælde vil kunne forlænge kommunens frist for at rette op på det ulovlige forhold.

Bestemmelsen vil være tiltænkt et snævert anvendelsesområde.

En dispensation fra fristen vil for eksempel kunne gives, hvis forudsætningerne for påbuddet ændrer sig. Det vil f.eks. være tilfældet, hvis kommunen, der har modtaget et påbud med frist, lige inden tilbagemeldingen til Ankestyrelsen konstaterer, at der er flere fejl, der skal rettes op på, eller hvis der er flere sager end først antaget, der skal genoptages.

En dispensation fra fristen vil også kunne gives i tilfælde af uforudsete hændelser som et cyberangreb eller sikkerhedstrusler mod kommunen, som forsinker kommunens genopretningsproces, eller hvor materialet, der skal

sendes til Ankestyrelsen ikke længere kan tilgås. Endelig vil der kunne dispenseres fra fristen i sager, hvor det grundet sagens særlige omstændigheder og kompleksitet ikke er muligt for kommunen at efterleve påbuddet inden for 12 måneder. Som eksempel kan nævnes en sag, hvor kommunen, mens den iværksætter midlertidige løsninger, skal skaffe bevilling og ressourcer til opførelsen af en ny bygning til brug for et botilbud. Det vil i sådanne sager være sagligt at dispensere, såfremt dette er begrundet i sagens konkrete omstændigheder, og under forudsætning af, at Ankestyrelsen vurderer, at et påbud med en længere frist er den mest egnede reaktion.

Almindelig travlhed i kommunens forvaltning samt medarbejderes ferie eller sygdom eller ubesatte stillinger mv. vil ikke være en saglig begrundelse for en dispensation.

Det vil kunne indgå i vurderingen af, om dispensation skal gives, om det er første gang, kommunen anmoder om fristforlængelse, eller om dette er sket flere gange i sagsforløbet. Det vil ligeledes kunne indgå, om kommunen anmoder om en meget lang fristforlængelse, eller om der er tale om en kort forlængelse. Har en kommune anmodet om dispensation fra fristen flere gange, eller anmoder kommunen om en længere udskydelse af fristen, taler dette imod at meddele dispensation fra fristen. Dette er begrundet i hensynet til håndhævelse af lovgivningen.

En kommune, der ikke kan overholde fristen sat i påbuddet, vil hurtigst muligt skulle rette henvendelse herom til Ankestyrelsen med henblik på at få en dispensation. En kommune, der beder om udskydelse af fristen, vil skulle dokumentere, hvorfor der er behov for, at fristen skal udsættes, herunder hvor meget yderligere tid, kommunen har behov for. Ankestyrelsen er dog ikke bundet af kommunens påstande og kan tildele en kortere fristforlængelse end den, kommunen har anmodet om.

Det følger af bestemmelsen, at Ankestyrelsen skal fastsætte en passende frist. Om en frist er passende, vil skulle bedømmes ud fra sagens karakter og omstændigheder. Det vil skulle indgå i vurderingen, hvor indgribende sagen er for de berørte borgere og virksomheder. Det vil endvidere skulle inddrages, hvor omfattende eller komplekst det er for kommunen at rette op på det ulovlige forhold. Endelig vil Ankestyrelsen ved fastsættelsen af fristen skulle lægge vægt på hensynet til håndhævelse af lovgivningen. Af hensyn til håndhævelsen af lovgivningen vil en samlet frist for efterlevelse af et påbud som udgangspunkt ikke kunne overstige 18 måneder, med mindre særlige og ekstraordinære forhold taler herfor.

UDKAST

Hvis den samlede frist fra påbuddets meddelelse overstiger 18 måneder, skal Ankestyrelsen orientere økonomi- og indenrigsministeren og give en begrundelse herfor. Dette er begrundet i hensynet til håndhævelse af lovgivningen og fastsat ud fra, at en ulovlig praksis m.v. ofte vil have stået på i en periode, før Ankestyrelsen bliver opmærksom på sagen.

Ankestyrelsen skal i begrundelsen redegøre for de hensyn, der er indgået i Ankestyrelsens bedømmelse af, at fristen er passende, samt hvilken vægt Ankestyrelsen har tillagt hvert af disse hensyn.

Som led i økonomi- og indenrigsministerens tilsyn med kommunerne og Ankestyrelsen vil ministeren herefter kunne rejse en tilsynssag. Der henvises til dette lovforslags § 1, nr. 11, og bemærkningerne hertil.

Vælger Ankestyrelsen inden for de ovenfor angivne snævre rammer at forlænge fristen for et påbud efter § 50, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse, vil de almindelige betingelser efter § 50, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse for at udstede et påbud fortsat skulle være opfyldt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.6. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Efter § 50 b, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse kan Ankestyrelsen pålægge medlemmer af kommunalbestyrelsen tvangsbøder, hvis kommunalbestyrelsen undlader at udføre en foranstaltning, som den efter lovgivningen har pligt til at udføre.

Det foreslås, at der efter stk. 1 som et nyt stykke indsættes et § 50 b, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse, hvoraf fremgår at undlader kommunalbestyrelsen at efterleve et påbud, jf. § 50, stk. 2 eller 3, kan Ankestyrelsen pålægge de medlemmer af kommunalbestyrelsen, som er ansvarlige for undladelsen, tvangsbøder.

Bestemmelsen vil betyde, at Ankestyrelsen vil kunne pålægge de medlemmer af kommunalbestyrelsen, som er ansvarlige for, at kommunalbestyrelsen undlader at efterleve et påbud, jf. § 50, stk. 2 eller 3, tvangsbøder. Bestemmelsen vil udgøre hjemmelsgrundlaget for Ankestyrelsens adgang til at pålægge medlemmer af kommunalbestyrelsen tvangsbøder, hvis kommunalbestyrelsen undlader at efterleve et påbud udstedt af Ankestyrelsen i medfør af de foreslåede bestemmelser i § 50, stk. 2 eller 3.

UDKAST

I lighed med, hvad der gælder efter lov om kommunernes styrelse § 50 b, stk. 1, vil afgørelser om at pålægge tvangsbøder efter den foreslåede bestemmelse i § 50 b, stk. 2 eller 3, være afgørelser i forvaltningslovens forstand. De ansvarlige kommunalbestyrelsesmedlemmer vil dermed være parter i sagen, og Ankestyrelsen vil være forpligtet til at partshøre dem, jf. forvaltningslovens § 19, stk. 1, inden der træffes endelig afgørelse.

Det vil være en betingelse for at anvende den foreslåede bestemmelse, at Ankestyrelsen forinden har meddelt kommunalbestyrelsen et påbud efter den foreslåede bestemmelse i § 50, stk. 2 eller 3. Som udgangspunkt vil det ligeledes være en betingelse for at anvende bestemmelsen, at den frist for lovliggørelse, som er fastsat i påbuddet i medfør af den foreslåede § 50, stk. 2 eller 3, er udløbet. Sidstnævnte betingelse vil dog ikke gælde, hvor kommunalbestyrelsen klart har tilkendegivet, at den ikke vil efterleve påbuddet.

Det vil desuden være en betingelse for at anvende bestemmelsen, at det kan konstateres, at kommunalbestyrelsen undlader at efterleve påbuddet. Det er således ikke tilstrækkeligt, at det ikke er lykkedes kommunen at efterleve påbuddet, eller at kommunen ikke har nået det inden for fristen.

Ankestyrelsen vil i de fleste tilfælde skulle foretage yderligere sagsoplysning for at afdække, hvorvidt kommunalbestyrelsen undlader at efterleve et påbud, med mindre kommunalbestyrelsen klart har tilkendegivet, at den ikke vil efterleve påbuddet. Som led i sin sagsoplysning vil Ankestyrelsen i medfør af § 49, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse kunne anmode kommunalbestyrelsen om på et møde at tage stilling til påbuddet, herunder til eventuelle delbeslutninger som er nødvendige for at sikre, at påbuddet efterleves. Dette vil både gælde, hvis kommunalbestyrelsen har forholdt sig helt passivt til påbuddet, og hvis kommunalbestyrelsen har behandlet påbuddet og f.eks. igangsat en genopretning af en ulovlig praksis, men genopretningen derefter er gået i stå.

Ankestyrelsen vil herunder skulle anmode kommunen om at oplyse navne og adresser på de kommunalbestyrelsesmedlemmer, der har været til stede ved mødet, samt oplysninger om, hvordan de enkelte medlemmer har stemt. Denne oplysning vil være nødvendig for at kunne afgøre, hvilke medlemmer, der er ansvarlige for undladelsen af at efterleve påbuddet.

Det forudsættes, at kommunalbestyrelsen vil have en generel pligt til at sikre, at de beslutninger, der træffes af kommunalbestyrelsen på baggrund af et påbud fra Ankestyrelsen, rent faktisk føres ud i livet af den kommunale

forvaltning. Der vil samtidig påhvile kommunalbestyrelsen en pligt til at sikre, at kommunalbestyrelsen bliver orienteret af forvaltningen om eventuelle forsinkelser eller udfordringer, der opstår som led i arbejdet med at rette op på et ulovligt forhold.

Bestemmelsen svarer i øvrigt i vidt omfang til bestemmelsen i § 50 b, stk. 1, og vil skulle forstås i overensstemmelse hermed.

Hvor kommunalbestyrelsens pligt entydigt fremgår af påbuddet, vil tvangsbøder således efter omstændighederne kunne anvendes over for de ansvarlige kommunalbestyrelsesmedlemmer, indtil medlemmet på et møde har stemt for at opfylde den entydige handlepligt.

I de tilfælde, hvor der er flere alternative måder, hvorpå kommunalbestyrelsen kan opfylde sin handlepligt, vil tvangsbøder efter omstændighederne kunne anvendes, når det for tilsynet er muligt entydigt at angive det mål, kommunalbestyrelsen skal opfylde efter lovgivningen. Der henvises til de specielle bemærkninger til § 50 b, stk. 1, i lovforslaget bag lov nr. 381 af 28. maj 2003, Folketingstidende 2002-2003, tillæg A, side 5699.

Det vil være en betingelse for at pålægge tvangsbøder efter bestemmelsen, at klarhedskriteriet er opfyldt. Vurderingen heraf vil skulle foretages på baggrund af påbuddet. Den foreslåede bestemmelse vil i sammenhæng med de foreslåede bestemmelser i § 50, stk. 2 eller 3, indebære, at klarhedskriteriet i langt de fleste tilfælde vil være opfyldt, både for så vidt angår det retlige og faktiske grundlag.

Klarhedskriteriet vil således automatisk være opfyldt, hvor påbuddet klart angiver, hvad kommunalbestyrelsen har pligt til at gøre for at standse ulovligheden.

I sager, hvor kommunalbestyrelsen har valgmuligheden mellem flere lovlige måder, hvorpå den kan efterleve påbuddet, vil klarhedskriteriet være opfyldt, såfremt påbuddet på en tilstrækkeligt klar måde anviser de lovlige handlemuligheder, kommunalbestyrelsen har i sagen.

Eftersom den lovpligtige opfølgning på påbuddet giver mulighed for, at Ankestyrelsen løbende forholder sig til kommunens tiltag for at rette op på det ulovlige forhold, vil det forudsættes at have undtagelsens karakter, at klarhedskriteriet ikke vil være opfyldt.

Det vil endelig være en betingelse for at udstede tvangsbøder, at proportionalitetsprincippet er opfyldt. Proportionalitetsprincippet indebærer, at det vil skulle være nødvendigt at gøre brug af tvangsbøder for at få kommunalbestyrelsen til at efterleve påbuddet. Dertil kommer, at indgrebet ikke vil skulle være uforholdsmæssigt set i forhold til den ulovlighed, sagen omhandler.

Det forudsættes, at det i de fleste tilfælde, hvor Ankestyrelsen konstaterer, at et påbud ikke er efterlevet, vil være i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet at anvende tvangsbøder. Dog vil der i konkrete tilfælde kunne undlades tvangsbøder ud fra en proportionalitetsbetragtning, f.eks. hvis kommunalbestyrelsen alene mangler at efterleve en mindre del af påbuddet.

Proportionalitetsprincippet vil ikke være opfyldt, hvis kommunalbestyrelsen i den tid, der går, fra Ankestyrelsen konstaterer, at et påbud ikke er efterlevet, og til Ankestyrelsen træffer afgørelse om tvangsbøder, træffer de fornødne foranstaltninger for at standse det ulovlige forhold.

Endvidere vil tvangsbøder ikke kunne anvendes i tilfælde, hvor det må anses for at være uforholdsmæssigt indgribende at anvende tvangsbøder set i forhold til den ulovlighed, sagen omhandler. Dette følger af proportionalitetsprincippets krav om forholdsmæssighed.

Ankestyrelsen vil som led i at varetage det overordnede formål med tilsynet have pligt til at sikre, at tilsynet kan handle rettidigt for eventuelt at kunne gennemtvinge overholdelsen af påbuddet. Det indebærer, at Ankestyrelsen vil skulle foretage de nødvendige sagsbehandlingsskridt for at sikre, at påbuddet kan gennemtvinges med tvangsbøder, såfremt en opfølgning efter den foreslåede § 50 e viser, at kommunalbestyrelsen helt eller delvist undlader at efterleve ikke vil kunne efterleve et påbud inden for den fastsatte frist og uden at søge om dispensation fra fristen. Dette indebærer blandt andet, at Ankestyrelsen vil skulle sikre sig, at sagen oplyses tilstrækkeligt, og at der er oplysninger om, hvilke kommunalbestyrelsesmedlemmer, der er ansvarlige for undladelsen af at efterleve påbuddet. Det vil af hensyn til håndhævelsen af lovgivningen være vigtigt, at en eventuel afgørelse om anvendelse af tvangsbøder træffes hurtigst muligt efter, at det er konstateret, at påbuddet ikke er efterlevet.

Det enkelte medlem vil blive frigjort for sit ansvar, og ikke-fuldbyrdede tvangsbøder vil bortfalde, ved på et møde at stemme for en beslutning, der

ifølge de oplysninger, som medlemmet på det tidspunkt er blevet forelagt, vil være tilstrækkelig til at efterleve påbuddet. Oplysningerne vil i praksis omfatte forvaltningens indstilling til kommunalbestyrelsen samt de oplysninger og det materiale, som forvaltningen i øvrigt forelægger kommunalbestyrelsen vedrørende sagen, herunder oplysninger om tilsynets retsopfattelse, dvs. det meddelte påbud samt tilsynets udtalelse.

Lov om kommunernes styrelse § 50 b, stk. 2, der bliver stk. 3, vil også finde anvendelse på den foreslåede bestemmelse, jf. lovforslagets § 1, nr. 7, der foreslås at ændre § 50 b, stk. 2, der bliver stk. 3. Det vil sige, at et medlem ikke vil kunne unddrage sig ansvar efter det foreslåede stk. 2 for den manglende efterlevelse af påbuddet ved at undlade at stemme.

Ankestyrelsens afgørelser om tvangsbøder efter den foreslåede bestemmelse vil kunne påklages til økonomi- og indenrigsministeren efter den gældende bestemmelse i lov om kommunernes styrelse § 52, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.7. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Efter den gældende bestemmelse i § 50 b, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse kan Ankestyrelsen pålægge medlemmer af kommunalbestyrelsen tvangsbøder, hvis kommunalbestyrelsen undlader at udføre en foranstaltning, som den efter lovgivningen har pligt til at udføre.

Efter den gældende bestemmelse i § 50 b, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse kan et medlem ikke unddrage sig ansvar ved at undlade at stemme.

Det foreslås, at der i § 50 b, stk. 2, der bliver stk. 3, indsættes efter »ansvar«: »efter stk. 1 og 2«.

Ændringen vil indebære, at det vil fremgå af § 50 b, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse, at et medlem ikke kan unddrage sig ansvar efter stk. 1 og 2 ved at undlade at stemme.

Ændringen vil skulle ses i sammenhæng med forslaget i lovforslagets § 1, nr. 6, om, at der i § 50 b efter stk. 1 indsættes som nyt stykke et stk. 2, hvoraf det vil fremgå, at undlader kommunalbestyrelsen at efterleve et påbud, jf. § 50, stk. 2 eller 3, kan Ankestyrelsen pålægge de medlemmer af kommunalbestyrelsen, som er ansvarlige for undladelsen, tvangsbøder.

Med ændringen tydeliggøres, at det ansvar, som et medlem ikke kan undtage sig ved at undlade at stemme, vil være ansvaret efter såvel den gældende § 50 b, stk. 1, som den foreslåede § 50 b, stk. 2. Et medlem vil således ikke ved at undlade at stemme kunne undtage sig tvangsbøder efter såvel den gældende § 50 b, stk. 1, som den foreslåede § 50 b, stk. 2.

Med ændringen vil bestemmelsens øvrige indhold ikke blive ændret. Der henvises til bestemmelsens forarbejder, jf. Folketingstidende 1983-84 (2. samling), tillæg A, spalte 1427 f.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.7. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8

Lov om kommunernes styrelse indeholder ikke regler om Ankestyrelsens opfølgning i tilsynssager, hvor styrelsen har udtalt eller lagt til grund, at en kommune har handlet i strid med lovgivningen.

Der henvises for den nærmere gennemgang af gældende ret i lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 3.8.1.

Det foreslås derfor, at der indsættes en ny § 50 e, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse, hvoraf fremgår, at i sager, hvor Ankestyrelsen har udtalt, at kommunen har handlet i strid med lovgivningen, eller har meddelt påbud efter § 50, stk. 2 eller 3, skal Ankestyrelsen i nødvendigt omfang sikre, at det ulovlige forhold er standset. Dette gælder også i sager, hvor Ankestyrelsen, uden at udtale sig efter § 50, stk. 1, efter undersøgelse har lagt til grund, at kommunen har handlet i strid med lovgivningen.

Formålet med opfølgning vil være at sikre, at Ankestyrelsen systematisk overvejer opfølgning som instrument til at sikre, at det ulovlige forhold standses. Bestemmelsen vil dermed understøtte den del af det overordnede formål med statens tilsyn med kommunerne, som er at medvirke til, at ulovlige forhold standses.

Den foreslåede bestemmelse vil finde anvendelse i sager, hvor Ankestyrelsen har meddelt kommunen et påbud efter § 50, stk. 2 eller 3, i sager, hvor Ankestyrelsen har udtalt sig efter § 50, stk. 1, uden samtidig at meddele et påbud, og i sager, hvor Ankestyrelsen har foretaget indledende sagsskridt med henblik på at afdække, om kommunen har handlet i strid med lovgivningen, og hvor kommunen i forbindelse hermed erkender en lovstridig disposition eller undladelse.

UDKAST

I den sidstnævnte sagstype vil opfølgning udgøre en selvstændig reaktion, som er en følge af, at der er konstateret et brud på lovgivningen, som ud fra en konkret vurdering nødvendiggør, at Ankestyrelsen følger op på sagen. Ankestyrelsen vil derfor ikke som hidtil i disse sager skulle meddele kommunen, at den ikke rejser en tilsynssag, idet opfølgning efter den foreslåede bestemmelse i disse sager er udtryk for udøvelse af tilsyn med, at kommunen overholder lovgivningen.

Bestemmelsen vil ikke finde anvendelse i sager, hvor Ankestyrelsen udarbejder en forhåndsudtalelse til kommunen om lovligheden af en påtænkt kommunal disposition eller undladelse.

Begrebet "sikrer" i den foreslåede bestemmelse vil skulle forstås således, at Ankestyrelsen skal foretage de nødvendige opfølgningsskridt for at kontrollere og påse, at det konstaterede ulovlige forhold faktisk bliver standset og bragt i overensstemmelse med lovgivningen.

Opfølgningen vil i praksis indebære, at Ankestyrelsen indhenter oplysninger om de foranstaltninger, som kommunen har truffet for at standse det ulovlige forhold, ved at anmode kommunen om at redegøre herfor samt dokumentere, at forholdet er standset. Løbende opfølgning vil i praksis eksempelvis kunne bestå i at anmode kommunen om statusredegørelser, dokumentation for gennemførte tiltag eller tidsplaner for resterende lovliggørelsesskridt.

Som led i opfølgningen vil Ankestyrelsen kunne forlange de oplysninger og den dokumentation, som er nødvendig, jf. lov om kommunernes styrelse § 49, stk. 1 og 3. Manglende eller utilstrækkelig dokumentation vil kunne indgå i vurderingen af behovet for yderligere tilsynsreaktioner, f.eks. påbud.

I sager, hvor der er meddelt et påbud efter den foreslåede bestemmelse i § 50, stk. 2 eller 3, vil opfølgningen skulle tage udgangspunkt i påbuddet. Det, der følges op på, vil således være, om kommunen efterlever påbuddet, herunder træffer de beslutninger og iværksætter tiltag, der er egnet til og nødvendige for at rette op på de lovstridige forhold, som tilsynet har meddelt påbud om at rette op på.

I sager, hvor kommunen selv over for Ankestyrelsen tilkendegiver, at den vil rette op på det lovstridige forhold, vil Ankestyrelsen alene skulle følge op på kommunens konkrete lovliggørelse heraf. Opfølgningen vil skulle tage udgangspunkt i den pligt, kommunen har ifølge det relevante lovgrundlag. Ankestyrelsen vil i den forbindelse navnlig skulle forholde sig til,

hvorvidt nye oplysninger, der kommer ind som led i opfølgningen, bør føre til, at Ankestyrelsen anvender de øvrige beføjelser i kapitel VI i lov om kommunernes styrelse, herunder udtaler sig efter § 50, stk. 1, eller meddeler påbud efter § 50, stk. 2 eller 3.

Opfølgningen vil skulle ske, indtil det ulovlige forhold er standset.

Bestemmelsen om opfølgning vil alene finde anvendelse i sager, hvor styrelsen konkret vurderer, at opfølgning er nødvendig. Opfølgning vil eksempelvis være unødvendigt i sager, hvor kommunen under Ankestyrelsens sagsbehandling, oplyser og dokumenterer, at lovliggørelsen er sket.

Nødvendighedskravet vil skulle anvendes med tilbageholdenhed og kun i sager, hvor det på baggrund af en konkret og samlet vurdering af de nævnte forhold er åbenbart, at opfølgning er unødvendig.

Hvis der foreligger tvivl om, hvorvidt det ulovlige forhold faktisk er bragt til ophør, vil Ankestyrelsen som altovervejende udgangspunkt skulle foretage opfølgning.

Ankestyrelsen vil være overladt et skøn ved vurderingen af, om det er nødvendigt at følge op i den konkrete sag. Ved vurderingen vil der navnlig skulle lægges vægt på sagens karakter og alvorlighed. Jo mere alvorligt, omfattende eller principielt det ulovlige forhold er, desto større behov vil der være for at gennemføre opfølgning. Ved grove, systematiske eller gentagne overtrædelser af lovgivningen vil opfølgning som udgangspunkt være nødvendig.

I vurderingen vil der også kunne lægges vægt på hensynet til risici og konsekvenser for borgere og virksomheder. Hvis det ulovlige forhold har eller kan have væsentlige retssikkerhedsmæssige eller indgribende konsekvenser for den enkelte borger eller virksomhed, vil dette tale for, at Ankestyrelsen foretager opfølgning i sagen. Dette vil f.eks. gælde i sager, der rejser spørgsmål om overholdelse af regler om tildeling af økonomiske eller sociale ydelser, eller i sager om hjælp og støtte til børn og unge.

Det vil ligeledes tale for opfølgning, hvis det ulovlige forhold berører en større kreds af borgere eller virksomheder. Det samme vil gælde, såfremt der er tale om en længerevarende ulovlig praksis, eller hvis der foreligger systematiske eller gentagne fejl i kommunens forvaltning af et givent område, herunder hvis sagen vedrører lovbrud af tværgående karakter, dvs. brud på flere bestemmelser i en lov, brud på flere forskellige love i en

forvaltning, eller lovbrud på tværs af flere områder eller forvaltninger i en kommune.

Hensynet til Ankestyrelsens ressourceforbrug vil ikke være et sagligt hensyn og vil derfor ikke være lovligt at inddrage i vurderingen af, om opfølgning er nødvendig.

Når kommunen fremsender fyldestgørende dokumentation for lovliggørelsen af det pågældende forhold, vil opfølgning ikke længere være nødvendig.

Det foreslås endvidere, at der indsættes en ny § 50 e, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse, hvoraf fremgår, at Ankestyrelsen foretager opfølgning efter stk. 1 i de intervaller, der er nødvendige, indtil det ulovlige forhold er standset af kommunen.

Den foreslåede bestemmelse i stk. 2 vil indebære, at Ankestyrelsen foretager opfølgning efter stk. 1 i de intervaller, der er nødvendige, indtil det ulovlige forhold er standset af kommunen.

Ankestyrelsen vil således være overladt et skøn ved vurderingen af, i hvilket omfang og med hvilke intervaller det er nødvendigt at følge op i den konkrete sag. De nærmere intervaller vil skulle tilrettelægges med udgangspunkt i sagens karakter og den forventede tidshorisont for lovliggørelsen. I sager, hvor der er meddelt påbud, vil opfølgningen således skulle tilrettelægges inden for den frist, der er meddelt i påbuddet.

Ved den konkrete vurdering af opfølgningens omfang vil der bl.a. skulle lægges vægt på fristens længde, forholdets karakter, herunder dets alvor og omfang, samt risikoen for, at lovliggørelsen ikke gennemføres rettidigt eller korrekt. Jo mere alvorligt, omfattende eller principielt, det ulovlige forhold er, desto større behov vil der være for at gennemføre opfølgningen i intervaller, der sikrer, at dette sker.

Ankestyrelsen vil som led i den løbende opfølgning skulle indhente oplysninger om status for kommunens lovliggørelse og kontrollere, om det ulovlige forhold er lovliggjort. Opfølgningen vil skulle fortsætte, indtil Ankestyrelsen kan konstatere, at forholdet er lovliggjort.

I sager, hvor der er meddelt påbud med en frist for lovliggørelse, vil opfølgningen skulle ske i perioden fra meddelelse af påbuddet, til det ulovlige forhold er standset. Dette vil ligeledes gælde i sager, hvor Ankestyrelsen ikke har meddelt et påbud, men har givet en frist for lovliggørelse i sin vejledende

udtalelse. Hermed sikres, at Ankestyrelsen aktivt vil følge kommunens lovliggørelsesproces gennem hele perioden.

Ankestyrelsen vil som udgangspunkt skulle følge op med et fast interval, som muliggør, at der kan føres tilsyn med genopretningen. Hvis Ankestyrelsen modtager oplysninger som led i opfølgningen, der giver anledning til yderligere opfølgning, vil en sådan opfølgning skulle foretages hurtigst muligt efter modtagelsen af disse oplysninger.

Det vil være op til Ankestyrelsen at fastsætte en praksis, der sikrer, at opfølgning sker på en tilstrækkeligt systematisk måde, og at opfølgning foretages på en ensartet måde i alle sager.

Hvis Ankestyrelsen konstaterer, at kommunen ikke har tilstrækkelig fremdrift, vil Ankestyrelsen skulle vurdere behovet for yderligere reaktioner, herunder yderligere opfølgning eller om nødvendigt anvendelse af sanktioner.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.8. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 9

Efter den gældende bestemmelse i § 53, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse kan økonomi- og indenrigsministeren af egen drift tage spørgsmål om lovligheden af kommunale dispositioner eller undladelser, som Ankestyrelsen har udtalt sig om efter § 50, op til behandling, når ministeren skønner, at sagen er af principiel eller generel betydning eller har alvorlig karakter. Tilsvarende gælder, hvis Ankestyrelsen har besluttet ikke at tage spørgsmål om lovligheden af kommunale dispositioner eller undladelser op til behandling.

Det foreslås at ændre bestemmelsen i § 53, *stk. 1, 1. pkt.*, i lov om kommunernes styrelse, således at der indsættes efter »efter § 50,«: »stk. 1, eller givet påbud om efter § 50, stk. 2 eller 3,«.

Ændringen vil indebære, at det vil fremgå af § 53, stk. 1, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse, at økonomi- og indenrigsministeren af egen drift kan tage spørgsmål om lovligheden af kommunale dispositioner eller undladelser, som Ankestyrelsen har udtalt sig om efter § 50, stk. 1, eller givet påbud om efter § 50, stk. 2 eller 3, op til behandling, når ministeren skønner, at sagen er af principiel eller generel betydning eller har alvorlig karakter.

UDKAST

Ændringen er en følge af, at der med dette lovforslags § 1, nr. 5, indføres hjemmel til, at Ankestyrelsen som led i en vejledende udtalelse efter lov om kommunernes styrelse § 50, stk. 1, kan meddele påbud om, at forhold, der strider mod lovgivningen, bringes i orden, jf. de foreslåede bestemmelser i lov om kommunernes styrelse § 50, stk. 2 eller 3.

Således vil økonomi- og indenrigsministeren kunne tage spørgsmål om Ankestyrelsens påbud op efter de samme betingelser, som gælder i dag for sager, hvor Ankestyrelsen udtaler sig vejledende efter lovens § 50, stk. 1.

Udtrykket ”når ministeren skønner, at sagen er af principiel eller generel betydning eller har alvorlig karakter”, vil skulle forstås på samme måde som efter gældende ret. Der henvises til bemærkningerne til § 52, stk. 3, og til § 53, stk. 1, i lov nr. 381 af 28. maj 2003, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, lovforslag nr. L 381, A, side 5625, 5704-5705 og 5707.

Det grundlæggende kriterium for, hvornår ministeriet tager en sag op, vil således fortsat, som angivet i de ovenfor nævnte bemærkninger, være, om sagen må forventes at få særlig betydning for tilsynspraksis, således at ministeriets afgørelse eller udtalelse i sagen i væsentlig grad bidrager til styring og koordinering heraf.

Økonomi- og indenrigsministeren vil fortsat have vide rammer til at beslutte, om en sag, ministeren skønner er af principiel eller generel betydning eller har alvorlig karakter, skal rejses af ministeriet. Ministeriet vil ikke være forpligtet til at rejse en sag, alene fordi sagen er af principiel, generel eller alvorlig karakter, men alene være bundet af grundsætningen om saglighed og lighed i forvaltningen.

Økonomi- og indenrigsministeren vil i overensstemmelse med den foreslåede ændring i § 53, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse selv kunne udstede et påbud direkte over for kommunen eller regionen. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 10.

Økonomi- og indenrigsministeren vil i overensstemmelse med den foreslåede bestemmelse i § 53, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse kunne udtale sig om lovligheden af påbud samt i forbindelse hermed træffe afgørelse om anvendelse af sanktioner. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 11.

UDKAST

Den foreslåede ændring af § 53, stk. 1, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse vil kun omfatte tilfælde, hvor Ankestyrelsen har udstedt et påbud efter de foreslåede bestemmelser i § 50, stk. 2 eller 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 5.

Undlader Ankestyrelsen at udstede et påbud, men vælger i stedet alene at afgive en vejledende udtalelse efter § 50, stk. 1, om lovligheden af en kommunal disposition eller undladelse, vil økonomi- og indenrigsministeren i medfør af den gældende bestemmelse i § 53, stk. 1, 1. pkt., af egen drift kunne tage spørgsmålet om lovligheden af den pågældende kommunale disposition eller undladelse op til behandling. Beslutter Ankestyrelsen i stedet ikke at tage spørgsmålet om lovligheden af en kommunal disposition eller undladelse op til behandling, vil økonomi- og indenrigsministeren tilsvarende i medfør af § 53, stk. 1, 2. pkt., jf. 1. pkt., kunne tage spørgsmålet om lovligheden af den pågældende kommunale disposition eller undladelse op til behandling. Der ændres således ikke på ministerens adgang til sagsrejsning efter den gældende bestemmelse i § 53, stk. 1, og heller ikke på ministerens reaktionsmuligheder i disse sager efter § 53, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.9. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 10

Efter den gældende bestemmelse i § 53, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse kan økonomi- og indenrigsministeren udtale sig om lovligheden af den kommunale disposition eller undladelse og i forbindelse hermed træffe afgørelse efter §§ 50 a-50 d. Økonomi- og indenrigsministeren kan også pålægge Ankestyrelsen at tage sagen op til ny behandling efter §§ 50-50 d. Økonomi- og indenrigsministeren kan under de i § 51 nævnte betingelser anlægge anerkendelsessøgsmål eller pålægge Ankestyrelsen at anlægge anerkendelsessøgsmål.

Det foreslås, at der i § 53, *stk. 2, 1. pkt.*, indsættes efter »i forbindelse hermed«: »give påbud efter § 50, stk. 2 eller 3, og«.

Ændringen vil indebære, at det vil fremgå af § 53, stk. 2, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse, at økonomi- og indenrigsministeren kan udtale sig om lovligheden af den kommunale disposition eller undladelse og i forbindelse hermed give påbud efter § 50, stk. 2 eller 3, og træffe afgørelse efter §§ 50 a-50 d.

Ændringen vil indebære, at økonomi- og indenrigsministeren får adgang til at udstede påbud efter de foreslåede bestemmelser i § 50, stk. 2 og 3, i lov

om kommunernes styrelse, jf. lovforslagets § 1, nr. 5, hvis økonomi- og indenrigsministeren af egen drift tager spørgsmål om lovligheden af kommunale dispositioner eller undladelser, som Ankestyrelsen har udtalt sig om efter § 50, op til behandling, når ministeren skønner, at sagen er af principiel eller generel betydning eller har alvorlig karakter, jf. § 53, stk. 1, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse. Tilsvarende gælder, hvis Ankestyrelsen har besluttet ikke at tage spørgsmål om lovligheden af kommunale dispositioner eller undladelser op til behandling, jf. § 53, stk. 1, 2. pkt., i lov om kommunernes styrelse.

Den adgang, økonomi- og indenrigsministeren foreslås tildelt til i disse situationer selv at udstede påbud efter de foreslåede bestemmelser i § 50, stk. 2 og 3, i lov om kommunernes styrelse, vil supplere de øvrige reaktionsmuligheder, økonomi- og indenrigsministeren har efter den gældende bestemmelse i § 53, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse. Økonomi- og indenrigsministeren vil således fortsat kunne pålægge Ankestyrelsen at tage sagen op til ny behandling efter §§ 50-50 d, jf. § 53, stk. 2, 2. pkt., i lov om kommunernes styrelse.

Økonomi- og indenrigsministeren vil i den forbindelse som noget nyt kunne pålægge Ankestyrelsen at udstede påbud efter § 50, stk. 2 og 3, i lov om kommunernes styrelse. Der kan her henvises til ordene i den gældende bestemmelse i § 53, stk. 2, 2. pkt., i lov om kommunernes styrelse: »§§ 50-50 d«, der også vil omfatte de foreslåede bestemmelser i §§ 50, stk. 2 og 3, i lov om kommunernes styrelse, jf. lovforslagets § 1, nr. 5.

Den foreslåede adgang til, at økonomi- og indenrigsministeren selv vil kunne udstede påbud efter §§ 50, stk. 2 og 3, i lov om kommunernes styrelse, vil kunne være relevant i situationer, hvor det ikke skønnes hensigtsmæssigt at afvente, at sagen hjemvises til Ankestyrelsens behandling af spørgsmålet om udstedelse af påbud.

Den foreslåede adgang til, at økonomi- og indenrigsministeren selv vil kunne udstede påbud efter §§ 50, stk. 2 og 3, i lov om kommunernes styrelse, vil alene kunne udnyttes i de situationer, hvor betingelserne for at udstede et påbud efter de foreslåede bestemmelser i §§ 50, stk. 2 og 3, i lov om kommunernes styrelse, jf. lovforslagets § 1, nr. 5, vil være opfyldt.

Den foreslåede adgang til, at økonomi- og indenrigsministeren selv vil kunne udstede påbud efter §§ 50, stk. 2 og 3, i lov om kommunernes

styrelse, vil ikke pålægge økonomi- og indenrigsministeren nogen pligt til at anvende denne reaktion.

[Bemærkninger til *stk. 4* skrives under præhøring.]

Der henvises til pkt. 3.10 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 11

Efter den gældende bestemmelse i § 53, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse kan økonomi- og indenrigsministeren udtale sig om lovligheden af den kommunale disposition eller undladelse og i forbindelse hermed træffe afgørelse efter §§ 50 a-50 d. Økonomi- og indenrigsministeren kan også pålægge Ankestyrelsen at tage sagen op til ny behandling efter §§ 50-50 d. Økonomi- og indenrigsministeren kan under de i § 51 nævnte betingelser anlægge anerkendelsessøgsmål eller pålægge Ankestyrelsen at anlægge anerkendelsessøgsmål.

Det foreslås, at der i § 53, *stk. 3, 1. pkt.*, i lov om kommunernes styrelse indsættes en ny bestemmelse, hvorefter økonomi- og indenrigsministeren kan udtale sig om lovligheden af Ankestyrelsens påbud efter § 50, stk. 2 eller 3, og stadfæste, ophæve eller ændre Ankestyrelsens påbud.

Ændringen vil indebære, at økonomi- og indenrigsministeren vil kunne udtale sig om lovligheden af Ankestyrelsens påbud. Derudover vil økonomi- og indenrigsministeren med ændringen få beføjelser til at stadfæste, ophæve eller ændre Ankestyrelsens påbud.

Ændringen er en ændring som følge af, at der med dette lovforslags § 1, nr. 5, indføres hjemmel til, at Ankestyrelsen som led i en vejledende udtalelse efter lov om kommunernes styrelse § 50, stk. 1, kan meddele påbud om, at forhold, der strider mod lovgivningen, bringes i orden, jf. de foreslåede bestemmelser i lov om kommunernes styrelse § 50, stk. 2 og 3.

Ministeren vil kunne vælge at afgive en vejledende udtalelse om påbuddets lovlighed, herunder om, hvorvidt den frist, Ankestyrelsen har sat for kommunens efterlevelse af påbuddet, er lovlig. Dette gælder også spørgsmålet om, hvorvidt den forlængede frist, som Ankestyrelsen fastsætter ved dispensation i medfør af den foreslåede bestemmelse i § 50, stk. 3, 1. pkt., er passende.

Ministerens reaktionsmuligheder svarer i øvrigt til dem, som følger af § 52, stk. 4, 1. pkt., og af § 53 a, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse. Disse reaktionsmuligheder følger almindeligvis af de forvaltningsretlige regler om rekursmyndigheders reaktioner. Forslaget indebærer, at ministeriet tillægges disse reaktionsmuligheder, når ministeriet af egen drift rejser en sag om lovligheden af et påbud, som Ankestyrelsen har truffet afgørelse om.

Økonomi- og indenrigsministeren vil således kunne træffe en afgørelse om stadfæstelse, ændring eller ophævelse af Ankestyrelsens påbud direkte over for den kommune, der har modtaget påbuddet. Ministeren vil kunne stadfæste påbuddet med den virkning, at Ankestyrelsens påbud opretholdes som bindende over for kommunen. Ministeriet vil ligeledes kunne ophæve påbuddet, såfremt påbuddet er i strid med lovgivningen, med den virkning, at påbuddet ikke længere vil være bindende for kommunen. Ministeriet vil også kunne ændre påbuddet, såfremt påbuddet er i strid med lovgivningen. Påbuddet vil med de ændringer, ministeriet har fastsat, herefter være bindende over for kommunen. Ændring vil oftest komme på tale, hvis påbuddet delvist er i strid med lovgivningen, eller hvis tilsynet alene har truffet afgørelse om et påbud vedrørende et bestemt forhold, men sagen også giver anledning til at meddele et påbud vedrørende et andet forhold.

Den lovgivning, som vil kunne indgå i ministeriets prøvelse af et påbuds lovlighed, omfatter i denne forbindelse både lov om kommunernes styrelse, den lovgivning, som den underliggende tilsynssag handler om, eller lovgivningen i øvrigt, herunder almindelige forvaltningsretlige principper.

Økonomi- og indenrigsministerens afgørelse om stadfæstelse, ændring eller ophævelse af påbuddet vil som følge af de retsvirkninger, som er forbundet hermed, være en afgørelse i forvaltningslovens forstand.

Økonomi- og indenrigsministerens udtalelse om lovligheden af Ankestyrelsens påbud er vejledende, vil ikke have selvstændige retsvirkninger og vil ikke i sig selv være en afgørelse i forvaltningslovens forstand.

Hele sagen vil imidlertid frem til den efterfølgende fastlæggelse af, om sanktioner vil kunne anvendes eller ej, have karakter af en afgørelsessag, herunder afgivelsen af et konstaterende pålæg eller en vejledende udtalelse, jf. Indenrigsministeriets brev af 28. august 1998 til samtlige tilsynsråd, som offentliggjort i resumédata-basen 98.8.5.

UDKAST

Det foreslås, at der i § 53, *stk. 3, 2. pkt.*, i lov om kommunernes styrelse indsættes en ny bestemmelse, hvorefter økonomi- og indenrigsministeren i forbindelse hermed kan træffe afgørelse efter §§ 50 a-50 d.

Beføjelsen svarer til den gældende beføjelse i § 53, *stk. 2, 1. pkt.*, i lov om kommunernes styrelse og medfører en adgang for Økonomi- og Indenrigsministeriet til selv at træffe afgørelse om anvendelse af sanktioner i forbindelse med, at ministeriet efter § 53, *stk. 3, 1. pkt.*, udtaler sig om påbuddets lovlighed eller stadfæster eller ændrer påbuddet, jf. udtrykket i § 53, *stk. 3, 2. pkt.*, ”i forbindelse hermed”. Reaktionen vil navnlig kunne være relevant i tilfælde, hvor sagen har særligt stor betydning for de involverede borgere m.v.

Økonomi- og indenrigsministeren vil i forbindelse hermed kunne træffe afgørelse efter §§ 50 a-50 d i lov om kommunernes styrelse, dvs. træffe afgørelse om anvendelse af de i disse bestemmelser fastlagte sanktioner i forhold til kommunalbestyrelsen og kommunen (annullation, suspension, tvangsbøder, anlæg af erstatningssag og erstatningsretlig bod).

Det foreslås, at der i § 53, *stk. 3, 3. pkt.*, i lov om kommunernes styrelse indsættes en ny bestemmelse, hvorefter økonomi- og indenrigsministeren kan pålægge Ankestyrelsen at tage sagen op til ny behandling efter §§ 50-50 d.

Bestemmelsen vil indebære, at ministeriet vil kunne pålægge Ankestyrelsen at tage spørgsmålet om udstedelse af påbud op til ny behandling samt pålægge Ankestyrelsen at tage en sag op om eventuel anvendelse af de i §§ 50 a-50 d fastlagte sanktioner i forhold til kommunalbestyrelsen og kommunen, jf. § 53, *stk. 1, 2. pkt.*, i lov om kommunernes styrelse. Der kan her henvises til ordene i den foreslåede bestemmelse i § 53, *stk. 3, 3. pkt.*, i lov om kommunernes styrelse: »§§ 50-50 d«, der også vil omfatte de foreslåede bestemmelser i §§ 50, *stk. 2 og 3*, i lov om kommunernes styrelse, jf. lovforslagets § 1, nr. 5

Et pålæg til Ankestyrelsen om at tage spørgsmålet om udstedelse af påbud op til ny behandling vil have den retsvirkning, at det allerede udstedte påbud ophæves, hvilket ministeriet efter § 53, *stk. 3, 1. pkt.*, har beføjelse til. Økonomi- og indenrigsministeren vil også kunne meddele pålæg til Ankestyrelsen om at tage dele af et påbud op til ny behandling, mens andre dele af påbuddet opretholdes eller erklæres for værende i strid med lovgivningen.

I de situationer, hvor Ankestyrelsen ikke har udstedt et påbud, vil ministeriet kunne pålægge Ankestyrelsen at tage spørgsmålet om udstedelse af påbud op til behandling efter den gældende § 53, stk. 2, 2. pkt., i lov om kommunernes styrelse, hvorefter økonomi- og indenrigsministeren kan pålægge Ankestyrelsen at tage sagen op til ny behandling efter §§ 50-50 d. Se også bemærkningerne til § 1, nr. 10.

Det foreslås, at der i § 53, *stk. 3, 4. pkt.*, i lov om kommunernes styrelse indsættes en ny bestemmelse, hvorefter økonomi- og indenrigsministeren herunder kan ændre Ankestyrelsens påbud efter § 50, stk. 2 eller 3, til ugunst for den kommune, påbuddet er rettet imod.

Bestemmelsen vil indebære, at ministeren vil kunne skærpe et påbud, som Ankestyrelsen har meddelt, herunder udvide påbuddet til at omfatte andet og mere end Ankestyrelsens påbud. Bestemmelsen vil f.eks. kunne anvendes, hvis Ankestyrelsen i forbindelse med et meddelt påbud fra Ankestyrelsen har undladt at meddele påbud om standsning af et lovbrud, som tilsynet ud fra de for ministeriet foreliggende oplysninger burde have meddelt påbud om.

Ministeriet vil kunne skærpe et påbud fra Ankestyrelsen i forbindelse med, at ministeriet efter § 53, stk. 3, 1. pkt., udtaler sig om påbuddets lovlighed eller stadfæster eller ændrer påbuddet, jf. udtrykket i § 53, stk. 3, 4. pkt., ”herunder”.

Det foreslås, at der i § 53, *stk. 3, 5. pkt.*, i lov om kommunernes styrelse indsættes en ny bestemmelse, hvorefter stk. 2, 3. pkt. i denne paragraf, finder tilsvarende anvendelse.

Bestemmelsen vil indebære, at økonomi- og indenrigsministeren under de i § 51 nævnte betingelser vil kunne anlægge anerkendelsessøgsmål eller pålægge Ankestyrelsen at anlægge anerkendelsessøgsmål, også i forbindelse med et påbud udstedt af Ankestyrelsen), jf. § 53, stk. 2, 3. pkt., i lov om kommunernes styrelse, som finder tilsvarende anvendelse ved sager om påbud, jf. den foreslåede § 53, stk. 3, sidste pkt.

Økonomi- og indenrigsministeren vil have vide rammer til at vælge, hvilken eller hvilke af de i § 53, stk. 3, 1.-5. pkt., fastsatte reaktioner ministeriet finder hensigtsmæssigt at anvende. Ministeren vil ikke være forpligtet til at

UDKAST

anvende nogen af de i § 53, stk. 3, 1.-5. pkt., fastsatte reaktioner. Ministeriet vil alene være bundet af grundsætningen om saglighed og lighed i forvaltningen.

Ministeren vil skulle basere valget af reaktion på dels den lovgivning, som sagen omhandler, og dels almindelige forvaltningsretlige principper.

Det foreslås endelig, at der indsættes en ny § 53, *stk. 4*, i lov om kommunernes styrelse, hvoraf det fremgår, at i sager, hvor økonomi- og indenrigsministeren efter § 53, stk. 2, jf. § 50, stk. 1, har udtalt, at kommunen har handlet i strid med lovgivningen, eller har meddelt et påbud efter § 53, stk. 2 og 3, jf. 50, stk. 2 eller 3, træffer økonomi- og indenrigsministeren bestemmelse om, hvorvidt økonomi- og indenrigsministeren eller Ankestyrelsen foretager opfølgning efter § 50 e, stk. 1.

Bestemmelsen har til formål at give økonomi- og indenrigsministeren samme mulighed som Ankestyrelsen for at følge op på en tilsynssag, hvor ministeren har udtalt, at en kommune har handlet i strid med lovgivningen, eller har truffet afgørelse om påbud.

Opfølgning vil ske efter den foreslåede bestemmelse i § 50 e.

Bestemmelsen vil give mulighed for, at økonomi- og indenrigsministeren vil kunne bestemme, at Ankestyrelsen skal foretage opfølgning. Dette er primært møntet på sager, som ministeren hjemviser til fornyet behandling i Ankestyrelsen. Efter en konkret vurdering vil ministeren efter en konkret vurdering kunne bestemme, at Ankestyrelsen foretager opfølgning i andre sager, hvor ministeren har truffet afgørelse efter de ovennævnte bestemmelser.

Den myndighed, som foretager opfølgning, skal gøre det i overensstemmelse med § 50 e.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 9, og til pkt. 3.10. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 12

Efter den gældende bestemmelse i § 55, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse kan Ankestyrelsen og økonomi- og indenrigsministeren tillægge ministerens behandling af en sag efter §§ 52 og 53 a opsættende virkning.

UDKAST

Det foreslås at ændre § 55, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse, således at »§§ 52 og 53 a« ændres til: »§ 52, § 53, stk. 3, og § 53 a«.

Ændringen vil indebære, at det vil fremgå af § 55, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse, at Ankestyrelsen og økonomi- og indenrigsministeren kan tillægge ministerens behandling af en sag efter § 52, § 53, stk. 3, og § 53 a opsættende virkning.

Der er tale om en ændring som følge af den foreslåede nye bestemmelse i § 53, stk. 3, hvorefter økonomi- og indenrigsministeren vil få beføjelse til at udtale sig om lovligheden af et påbud udstedt af Ankestyrelsen samt stadfæste, ophæve eller ændre et sådant påbud. Bestemmelsen indebærer, at der fremover vil være adgang til, at Ankestyrelsen eller økonomi- og indenrigsministeren kan tillægge ministerens behandling af en sag efter § 53, stk. 3, om lovligheden af Ankestyrelsens påbud opsættende virkning.

Rammerne for, hvornår der kan tillægges opsættende virkning, ændres ikke med den foreslåede ændring. Bestemmelsen skal således forstås i overensstemmelse med gældende ret. Der henvises til lovforslaget bag lov nr. 381 af 28. maj 2003, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 5710.

Om der i det enkelte tilfælde skal tillægges opsættende virkning af ministeriets behandling af en sag vedrørende et påbud udstedt af Ankestyrelsen, vil således bero på de konkrete omstændigheder i sagen. Hensynet til de involverede og risikoen for, at formålet med rekursen henholdsvis sagsrejsningen forspildes, er af væsentlig betydning for vurderingen, jf. Folketingstidende 2002-2003, tillæg A, side 5710.

Opsættende virkning vil navnlig være relevant for at sikre, at kommunens arbejde med at efterleve et påbud kan sættes i bero, til det er afklaret, om ministeriets behandling af sagen vil medføre, at påbuddet ændres væsentligt eller ophæves helt. Opsættende virkning vil også kunne gives i sager, hvor det er overvejende sandsynligt, at påbuddet medfører en uberettiget forringelse af borgernes retsstilling, eller hvor virkningerne af en fortsat efterlevelse af påbuddet vil medføre uoprettelige skadevirkninger af f.eks. økonomisk karakter. Hensynet til de involverede i sagen samt til, at formålet med ministerens sagsrejsning ikke må forspildes, vil være væsentlige for vurderingen. På den anden side vil der også kunne være behov for at nægte

opsættende virkning i sager, hvor det ikke er sandsynligt, at ministeriets behandling af sagen vil medføre, at påbuddet ændres væsentligt.

Økonomi- og Indenrigsministeriet vil have vide rammer til at vælge, om ministeriets behandling af en sag vedrørende et påbud udstedt af Ankestyrelsen skal tillægges eller nægtes opsættende virkning, og ministeriet vil ikke være forpligtet til at træffe nogen bestemt beslutning herom. Ministeriet vil alene være bundet af grundsætningen om saglighed og lighed.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.11. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 13

Efter den gældende bestemmelse i § 55, 2. pkt., i lov om kommunernes styrelse kan økonomi- og indenrigsministeren ophæve Ankestyrelsens beslutning om at tillægge ministerens behandling af en sag opsættende virkning.

Det foreslås, at der i § 55, 2. pkt., indsættes efter »Ankestyrelsens beslutning«: »efter 1. pkt.«.

Ændringen vil indebære, at det vil fremgå af § 55, 2. pkt., i lov om kommunernes styrelse, at økonomi- og indenrigsministeren kan ophæve Ankestyrelsens beslutning efter 1. pkt. om at tillægge ministerens behandling af en sag opsættende virkning.

Med ændringen tydeliggøres, at økonomi- og indenrigsministerens adgang til at ophæve Ankestyrelsens beslutning om at tillægge ministerens behandling af en sag opsættende virkning vil gælde enhver beslutning, som Ankestyrelsen måtte træffe i medfør af § 55, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse, dvs. såvel en beslutning om at tillægge ministerens behandling af en sag efter §§ 52 og 53 a opsættende virkning, hvilket allerede gælder i dag, som en beslutning om at tillægge ministerens behandling af en sag efter § 53, stk. 3, jf. den i § 1, nr. 12, foreslåede ændring af § 55, 1. pkt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.11. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 14

Det fremgår af § 56, stk. 5, i lov om kommunernes styrelse, at økonomi- og indenrigsministeren kan anmode andre offentlige myndigheder om inden for deres sagsområde at yde den vejledning og bistand, der er nødvendig for

tilsynets udøvelse. Bestemmelsen svarer til bestemmelsen i § 49, stk. 5, som gælder for Ankestyrelsens tilsyn.

Det foreslås, at der i § 56, stk. 6, i lov om kommunernes styrelse indsættes en bestemmelse om, at økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte en frist for, hvornår en myndigheds vejledning og bistand efter stk. 5 skal foreligge.

Med den foreslåede bestemmelse i stk. 6 vil det fremover fremgå af loven, at økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte en frist for, hvornår den anden myndigheds vejledning og bistand skal foreligge.

Bestemmelsen svarer efter sit indhold til den i lovforslagets § 1, nr. 4, foreslåede bestemmelse i § 49, stk. 6, i lov om kommunernes styrelse, hvortil der henvises.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.5. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 15

Det fremgår af § 60 a, stk. 1, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse, at aftaler om kommunale fællesskaber, jf. § 60, stk. 1, der opfylder kriterierne i revisorlovens § 1 a, stk. 1, nr. 4, ikke kræver godkendelse fra Ankestyrelsen. Bestemmelsen indebærer, at kommunale fællesskaber, der opfylder kriterierne i revisorloven for at være »små virksomheder«, er undtaget fra det godkendelseskrav for kommunale fællesskaber, der følger af § 60, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse.

Revisorlovens § 1 a blev ændret ved lov nr. 480 af 22. maj 2024 om ændring af årsregnskabsloven, revisorloven og forskellige andre love (Gennemførelse af EU-direktiv om virksomheders bæredygtighedsrapportering og EU-direktiv om forhøjelse af størrelsesgrænser i regnskabsdirektivet m.v.). Lovændringen, der trådte i kraft den 1. juni 2024, indebar bl.a., at revisorlovens § 1 a, stk. 2 og 3, blev ophævet, jf. § 2, nr. 4, i lov nr. 480 af 22. maj 2024. Revisorlovens § 1 a, stk. 1, nr. 4, blev herefter § 1 a, nr. 4.

Henvisningen til revisorlovens § 1 a, stk. 1, nr. 4, i § 60 a, stk. 1, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse blev dog ikke konsekvensrettet i forbindelse med denne ændring af revisorlovens § 1 a.

Det foreslås i § 60 a, stk. 1, 1. pkt., at ændre »revisorlovens § 1 a, stk. 1, nr. 4« til: »revisorlovens § 1 a, nr. 4«.

UDKAST

Forslaget er en konsekvensændring af redaktionel karakter. Forslaget har således alene til formål at tilrette henvisningen til revisorloven i § 60 a, stk. 1, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse og vil ikke indebære en ændring af den gældende retstilstand. De aftaler om kommunale fællesskaber, jf. § 60, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse, der ikke kræver godkendelse fra Ankestyrelsen, jf. § 60 a, stk. 1, vil fortsat være aftaler om kommunale fællesskaber, der opfylder kriterierne i revisorloven for at være små virksomheder, jf. revisor-lovens § 1 a, nr. 4.

Til § 2

Til nr. 1

Det fremgår af § 31, stk. 1, i regionsloven, at lov om kommunernes styrelse kapitel VI og VII om tilsynet med kommunerne finder i øvrigt tilsvarende anvendelse for Ankestyrelsens tilsyn med regionerne.

Efter § 31, stk. 1, i regionsloven gælder reglerne om Ankestyrelsens og økonomi- og indenrigsministerens tilsyn i henholdsvis kapitel VI og VII i lov om kommunernes styrelse dermed også for tilsynet med regioner.

Det foreslås, at der i § 31, stk. 1, i regionsloven indsættes efter »Ankestyrelsens«: »og økonomi- og indenrigsministerens«.

Ændringen vil indebære, at det vil fremgå af § 31, stk. 1, i regionsloven, at lov om kommunernes styrelse kapitel VI og VII om tilsynet med kommunerne finder i øvrigt tilsvarende anvendelse for Ankestyrelsen og økonomi- og indenrigsministerens tilsyn med regionerne.

Det foreslås dermed, at der indsættes en henvisning til økonomi- og indenrigsministerens tilsyn i bestemmelsen. Dermed tydeliggøres det, at reglerne i lov om kommunernes styrelse kapitel VI og VII vil finde anvendelse, både når Ankestyrelsen og økonomi- og indenrigsministeren fører tilsyn med regioner.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.12. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Efter § 31, stk. 3, 1. pkt., i regionsloven, som ændret ved lov nr. 719 af 20. juni 2025, gælder § 50 b, stk. 1 og 2, om tvangsbøder i lov om kommunernes styrelse tilsvarende for medlemmer af forretningsudvalget, et sundhedsråd eller et stående udvalg i sager, der ikke kan indbringes for regionsrådet.

Det fremgår af § 50 b, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse, at Ankestyrelsen kan pålægge de medlemmer af kommunalbestyrelsen, som er ansvarlige for undladelsen, tvangsbøder, hvis kommunalbestyrelsen undlader at udføre en foranstaltning, som den efter lovgivningen har pligt til at udføre.

For en nærmere beskrivelse af bestemmelsen i § 50 b, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse henvises til pkt. 3.7.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det fremgår af § 50 b, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse, at et medlem ikke kan unddrage sig ansvar ved at undlade at stemme.

Det foreslås, at i regionslovens § 31, stk. 3, 1. pkt., ændres »§ 50 b, stk. 1 og 2« til »§ 50 b, stk. 1-3«.

Ændringen er en konsekvens af forslaget om at indsætte et nyt § 50 b, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse, jf. lovforslagets § 1, nr. 6.

Det følger af det foreslåede § 50 b, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse, at undlader kommunalbestyrelsen at efterleve et påbud, jf. § 50, stk. 2 eller 3, kan Ankestyrelsen pålægge de medlemmer af kommunalbestyrelsen, som er ansvarlige herfor, tvangsbøder.

Der henvises nærmere til det foreslåede § 50 b, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil. Der henvises derudover til de foreslåede bestemmelser i § 50, stk. 2 og 3, i lov om kommunernes styrelse, jf. lovforslagets § 1, nr. 5, og bemærkningerne hertil.

Den foreslåede ændring vil indebære, at det foreslåede § 50 b, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse om tvangsbøder ved manglende efterlevelse af et påbud udstedt af Ankestyrelsen, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, vil gælde tilsvarende for medlemmer af forretningsudvalget, et sundhedsråd eller et stående udvalg i sager, der ikke kan indbringes for regionsrådet. Ankestyrelsen vil således ved regionens manglende efterlevelse af et påbud kunne pålægge de medlemmer af forretningsudvalget, et sundhedsråd eller et stående udvalg tvangsbøder efter de nærmere betingelser herfor i sager, der ikke kan indbringes for regionsrådet.

UDKAST

Efter § 31, stk. 1, i regionsloven finder lov om kommunernes styrelse kapitel VI og VII om tilsynet med kommunerne tilsvarende anvendelse for Ankestyrelsens tilsyn med regionerne. Det foreslåede § 50 b, stk. 2, om tvangsbøder ved manglende overholdelse af påbud i lov om kommunernes styrelse vil komme til at fremgå under kapitel VI i lov om kommunernes styrelse. Således vil det foreslåede § 50 b, stk. 2, om tvangsbøder ved manglende overholdelse af påbud, finde tilsvarende anvendelse for Ankestyrelsens tilsyn med regionerne.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.12. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Det fremgår af lov om frikommunenetværk, jf. lovbekendtgørelse nr. 831 af 25. juni 2018, at kommuner, der er organiseret i frikommunenetværk, har mulighed for at gennemføre forsøg til og med den 31. december 2024 med henblik på at kunne bidrage til en bedre opgaveløsning til gavn for borgerne gennem effektiviseringer, regelforenklinger og bedre styring i kommunerne.

Lov om frikommunenetværk gav udvalgte frikommuner, jf. lovens § 2, mulighed for på en række ministerområder at gennemføre forskelligartede forsøg frem til afslutningen af frikommuneforsøget.

Ved lov nr. 2598 af 28. december 2021 og lov nr. 1561 af 12. december 2023 blev forsøgsperioden for udvalgte forsøg forlænget, således at allerede igangsatte forsøg kunne fortsætte til og med den 31. december 2024. Frikommunerne skulle afslutte deres forsøg efter lov om frikommunenetværk, ved forsøgsperiodens udløb, da der herefter ikke længere vil være hjemmel til forsøgene.

Det foreslås, at lov om frikommunenetværk ophæves.

Forslaget vil indebære, at der ikke længere vil være kommuner, der kan betegnes frikommuner, og som kan gennemføre forsøg inden for frikommunenetværkets tema.

Ophævelsen har ikke nogen praktisk betydning, idet alle forsøgshjemler er udløbet den 31. december 2024.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.13. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 4

Det foreslås i *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. juli 2027.

Det foreslås i *stk. 2*, at loven ikke finder anvendelse på sager, hvor Ankestyrelsen inden lovens ikrafttræden har besluttet ikke at rejse en tilsynssag efter § 48 a i lov om kommunernes styrelse eller har afgivet en udtalelse efter § 50 i lov om kommunernes styrelse. For sådanne sager finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Overgangsbestemmelsen har til formål at sikre en klar og smidig overgang mellem de hidtil gældende regler og den nye ordning. Bestemmelsen bygger på administrative og praktiske hensyn til Ankestyrelsens tilsynsvirksomhed, herunder hensynet til, at Ankestyrelsen kan tilrettelægge prioriteringen, behandlingen og opfølgningen af tilsynssager efter ét samlet regelsæt, uden at opfølgningen i allerede afsluttede sager overgår til den nye ordning.

Det er Økonomi- og Indenrigsministeriets vurdering, at det mest hensigtsmæssige skæringstidspunkt er, om Ankestyrelsen inden lovens ikrafttræden har afsluttet sagen ved enten at beslutte ikke at rejse en tilsynssag efter § 48 a eller afgive en udtalelse efter § 50.

Den foreslåede overgangsbestemmelse indebærer således, at sager, som Ankestyrelsen inden lovens ikrafttræden har afsluttet ved en beslutning om ikke at rejse en tilsynssag efter § 48 a eller ved en udtalelse efter § 50, ikke omfattes af de foreslåede regler. Eventuel opfølgning i sådanne sager vil fortsat skulle ske efter de hidtil gældende ulovbestemte principper.

Sager, hvor Ankestyrelsen inden lovens ikrafttræden endnu ikke har truffet en sådan beslutning eller afgivet en sådan udtalelse, vil derimod være omfattet af de foreslåede regler, uanset om sagen er indledt eller en henvendelse er modtaget før lovens ikrafttræden.

Herved vil de foreslåede regler finde anvendelse på Ankestyrelsens fremtidige prioritering, behandling og opfølgning af sager. Det forudsættes, at Ankestyrelsens visitation af sager efter gældende praksis er tilstrækkelig til at danne grundlag for at anvende den foreslåede prioriteringsbestemmelse. Opfølgningen i sager, som Ankestyrelsen allerede har afsluttet inden lovens

UDKAST

ikrafttræden ved en beslutning efter § 48 a eller en udtalelse efter § 50, vil derimod fortsat ske efter de hidtil gældende ulovbestemte principper.

Til § 5

Det foreslås, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at lovforslaget i fald, dette vedtages, heller ikke vil kunne sættes i kraft for Færøerne eller Grønland.

De hovedlove, der ændres med denne lov, gælder ikke og kan ikke sættes i kraft for Færøerne eller Grønland.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	§ 1 I lov om kommunernes styrelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 13 af 5. januar 2026, foretages følgende ændringer:
§ 47. Tilsynet med kommunerne og kommunale fællesskaber, jf. § 60, varetages af Ankestyrelsen.	1. I § 47, <i>stk. 1</i>, indsættes som 2. <i>pkt.</i>: »Formålet med statens tilsyn med kommunerne er at sikre, at kommunerne overholder lovgivningen, og at medvirke til, at ulovlige forhold standses.«
§ 47. --- <i>Stk. 2.</i> Ankestyrelsen er i udøvelsen af tilsynet ikke undergivet økonomi- og indenrigsministerens instruktioner. Økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte generelle forskrifter for udøvelsen af Ankestyrelsens beføjelser som led i tilsynet.	2. § 47, <i>stk. 2</i>, 2. <i>pkt.</i>, ophæves.
	3. Efter § 48 a indsættes: »§ 48 b. Ankestyrelsen prioriterer sager, der har væsentlig karakter. <i>Stk. 2.</i> Ved vurderingen efter <i>stk. 1</i> lægger Ankestyrelsen særlig vægt på hensynet til håndhævelse af lovgivningen, hensynet til de borgere, virksomheder m.fl., der er berørt af sagen, samt hensynet til den kommunale opgavevaretagelse.

UDKAST

	§ 48 c. Ankestyrelsen indhenter ved udøvelsen af tilsynet efter denne lov tilstrækkelig dokumentation for kommunernes overholdelse af lovgivningen.«
§ 49. ---	
<i>Stk. 2-5. ---</i>	
	4. I § 49 indsættes som <i>stk. 6</i> : » <i>Stk. 6.</i> Ankestyrelsen kan fastsætte en frist for, hvornår myndigheders vejledning og bistand efter <i>stk. 5</i> skal foreligge.«
§ 50.---	5. I § 50 indsættes som <i>stk. 2</i> og <i>3</i> : » <i>Stk. 2.</i> Ankestyrelsen kan som led i en udtalelse efter <i>stk. 1</i> påbyde, at forhold, der strider imod lovgivningen, bringes i orden så hurtigt som muligt og inden en frist på højst 12 måneder.
	<i>Stk. 3.</i> Ankestyrelsen kan i helt særlige tilfælde forlænge fristen efter <i>stk. 2</i> . Den samlede frist fra påbuddets meddelelse kan dog højst være 18 måneder.«
§ 50 b.---	6. I § 50 <i>b</i> indsættes efter <i>stk. 1</i> som nyt stykke: » <i>Stk. 2.</i> Undlader kommunalbestyrelsen at efterleve et påbud, jf. § 50, <i>stk. 2</i> eller <i>3</i> , kan Ankestyrelsen pålægge de medlemmer af kommunalbestyrelsen, som er ansvarlige for undladelsen, tvangsbøder.« <i>Stk. 2</i> og <i>3</i> bliver herefter <i>stk. 3</i> og <i>4</i> .
<i>Stk. 2.</i> Et medlem kan ikke undtage sig ansvar ved at undlade at stemme.	7. I § 50 <i>b</i> , <i>stk. 2</i> , der bliver <i>stk. 3</i> , indsættes efter »ansvar«: »efter <i>stk. 1</i> og <i>2</i> «.

UDKAST

<i>Stk. 3.---</i>	
	8. Efter § 50 d indsættes: »§ 50 e. I sager, hvor Ankestyrelsen efter § 50, stk. 1, har udtalt, at kommunen har handlet i strid med lovgivningen, eller har meddelt påbud efter § 50, stk. 2 eller 3, skal Ankestyrelsen i nødvendigt omfang sikre, at det ulovlige forhold er standset. Dette gælder også i sager, hvor Ankestyrelsen, uden at udtale sig efter § 50, stk. 1, efter undersøgelse har lagt til grund, at kommunen har handlet i strid med lovgivningen. <i>Stk. 2.</i> Ankestyrelsen foretager opfølgning efter stk. 1 i de intervaller, der er nødvendige, indtil det ulovlige forhold er standset af kommunen.«
§ 53. Økonomi- og indenrigsministeren kan af egen drift tage spørgsmål om lovligheden af kommunale dispositioner eller undladelser, som Ankestyrelsen har udtalt sig om efter § 50, op til behandling, når ministeren skønner, at sagen er af principiel eller generel betydning eller har alvorlig karakter. Tilsvarende gælder, hvis Ankestyrelsen har besluttet ikke at tage spørgsmål om lovligheden af kommunale dispositioner eller undladelser op til behandling.	9. I § 53, <i>stk. 1, 1. pkt.</i>, indsættes efter »efter § 50,«: »stk. 1, eller givet påbud om efter § 50, stk. 2 eller 3,«.
<i>Stk. 2.</i> Økonomi- og indenrigsministeren kan udtale sig om lovligheden af den kommunale disposition eller undladelse og i forbindelse hermed træffe afgørelse efter	10. I § 53, <i>stk. 2, 1. pkt.</i>, indsættes efter »i forbindelse hermed«: »give påbud efter § 50, stk. 2 eller 3, og«. 11. I § 53 indsættes som <i>stk. 3</i>:

UDKAST

§§ 50 a-50 d. Økonomi- og indenrigsministeren kan også pålægge Ankestyrelsen at tage sagen op til ny behandling efter §§ 50-50 d. Økonomi- og indenrigsministeren kan under de i § 51 nævnte betingelser anlægge anerkendelsessøgsmål eller pålægge Ankestyrelsen at anlægge anerkendelsessøgsmål.	»Stk. 3. Økonomi- og indenrigsministeren kan udtale sig om lovligheden af Ankestyrelsens påbud efter § 50, stk. 2 eller 3, og stadfæste, ophæve eller ændre Ankestyrelsens påbud. Økonomi- og indenrigsministeren kan i forbindelse hermed træffe afgørelse efter §§ 50 a-50 d. Økonomi- og indenrigsministeren kan pålægge Ankestyrelsen at tage sagen op til ny behandling efter §§ 50-50 d. Økonomi- og indenrigsministeren kan herunder ændre Ankestyrelsens påbud efter § 50, stk. 2 eller 3, til ugunst for den kommune, påbuddet er rettet imod. Stk. 2, 3. pkt., i denne paragraf finder tilsvarende anvendelse.«
§ 55. Ankestyrelsen og økonomi- og indenrigsministeren kan tillægge ministerens behandling af en sag efter §§ 52 og 53 a opsættende virkning. Økonomi- og indenrigsministeren kan ophæve Ankestyrelsens beslutning om at tillægge ministerens behandling af en sag opsættende virkning.	12. I § 55, 1. pkt., ændres »§§ 52 og 53 a« til: »§ 52, § 53, stk. 3, og § 53 a«. 13. I § 55, 2. pkt., indsættes efter »Ankestyrelsens beslutning«: »efter 1. pkt.«.
§ 56. --	
<i>Stk. 2-5.---</i>	
	14. I § 56 indsættes som <i>stk. 6</i>: »Stk. 6. Økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte en frist for, hvornår myndighedens vejledning og bistand efter stk. 5 skal foreligge.«
§ 60 a. Aftaler om kommunale fællesskaber, jf. § 60, stk. 1, der opfylder kriterierne i revisorlovens § 1 a, stk. 1, nr. 4, kræver ikke	15. I § 60 a, stk. 1, 1. pkt., ændres »revisorlovens § 1 a, stk. 1, nr. 4« til: »revisorlovens § 1 a, nr. 4«.

UDKAST

godkendelse fra Ankestyrelsen. § 60, stk. 2 og 3, gælder ikke for sådanne aftaler.	
	§ 2 I regionsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1031 af 10. juli 2025, foretages følgende ændringer:
§ 31. Lov om kommunernes styrelse kapitel VI og VII om tilsynet med kommunerne finder i øvrigt tilsvarende anvendelse for Ankestyrelsens tilsyn med regionerne.	1. I § 31, stk. 1, indsættes efter: »Ankestyrelsens«: »og økonomi- og indenrigsministerens«.
<i>Stk. 2.---</i>	
<i>Stk. 3.</i> § 50 b, stk. 1 og 2, om tvangsbøder i lov om kommunernes styrelse gælder tilsvarende for medlemmer af forretningsudvalget, et sundhedsråd eller et stående udvalg i sager, der ikke kan indbringes for regionsrådet. § 50 b, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse gælder tilsvarende for regionsrådets formand under de betingelser, der er fastsat i lovens § 50 b, stk. 3, 2. og 3. pkt.	2. I § 31, stk. 3, 1. pkt., ændres »§ 50 b, stk. 1 og 2« til: »§ 50 b, stk. 1-3«.